

II.

(Informacije)

INFORMACIJE INSTITUCIJA, TIJELA, UREDA I AGENCIJA EUROPSKE UNIJE

EUROPSKA KOMISIJA

KOMUNIKACIJA KOMISIJE

Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014.–2020.

(2014/C 200/01)

Sadržaj

UVOD	2
1. PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE	3
1.1. Područje primjene	3
1.2. Mjere potpora obuhvaćene Smjernicama	5
1.3. Definicije	5
2. PRIJAVLJENE POTPORE ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGIJU	10
3. PROCJENA SPOJIVOSTI NA TEMELJU ČLANKA 107. STAVKA 3. TOČKE (C) UGOVORA	11
3.1. Zajednička načela procjene	11
3.2. Opće odredbe o spojivosti	12
3.3. Potpore za energiju iz obnovljivih izvora	23
3.4. Mjere energetske učinkovitosti, uključujući kogeneraciju i centralizirano grijanje i hlađenje	28
3.5. Potpore za učinkovitu uporabu resursa i posebno potpore za gospodarenje otpadom	30
3.6. Potpore za hvatanje i skladištenje ugljika (tehnologija CCS)	31
3.7. Potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša i u obliku smanjenja ili izuzeća od financiranja potpora za električnu energiju iz obnovljivih izvora	32
3.8. Potpore za energetske infrastrukture	36
3.9. Potpore za adekvatnost proizvodnje	38
3.10. Potpore u obliku sustava trgovanja dozvolama	41
3.11. Potpore za premještanje poduzetnika	41
4. EVALUACIJA	42
5. PRIMJENA	43
6. IZVJEŠĆIVANJE I PRAĆENJE	44
7. REVIZIJA	44

UVOD

(1) Kako bi se spriječilo da državne potpore dovedu do narušavanja tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu i utječu na trgovinu između država članica na način koji je suprotan zajedničkom interesu, člankom 107. stavkom 1. Ugovora o funkcioniranju Europske unije („Ugovor“) utvrđuje se načelo prema kojem su državne potpore zabranjene. Međutim u određenim bi slučajevima državne potpore mogle biti spojive s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavaka 2. i 3. Ugovora.

(2) Na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora, Komisija može smatrati da je državna potpora za olakšavanje razvoja određenih ekonomskih djelatnosti u Europskoj uniji spojiva s unutarnjim tržištem ako ta potpora nema negativan utjecaj na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu.

(3) Strategija Europa 2020.⁽¹⁾ usmjerena je na stvaranje uvjeta za pametan, održiv i uključiv rast. U tu je svrhu određeno nekoliko glavnih ciljeva, uključujući ciljeve za klimatske promjene i energetske održivost: i. smanjenje emisija stakleničkih plinova u Uniji za 20 % u usporedbi s razinama iz 1990.; ii. povećanje udjela potrošnje energije Unije proizvedene iz obnovljivih izvora na 20%; i iii. poboljšanje energetske učinkovitosti EU-a za 20 % u usporedbi s razinama iz 1990. Prva dva od tih nacionalno obvezujućih ciljeva provedeni su u okviru „Klimatskog i energetskog paketa“⁽²⁾.

(4) Komisija je 22. siječnja 2014. u Komunikaciji „Okvir za klimatsku i energetske politiku u razdoblju 2020. – 2030.“⁽³⁾ (Okvir za 2030.) predložila ciljeve povezane s energijom i klimom koje je potrebno postići do 2030. Stupove Okvira za 2030. čine: i) smanjenje emisija stakleničkih plinova za 40 % u odnosu na one iz 1990., ii. obvezujući cilj na razini EU-a za obnovljivu energiju od najmanje 27 %, iii. obnovljene ambicije za politike o energetske učinkovitosti; i iv. novi sustav upravljanja i skup novih pokazatelja radi osiguravanja konkurentnog i sigurnog energetskog sustava.

(5) Glavni ciljevi iz uvodne izjave 3. posebno su važni za ove Smjernice. U svrhu poticanja ostvarenja tih ciljeva, strategijom Europa 2020. predlaže se „Europa koja učinkovitije raspolaže resursima“ kao jedna od sedam vodećih inicijativa⁽⁴⁾. Cilj je te vodeće inicijative stvaranje okvira za politike radi poticanja preusmjeravanja na resursno učinkovito gospodarstvo s niskom razinom emisija ugljika koje pomaže:

(a) povećati gospodarsku učinkovitost uz istodobno smanjenje uporabe resursa;

(b) prepoznati i stvoriti nove mogućnosti za gospodarski rast i veće inovacije te povećati konkurentnost Unije;

(c) osigurati sigurnost isporuke ključnih resursa;

(d) u borbi protiv klimatskih promjena i ograničavanju učinka uporabe resursa na okoliš.

(6) U tom bi kontekstu trebalo podsjetiti da se u Planu učinkovite uporabe resursa⁽⁵⁾ te nekim zaključcima Vijeća poziva na ukidanje subvencija štetnih za okoliš⁽⁶⁾. U okviru ovih Smjernica stoga bi trebalo razmotriti negativne utjecaje subvencija štetnih za okoliš i pritom uzeti u obzir potrebu pronalaska kompromisa među različitim područjima i politikama kako je prepoznato vodećom inicijativom. Ovim smjernicama nisu obuhvaćene potpore za ekstrakciju fosilnih goriva.

⁽¹⁾ COM(2010.) 2020. završna verzija od 3.3.2010.

⁽²⁾ Odluka br. 406/2009/EZ od 23. travnja 2009. (SL L 140/136 od 5.6.2009.) i Direktiva 2009/28/EZ od 23. travnja 2009. (SL L 140/16 od 5.6.2009.).

⁽³⁾ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Okvir za klimatsku i energetske politiku u razdoblju 2020. – 2030.“ (COM(2014) 15 završna verzija) od 22.1.2014.

⁽⁴⁾ COM(2011.) 21 od 26.1.2011.

⁽⁵⁾ COM(2011.) 571 završna verzija od 20.9.2011.

⁽⁶⁾ Zaključcima Europskog vijeća od 23. svibnja 2013. potvrđuje se potreba za ukidanjem subvencija štetnih za okoliš ili gospodarstvo, uključujući one za fosilna goriva, kako bi se olakšala ulaganja u novu i pametnu energetske infrastrukturu.

(7) U spomenutom se Planu države članice pozivaju i da poboljšaju učinkovitosti pri ostvarivanju koristi od zakonodavstva Unije⁽⁷⁾. Kako bi se spriječilo da mjere državne potpore rezultiraju štetom za okoliš, države članice ponajprije moraju osigurati i sukladnost sa zakonodavstvom Unije u području zaštite okoliša i izvršiti procjenu utjecaja na okoliš kada se to zahtijeva u skladu s pravom Unije te osigurati sve potrebne dozvole.

(8) U Komunikaciji „Energija 2020. – strategija za konkurentnu, održivu i sigurnu energiju⁽⁸⁾” kao dijelu vodeće inicijative „učinkovito gospodarjenje resursima u Europi” već je zaključeno da će se ugroziti ciljevi sigurnog, prihvatljivog i održivog energetskeg tržišta ako ne dođe do nadogradnje dalekovodnih mreža za prijenos električne energije, zamjene zastarjelih elektrana konkurentnim i čistim alternativama te uporabe energije na učinkovitiji način u cijelom energetskeg lancu.

(9) Okvir za 2030. poziva na ambicioznu obvezu smanjivanja emisija stakleničkih plinova u skladu s planom za 2050. U ispunjenju tog cilja trebao bi se slijediti ekonomičan pristup, čime bi se državama članicama omogućila fleksibilnost za definiranje prijelaza na gospodarstvo s niskom razinom emisija ugljika u skladu sa svojim okolnostima i poticanje politike istraživanja i inovacija kako bi se pružila potpora klimatskom i energetskeg okviru za razdoblje nakon 2020. Ovim se Smjernicama poštuju ta načela i priprema temelj za okvir za 2030.

(10) U ovim Smjernicama Komisija utvrđuje uvjete prema kojima se potpore za energiju i okoliš mogu smatrati spojivima s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora.

(11) U Komunikaciji o modernizaciji državnih potpora⁽⁹⁾ Komisija je najavila tri cilja koja se ostvaruju modernizacijom kontrole državnih potpora:

(a) poticanje održivog, pametnog i uključivog rasta na konkurentnom unutarnjem tržištu;

(b) usmjeravanje *ex ante* kontrole Komisije na slučajeve s najvećim utjecajem na unutarnje tržište te jačanje suradnje s državama članicama u provedbi propisa o državnim potporama;

(c) pojednostavljenje pravila i brže donošenje odluka.

(12) Komunikacijom se ponajprije poziva na zajednički pristup u preispitivanju različitih smjernica i okvira koji se temelje na jačanju unutarnjeg tržišta, promicanju veće učinkovitosti u javnoj potrošnji s pomoću većeg doprinosa državnih potpora ciljevima od zajedničkog interesa, većoj kontroli učinka poticaja, ograničavanju potpora na najmanju moguću mjeru i sprečavanju mogućih negativnih učinaka potpora na tržišno natjecanje i trgovinu. Uvjeti spojivosti utvrđeni u ovim smjernicama temelje se na tim zajedničkim načelima procjene.

1. PODRUČJE PRIMJENE I DEFINICIJE

1.1. Područje primjene

(13) Ove se smjernice primjenjuju na državne potpore dodijeljene za ciljeve zaštite okoliša ili energetske ciljeve u svim sektorima na koje se odnosi Ugovor ako su te mjere obuhvaćene odjeljkom 1.2. Stoga se primjenjuju i na one sektore koji podliježu posebnim pravilima Unije o državnim potporama (za promet⁽¹⁰⁾, ugljen, poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo i akvakulturu), osim ako se tim posebnim pravilima određuje drukčije.

⁽⁷⁾ Drugi zakonski propisi, kao što je Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 203/30/EZ, SL L 140/16 od 5.6.2009. („Direktiva o obnovljivoj energiji”), uključuju, na primjer, uvjete koji se odnose na održivost biogoriva i nediskriminaciju u članku 17. stavcima od 1. do 8.

⁽⁸⁾ COM(2010.) 639. od 10.11.2010.

⁽⁹⁾ COM(2012.) 209. od 8.5.2012.

⁽¹⁰⁾ Točnije, ovim se Smjernicama ne dovode u pitanje Smjernice Zajednice o državnim potporama poduzećima za željeznički prijevoz (SL C 184, 22.7.2008., str. 13.). Smjernicama za željeznice dopušteni su različiti oblici potpora, uključujući potporu za smanjenje vanjskih troškova željezničkog prijevoza. Ta je potpora obuhvaćena odjeljkom 6.3. Smjernica za željeznice i njome se nastoji uzeti u obzir činjenica da se željezničkim prijevozom omogućava izbjegavanje vanjskih troškova u usporedbi s konkurentskim načinima prijevoza. Pod uvjetom da su ispunjeni svi uvjeti iz odjeljka 6.3. Smjernica za željeznice i da je potpora dodijeljena bez diskriminacije, države članice mogu dodijeliti potporu za smanjenje vanjskih troškova.

(14) U poljoprivredi, ribarstvu i akvakulturi ove Smjernice primjenjuju se na potpore za zaštitu okoliša u korist poduzetnika koji se bave preradom i prodajom proizvoda i, pod određenim uvjetima, poduzetnicima uključenima u primarnu proizvodnju. Na te se sektore primjenjuju sljedeći uvjeti:

- (a) u slučaju poduzetnika koji se bave preradom i prodajom ribarskih proizvoda, ako se potpora odnosi na prihvatljive izdatke na temelju Uredbe Vijeća (EZ) br. 1198/2006⁽¹⁾ ili njegovu nasljedniku⁽²⁾, maksimalni je dopušteni intenzitet potpore stopa predviđena ovim smjernicama ili stopa utvrđena u toj Uredbi, ovisno o tome koja je stopa viša;
- (b) u području primarne poljoprivredne proizvodnje, mjera sufinanciranih iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR) i mjera potpore za šumarstvo ove se Smjernice primjenjuje samo ako se Smjernicama Zajednice za državne potpore u sektoru poljoprivrede i šumarstva od 2007. do 2013.⁽³⁾, kako su izmijenjene ili zamijenjene, ne određuju posebna pravila;
- (c) u području primarne proizvodnje u ribarstvu i akvakulturi ove se Smjernice primjenjuju samo ako ne postoje posebne odredbe o potporama za ciljeve zaštite okoliša odnosno energetske ciljeve.

(15) Ove se smjernice ne primjenjuju:

- (a) na oblikovanje i proizvodnju proizvoda, strojeva ili prijevoznih sredstava prihvatljivih za okoliš radi uporabe uz potrošnju manje količine prirodnih resursa te na mjere koje se poduzimaju u pogonima ili drugim proizvodnim jedinicama radi poboljšanja sigurnosti ili higijene⁽⁴⁾;
- (b) na financiranje mjera za zaštitu okoliša koje se odnose na infrastrukturu u zračnom, cestovnom i željezničkom prometu, prometu unutarnjim plovnim putovima i pomorskom prometu;
- (c) na izgubljene investicije kako su utvrđene Komunikacijom Komisije koja se odnosi na metodologiju za analiziranje državnih potpora povezanih s izgubljenim investicijama⁽⁵⁾;
- (d) na državne potpore za istraživanje, razvoj i inovacije⁽⁶⁾ koje podliježu pravilima utvrđenima u okviru Zajednice za državne potpore za istraživanje i razvoj i inovacije⁽⁷⁾;
- (e) na državne potpore za mjere bioraznolikosti⁽⁸⁾.

(16) Potpore za zaštitu okoliša i energiju ne mogu se dodijeliti poduzetnicima u teškoćama kako je za potrebe ovih smjernica definirano u primjenjivim smjernicama Zajednice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzeća u teškoćama⁽⁹⁾, kako su izmijenjene ili zamijenjene.

⁽¹⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 1198/2006 od 27. srpnja 2006. o Europskom fondu za ribarstvo (SL L 223, 15.8.2006., str. 1.).

⁽²⁾ Vidjeti Prijedlog Komisije za Uredbu o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo, COM(2011)804 završna verzija.

⁽³⁾ SL C 319, 27.12.2006., str. 1. To vrijedi i za okvir kojim se zamjenjuju Smjernice iz 2006. čija valjanost istječe 31. prosinca 2013.

⁽⁴⁾ Potporama za zaštitu okoliša općenito se manje narušava tržišno natjecanje te su one učinkovitije ako se dodijele potrošaču/korisniku proizvoda prihvatljivih za okoliš umjesto proizvođaču tog proizvoda. Osim toga, uporaba oznaka zaštite okoliša i deklaracija na proizvodima može biti još jedan način na koji se potrošačima/korisnicima može omogućiti da donose informirane odluke o kupnji i povećati potražnju za proizvodima prihvatljivima za okoliš. Ako su lijepog dizajna, prepoznatljive, razumljive, pouzdane i ako ih potrošači smatraju bitnima, velike oznake zaštite okoliša i istinite deklaracije o prihvatljivosti za okoliš mogu biti moćan alat za vođenje i oblikovanje (potrošačkog) ponašanja prema odabirima koji su prihvatljiviji za okoliš. Uporaba pouzdanog programa za označavanje/certificiranje s jasnim kriterijima koji podliježu vanjskoj provjeri (treće osobe) bit će jedan od najučinkovitijih načina na koji poduzeća mogu potrošačima i dionicima pokazati da zadovoljavaju visoke norme zaštite okoliša. U tom kontekstu Komisija ne uključuje specifična pravila o potporama za dizajn i proizvodnju proizvoda prihvatljivih za okoliš u okviru područja primjene ovih Smjernica.

⁽⁵⁾ Komunikaciju je Komisija donijela 26. srpnja 2001. i obavijestila države članice dopisom SG(2001) D/290869 od 6. kolovoza 2001.

⁽⁶⁾ Smjernice predviđaju dodatak za projekte ekoloških inovacija koji čine ulaganja kojima se snažno potiče zaštita okoliša, i vrlo inovativna ulaganja.

⁽⁷⁾ SL C 323, 30.12.2006., str. 1.

⁽⁸⁾ Tim se potporama može postupati u skladu s pravilima o uslugama od općega gospodarskog interesa; vidjeti predmete SA.31243 (2012/N) i NN8/2009.

⁽⁹⁾ Komunikacija Komisije „Smjernice Zajednice o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzeća u teškoćama” (SL C 244, 1.10.2004., str. 2.).

(17) Pri procjeni potpore u korist poduzetnika koji podliježe nalogu za povrat sredstava nakon prethodne odluke Komisije kojom je potpora ocijenjena protuzakonom i nespojivom s unutarnjim tržištem, Komisija će u obzir uzeti iznos potpore koji je još potrebno vratiti ⁽²⁰⁾.

1.2. Mjere potpora obuhvaćene Smjericama

(18) Komisija je utvrdila više mjera za zaštitu okoliša i energiju za koje državne potpore prema određenim uvjetima mogu biti spojive s unutarnjim tržištem na temelju članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora:

- (a) potpore za poduzeća koja premašuju norme Unije ili povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku normi Unije (uključujući potpore za nabavu novih prijevoznih sredstava);
- (b) potpore za ranu prilagodbu budućim normama Unije;
- (c) potpore za studije zaštite okoliša;
- (d) potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija;
- (e) potpore za energiju iz obnovljivih izvora;
- (f) potpore za mjere energetske učinkovitosti, uključujući kogeneraciju i centralizirano grijanje i hlađenje;
- (g) potpore za učinkovitu uporabu resursa i posebno potpore za gospodarenje otpadom;
- (h) potpore za hvatanje, transport i skladištenje CO₂ uključujući pojedinačne elemente lanca tehnologije za hvatanje i skladištenje ugljika (tehnologija CCS);
  - i. potpore u obliku smanjenja ili oslobođenja od poreza za zaštitu okoliša;
- (j) potpore u obliku smanjenja financiranja potpora za električnu energiju iz obnovljivih izvora;
- (k) potpore za energetska infrastrukturu;
- (l) potpore za mjere adekvatnosti proizvodnje;
- (m) potpore u obliku trgovanja dozvolama;
- (n) potpore za premještanje poduzetnika.

1.3. Definicije

(19) Za potrebe ovih Smjernica primjenjuju se sljedeće definicije:

- (1) „zaštita okoliša” znači svako djelovanje kojim se ublažava i sprečava šteta nanescena fizičkom okolišu ili prirodnim resursima, nastala zbog djelatnosti korisnika, kojim se smanjuje rizik takve štete ili koji vodi učinkovitijoj uporabi prirodnih resursa, uključujući mjere štednje energije i uporabu obnovljivih izvora energije;
- (2) „energetska učinkovitost” znači količina uštede energije utvrđena mjerenjem i/ili procjenom potrošnje prije i poslije provedbe mjere poboljšanja energetske učinkovitosti, uz osiguranje normalizacije vanjskih uvjeta koji utječu na potrošnju energije;
- (3) „norma Unije” znači
  - (a) obvezna norma Unije kojom se određuju razine koje pojedinačni poduzetnici moraju postići u pogledu zaštite okoliša ⁽²¹⁾; ili

⁽²⁰⁾ U tom smislu vidjeti spojene predmete T-244/93 i T-486/93, TWD Textilwerke Deggendorf GmbH protiv Komisije [1995.] ECR II-2265 i Obavijest Komisije „Prema učinkovitoj provedbi odluka Komisije kojima se državama članicama nalaže povrat nezakonitih i nespojivih državnih potpora”, SL C 272, 15.11.2007., str. 4. – 17.

⁽²¹⁾ Slijedom toga, norme ili ciljeve određene na razini Unije koji su obvezujući za države članice, ali ne i za pojedinačne poduzetnike ne smatraju se normama Unije.

(b) obveza na temelju Direktive 2010/75/EU⁽²²⁾ za primjenu najboljih raspoloživih tehnika (NRT) i osiguravanje da razine emisija onečišćujućih tvari nisu više nego što bi bile uz primjenu NRT-a; u slučaju da su razine emisija povezane s NRT-om utvrđene u provedbenim aktima donesenima na temelju Direktive 2010/75/EU, te će razine biti primjenjive za potrebe ovih Smjernica; ako su te razine izražene kao raspon, primjenjivat će se granica postizanja NRT-a.

(4) „ekološka inovacija” znači svi oblici inovacijskih aktivnosti koje dovode do znatnog poboljšanja zaštite okoliša ili su na to usmjerene, uključujući nove proizvodne procese, nove proizvode ili usluge i nove metode upravljanja i poslovanja čijom bi se uporabom ili provedbom vjerojatno spriječili ili znatno umanjili rizici za okoliš, onečišćenje i drugi negativni učinci koji proizlaze iz uporabe resursa, tijekom životnog ciklusa povezanih aktivnosti.

Za potrebe ove definicije, sljedeće se stavke ne smatraju inovacijama:

- i. male izmjene ili poboljšanja;
  - ii. povećanje proizvodnih ili uslužnih kapaciteta dodavanjem proizvodnih ili logističkih sustava vrlo sličnih onima koji se već upotrebljavaju;
  - iii. promjene u poslovnoj praksi, organizaciji radnog mjesta ili vanjskih odnosa koje se temelje na organizacijskim metodama koje poduzetnik već primjenjuje;
  - iv. promjene upravljačke strategije;
  - v. spajanja i preuzimanja;
  - vi. prestanak uporabe procesa;
  - vii. jednostavna zamjena ili proširenje temeljnog kapitala;
  - viii. promjene nastale isključivo kao posljedica promjene faktorskih cijena, prilagođavanje kupcima, redovne, sezonske i druge ciklične promjene;
  - ix. trgovina novim ili znatno poboljšanim proizvodima;
- (5) „obnovljivi izvori energije” znači sljedeći obnovljivi nefosilni izvori energije: energija vjetra, solarna, aerotermalna, geotermalna, hidrotermalna i oceanska energija, energija vode, energija biomase, energija iz plinova s odlagališta, plinova iz postrojenja za preradu otpadnih voda i bioloških plinova;
- (6) „biomasa” znači biološki razgradiva frakcija proizvoda, otpada i ostataka iz poljoprivrede (uključujući tvari životinjskog i biljnog podrijetla), šumarstva i s tim povezanih industrija, uključujući ribarstvo i akvakulturu, te biološki plinovi i biološki razgradiva frakcija industrijskog i komunalnog otpada;
- (7) „biogorivo” znači tekuće ili plinovito gorivo za potrebe prometa koje se proizvodi iz biomase;
- (8) „tekuće biogorivo” znači tekuće gorivo koje se upotrebljava u energetske svrhe, osim za promet, uključujući električnu energiju i energiju za grijanje i hlađenje proizvedenu iz biomase;
- (9) „održivo biogorivo” znači biogorivo koje ispunjuje uvjete održivosti utvrđene u članku 17. Direktive (EZ) 2009/28 Europskog parlamenta i Vijeća⁽²³⁾ o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora i svakoj izmjeni te Direktive⁽²⁴⁾;
- (10) „mehanizam suradnje” znači mehanizam koji ispunjuje uvjete iz članka 6., 7. ili 8. Direktive (EZ) 2009/28;
- (11) „energija iz obnovljivih izvora energije” znači energija koju proizvode postrojenja koja upotrebljavaju samo obnovljive izvore energije te udio, izražen u kalorijskoj vrijednosti, energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije u hibridnim postrojenjima koja upotrebljavaju i konvencionalne izvore energije te uključuje obnovljivu električnu energiju koja se upotrebljava za punjenje sustava skladištenje, ali ne uključuje električnu energiju proizvedenu kao rezultat sustava za skladištenje;

⁽²²⁾ Direktiva 2010/75/EU od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) (SL L 334, 17.12.2010., str. 17.).

⁽²³⁾ Direktiva (EZ) 2009/28 Europskog parlamenta i Vijeća o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora (SL L 140, 5.6.2009., str. 16.).

⁽²⁴⁾ Kriteriji održivosti primjenjuju se i na tekuća biogoriva u skladu s Direktivom (EZ) 2009/28.

- (12) „kogeneracija” ili suproizvodnja toplinske i električne energije (CHP) znači istovremena proizvodnja toplinske i električne i/ili mehaničke energije u jednom procesu;
- (13) „visokoučinkovita kogeneracija” znači kogeneracija koja odgovara definiciji visokoučinkovite kogeneracije utvrđenoj u članku 2. stavku 34. Direktive 2012/27/EU ⁽²⁵⁾;
- (14) „energetski učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje” znači centralizirano grijanje i hlađenje koje odgovara definiciji sustava učinkovitog centraliziranoga grijanja i hlađenja utvrđenoj u članku 2. stavicama 41. i 42. Direktive 2012/27/EU ⁽²⁶⁾. Definicija uključuje postrojenja za proizvodnju grijanja/hlađenja i mrežu (uključujući povezane objekte) potrebnu za distribuciju grijanja/hlađenja od proizvodnih jedinica do prostora potrošača;
- (15) „porez za zaštitu okoliša” znači porez s posebnom poreznom osnovicom koji ima jasan negativan učinak na okoliš ili koji za cilj ima oporezivanje određenih djelatnosti, roba ili usluga tako da troškovi zaštite okoliša mogu biti uključeni u njihovu cijenu i/ili tako da se proizvođači i potrošači usmjere na djelatnosti koje su prihvatljivije za okoliš;
- (16) „najniža razina oporezivanja u Uniji” znači najniža razina oporezivanja koja je predviđena zakonodavstvom Unije; za energente i električnu energiju znači najnižu razinu oporezivanja određenu u Prilogu I. Direktivi Vijeća 2003/96/EZ ⁽²⁷⁾;
- (17) „malo i srednje poduzeće” (MSP) znači poduzetnik koji ispunjuje uvjete utvrđene u Preporuci Komisije od 6. svibnja 2003. o definiranju mikro, malih i srednjih poduzeća ⁽²⁸⁾;
- (18) „veliko poduzeće” i „veliki poduzetnik” znači poduzeća koja nisu obuhvaćena definicijom MSP-a;
- (19) „pojedinačna potpora” znači potpora odobrena bilo na temelju programa potpora bilo jednokratno;
- (20) „intenzitet potpore” znači bruto iznos potpore izražen kao postotak prihvatljivih troškova; svi iznosi koji se upotrebljavaju moraju biti iznosi prije odbitka poreza ili drugih naknada; ako se potpora ne dodjeljuje u obliku bespovratnog sredstva, iznos potpore mora biti izražen kao ekvivalent bespovratnog sredstva; potpora isplaćena u nekoliko obroka mora se izračunati kao vrijednost u trenutku njezine dodjele; kamatna stopa koja se primjenjuje na diskontiranje i izračun iznosa potpore u povoljnim zajmovima mora biti kamatna stopa na snazi u vrijeme dodjele; intenzitet potpore računa se po korisniku;
- (21) „operativna korist” znači, za potrebe izračuna prihvatljivih troškova, u prvom redu uštede troškova ili dodatne pomoćne proizvodnje u izravnoj vezi s dodatnim ulaganjem u zaštitu okoliša i, prema potrebi, koristi dobivene iz drugih mjera potpore bez obzira na to jesu li one državne potpore ili ne, uključujući operativne potpore dodijeljene za iste prihvatljive troškove, zajamčene tarife ili druge mjere potpore;
- (22) „operativni trošak” znači, za potrebe izračuna prihvatljivih troškova, u prvom redu dodatni trošak proizvodnje kao što je trošak održavanja koji proizlazi iz dodatnog ulaganja u zaštitu okoliša;
- (23) „materijalna imovina” znači, za potrebe izračuna prihvatljivih troškova, ulaganja u zemljište koja su nužno potrebna kako bi se zadovoljili ciljevi zaštite okoliša, ulaganja u građevine, postrojenja i opremu s namjerom smanjenja ili uklanjanja onečišćenja i neugodnosti te ulaganja u prilagodbu proizvodnih metoda u svrhu zaštite okoliša;
- (24) „nematerijalna imovina” znači, za potrebe izračuna prihvatljivih troškova, troškovi prijenosa tehnologije ishodenjem uporabnih dozvola ili patentiranog i nepatentiranog znanja ako su ti troškovi u skladu sa sljedećim uvjetima:
- (a) mora se voditi kao imovina koja se amortizira;
- (b) mora biti kupljena po tržišnim uvjetima od poduzetnika nad kojim kupac nema neposredan ili posredan utjecaj;

⁽²⁵⁾ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ, SL L 315/1, 14.11.2012.

⁽²⁶⁾ SL L 315/1, 14.11.2012.

⁽²⁷⁾ Direktiva Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.).

⁽²⁸⁾ SL L 124/36, 20.5.2003.

- (c) mora biti uključena u imovinu poduzetnika i ostati u poslovnoj jedinici primatelja potpore te se ondje upotrebljavati u razdoblju od najmanje pet godina; taj se uvjet ne primjenjuje ako je ta nematerijalna imovina tehnološki zastarjela; ako se takva imovina proda tijekom pet godina, prinos od prodaje mora se odbiti od prihvatljivih troškova te se cijeli iznos ili dio iznosa potpore mora, prema potrebi, nadoknaditi;
- (25) „internalizacija troškova” znači načelo da bi svi troškovi povezani sa zaštitom okoliša trebali biti sadržani u proizvodnim troškovima poduzetnika onečišćivača;
- (26) „onečišćivač” znači osoba koja izravno ili neizravno nanosi štetu okolišu ili stvara uvjete koji vode takvoj šteti ⁽²⁹⁾;
- (27) „onečišćenje” znači šteta koju je prouzročio onečišćivač izravno ili neizravno nanoseći štetu okolišu, odnosno stvarajući uvjete koji vode takvoj šteti za fizički okoliš ili prirodna bogatstva;
- (28) „načelo „onečišćivač plaća”” znači da troškove mjera koje su usmjerene na onečišćenje treba snositi onečišćivač koji uzrokuje onečišćenje;
- (29) „onečišćena lokacija” znači lokacija na kojoj je potvrđena prisutnost opasnih tvari, koju je uzrokovao čovjek, do te mjere da predstavlja znatan rizik za zdravlje ljudi ili okoliš uzimajući u obzir trenutačnu ili odobrenu buduću uporabu zemljišta;
- (30) „jednokratna potpora” znači potpora koja nije dodijeljena na temelju programa potpora;
- (31) „energetska infrastruktura” znači svaka fizička oprema ili objekt koji je smješten unutar Unije ili povezuje Uniju s najmanje jednom trećom zemljom, a razvrstan je u jednu od sljedećih kategorija:
- (a) za električnu energiju:
- i. infrastruktura za prijenos, kako je utvrđena u članku 2. stavku 3. Direktive 2009/72/EZ ⁽³⁰⁾;
  - ii. infrastruktura za distribuciju, kako je utvrđena u članku 2. stavku 5. Direktive 2009/72/EZ ⁽³⁰⁾;
  - iii. objekti za skladištenje električne energije, utvrđeni kao objekti za trajno ili privremeno skladištenje električne energije u nadzemnoj ili podzemnoj infrastrukturi ili geološkim lokacijama, pod uvjetom da su izravno povezani na visokonaponske kabele oblikovane za napon od 110 kV ili više;
  - iv. svaka oprema ili postrojenje koji su potrebni kako bi sustavi utvrđeni u točkama i. do iii. radili na siguran, zaštićen i učinkovit način, uključujući sustave zaštite, praćenja i nadzora na svim naponskim razinama i podstanicama; i
  - v. pametne mreže, utvrđene kao svaka oprema, kabel ili postrojenje, na razini prijenosa niskonaponske i sredjenaponske distribucije s ciljem dvostrane digitalne komunikacije u stvarnom vremenu ili gotovo stvarnom vremenu, interaktivnog i pametnog praćenja i upravljanja proizvodnjom, prijenosom, distribucijom i potrošnjom električne energije u elektroenergetskoj mreži za potrebe razvoja mreže koja učinkovito objedinjuje ponašanje i djelatnosti svih korisnika koji su na nju spojeni, tj. proizvođača, potrošača i onih koji rade oboje, kako bi se osigurao ekonomski učinkovit i održiv elektroenergetski sustav s niskim gubitcima te visokom kakvoćom i sigurnošću opskrbe i zaštitom;
- (b) za plin:
- i. plinovodi za prijenos i distribuciju za transport prirodnog plina i bioplina koji čine dio mreže, isključujući visokotlačne plinovode koji se upotrebljavaju kao proizvodni plinovi ili za lokalnu distribuciju prirodnog plina;
  - ii. podzemni skladišni objekti koji su povezani s visokotlačnim plinovodima iz točke i.;

⁽²⁹⁾ Preporuka Vijeća od 3. ožujka 1975. o raspodjeli troškova i djelovanju tijela javne vlasti u pitanjima zaštite okoliša (SL L 194, 25.7.1975., str. 1).

⁽³⁰⁾ Direktiva 2009/72/EZ od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije, SL L 211/55, 14.8.2009.

- iii. objekti za prihvatanje, skladištenje, uplinjavanje ili dekompresiju ukapljenog prirodnog plina (UPP) ili stlačenog prirodnog plina (SPP); i
  - iv. svaka oprema ili instalacija potrebna kako bi sustav radio na siguran, zaštićen i učinkovit način ili kako bi se omogućili dvosmjerni kapaciteti, uključujući postaje za stlačivanje plina;
- (c) za naftu:
- i. naftovodi koji se upotrebljavaju za transport sirove nafte;
  - ii. crpne postaje i skladišni objekti potrebni za rad naftovoda za sirovu naftu; i
  - iii. svaka oprema ili instalacija potrebna kako bi dotični sustav radio na ispravan, siguran i učinkovit način, uključujući sustave zaštite, praćenja i nadzora te uređaje za obrnuti protok;
- (d) za CO₂: mreže plinovoda, uključujući povezane kompresorske stanice, za transport CO₂ do skladišnih lokacija kako bi se CO₂ ubrizgao u odgovarajuće podzemne geološke formacije radi trajnog skladištenja;
- (32) „manjak financijskih sredstava” znači razliku između pozitivnih i negativnih novčanih tokova tijekom ulaganja, diskontiranih na njihovu trenutnu vrijednost (najčešće s pomoću troška kapitala);
- (33) „tehnologija za hvatanje i skladištenje ugljika” ili „CCS” znači skup tehnologija za hvatanje ugljikova dioksida (CO₂) koji ispuštaju industrijska postrojenja koja se temelje na fosilnim gorivima ili biomasi, uključujući elektrane, njegov transport do odgovarajuće skladišne lokacije i ubrizgavanje CO₂ u odgovarajuće podzemne geološke formacije za potrebe trajnog skladištenja CO₂;
- (34) „adekvatnost proizvodnje” znači razinu proizvedenih kapaciteta koja se smatra odgovarajućom za zadovoljavanje razina potražnje u državi članici u bilo kojem razdoblju, na temelju uporabe klasičnog statističkog pokazatelja koji upotrebljavaju organizacije za koje institucije Unije priznaju da imaju ključnu ulogu u stvaranju jedinstvenog tržišta električnom energijom, kao što je npr. Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E);
- (35) „proizvođač” znači poduzetnik koji proizvodi električnu energiju u komercijalne svrhe;
- (36) „mjera adekvatnosti proizvodnje” znači mehanizam s ciljem osiguravanja da se na nacionalnoj razini postignu određene razine adekvatnosti proizvodnje;
- (37) „odgovornost za uravnoteženje” znači odgovornost za odstupanja između proizvodnje, potrošnje i tržišnih transakcija stranke za otklanjanje neravnoteže u određenom razdoblju namirivanja neravnoteže;
- (38) „standardna obveza otklanjanja neravnoteže” znači nediskriminirajuća obveza otklanjanja neravnoteže u svim tehnologijama tako da niti jedan proizvođač nije oslobođen od te obveze;
- (39) „stranka za otklanjanje neravnoteže” (BRP) znači tržišni sudionik ili njegov izabrani predstavnik odgovoran za neravnotežu;
- (40) „neravnoteža” znači odstupanje između proizvodnje, potrošnje i komercijalnih transakcija BRP-a u određenom razdoblju namirivanja neravnoteže;
- (41) „namirivanje neravnoteže” znači mehanizam financijske nagodbe u cilju vraćanja troškova uravnoteženja primjenjivih na neravnoteže BRP-ova;
- (42) „razdoblje namirivanja neravnoteže” znači vremenske jedinice koje se upotrebljavaju za izračun neravnoteža BRP-ova;

- (43) „konkurentan natječajni postupak” znači nediskriminirajući postupak prikupljanja ponuda kojim se predviđa sudjelovanje dostatnog broja poduzetnika i kojim se potpore dodjeljuju bilo na temelju početne ponude koju je ponuđač dostavio ili na temelju dražbovne cijene. Osim toga, proračun ili obujam povezan s natječajnim postupkom obvezujuće je ograničenje, tako da potporu ne mogu dobiti svi sudionici postupka;
- (44) „početak radova” znači ili početak građevinskih radova na ulaganju ili prva čvrsta obveza za naručivanje opreme ili druga obveza koja ulaganje čini neopozivim, ovisno o tome što nastupi prije. Kupnja zemljišta i pripremni radovi, primjerice ishođenje dozvola i provođenje preliminarnih studija izvedivosti, ne smatraju se početkom radova. U slučaju preuzimanja „početak radova” znači trenutak stjecanja imovine koja je izravno povezana sa stečenom poslovnom jedinicom;
- (45) „demonstracijski projekt” znači nekomercijalan projekt kojim se neka tehnologija demonstrira kao prva te vrste u Uniji i predstavlja znatnu inovaciju koja uvelike premašuje „vrhunac tehnologije”;
- (46) „potpomognuta područja” znači područja utvrđena u odobrenoj karti regionalnih potpora za razdoblje 1. srpnja 2014. – 31. prosinca 2020. u primjeni članka 107. stavka 3. točaka (a) i (c) Ugovora;
- (47) „karta regionalnih potpora” znači popis područja koje je određena država članica utvrdila u skladu s uvjetima utvrđenima u Smjernicama o regionalnim državnim potporama 2014. – 2020. ⁽³¹⁾;

2. PRIJAVLJENE POTPORE ZA ZAŠTITU OKOLIŠA I ENERGIJU

(20) Pojedinačna potpora dodijeljena na temelju prijavljenog programa potpora i dalje podliježe obvezi prijave u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora ako potpora premašuje sljedeće pragove za prijavu ⁽³²⁾ i nije dodijeljena na temelju konkurentnog natječajnog postupka:

- (a) potpore za ulaganje: ako iznos potpore premašuje 15 milijuna EUR za jednog poduzetnika;
- (b) operativne potpore za proizvodnju obnovljive električne energije i/ili istodobnu proizvodnju obnovljive topline: ako se potpora dodjeljuje postrojenjima za proizvodnju obnovljive električne energije na lokacijama gdje kapacitet proizvodnje obnovljive električne energije po lokaciji premašuje 250 megawatta („MW”);
- (c) operativne potpore za proizvodnju biogoriva: ako se potpora dodjeljuje postrojenju za proizvodnju biogoriva na lokacijama gdje proizvodnja koja iz toga proizlazi premašuje 150 000 tona („t”) godišnje;
- (d) operativne potpore za kogeneraciju: ako se potpora dodjeljuje postrojenju kogeneracije čiji kapacitet električne energije proizvedene kogeneracijom premašuje 300 MW; potpore za proizvodnju topline kogeneracijom procjenjivat će se u kontekstu prijave na temelju kapaciteta proizvodnje električne energije;
- (e) potpore za energetska infrastrukturu: ako iznos potpore premašuje 50 milijuna EUR za jednog poduzetnika po investicijskom projektu;
- (f) potpore za hvatanje i skladištenje ugljika: ako iznos potpore premašuje 50 milijuna EUR po investicijskom projektu;
- (g) potpore u obliku mjere adekvatnosti proizvodnje: ako iznos potpore premašuje 15 milijuna EUR po projektu po poduzetniku.

(21) Izuzeća od poreza, smanjenja poreza za zaštitu okoliša i izuzeća od financiranja energije iz obnovljivih izvora obuhvaćena odjeljkom 3.7. neće podlijezati uvjetima za pojedinačno prijavljene potpore. Međutim potpore dodijeljene u obliku fiskalne potpore koju ne pokriva odjeljak 3.7 ovih smjernica podlijezati će pojedinačno procjeni ako su pragovi u tom odjeljku premašeni. To se isto tako primjenjuje neovisno o tome koristi li se pojedinačni korisnik istodobno smanjenjem ili oslobođenjem od poreza u skladu s odjeljkom 3.7.

⁽³¹⁾ SL C 209, 23.7.2013., str. 1.

⁽³²⁾ Za izračun granice kapaciteta, za svaki projekt mora se uzeti u obzir ukupni kapacitet jedinica koji je prihvatljiv za potporu.

(22) U ovim smjernicama navedeni su kriteriji spojivosti za programe potpora i pojedinačne potpore za ciljeve zaštite okoliša i energetske ciljeve koje podliježu obvezi prijave u skladu s člankom 108. stavkom 3. Ugovora.

3. PROCJENA SPOJIVOSTI NA TEMELJU ČLANKA 107. STAVKA 3. TOČKE (C) UGOVORA

(23) Državne potpore za ciljeve zaštite okoliša i energetske ciljeve smatrat će se spojivima s unutarnjim tržištem u smislu članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora ako na temelju zajedničkih načela procjene utvrđenih u ovom odjeljku dovode do povećanog doprinosa ciljevima zaštite okoliša odnosno energetskim ciljevima Unije bez negativnog utjecaja na trgovinske uvjete u mjeri suprotnoj zajedničkom interesu. U obzir će se uzeti posebna ograničenja potpomognutih područja.

(24) U ovom se poglavlju razjašnjava kako će Komisija primjenjivati zajednička načela procjene iz odjeljka 3.1. pri procjeni mjera potpore obuhvaćenih područjem primjene ovih smjernica te se, prema potrebi, utvrđuju posebni uvjeti za pojedinačne potpore (dodijeljene bilo na temelju programa bilo jednokratno).

(25) U odjeljku 3.2. utvrđuju se opći uvjeti spojivosti primjenjivi na sve mjere potpora koje su obuhvaćene područjem primjene ovih smjernica, osim ako određeni odjeljci poglavlja 3. odstupaju od tih općih uvjeta spojivosti ili se određenim odjeljcima ti uvjeti izmjenjuju. U skladu s tim, odjeljak 3.2. posebno je primjenjiv na sljedeće mjere koje nisu sastavni dio posebnih odjeljaka poglavlja 3.:

- (a) potpore za studije zaštite okoliša;
- (b) potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija;
- (c) potpore za poduzetnike koji premašuju norme Unije ili povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku normi Unije;
- (d) potpore za ranu prilagodbu budućim normama Unije;

3.1. Zajednička načela procjene

(26) Kako bi se procijenilo može li se prijavljena mjera potpore smatrati spojivom s unutarnjim tržištem, Komisija općenito analizira osigurava li se izborom oblika mjere potpore da se pozitivnim učinkom potpore na cilj od zajedničkog interesa premašuju njezini potencijalno negativne učinci na trgovinu i tržišno natjecanje.

(27) U Komunikaciji o modernizaciji državnih potpora od 8. svibnja 2012.⁽³³⁾ poziva se na utvrđivanje i definiranje zajedničkih načela primjenjivih na procjenu spojivosti svih mjera potpore koje Komisija provodi. U tu svrhu, Komisija će mjeru državne potpore smatrati spojivom s Ugovorom samo ako ona ispunjuje svaki od sljedećih kriterija:

- (a) doprinos dobro definiranom cilju od zajedničkog interesa; mjera državne potpore teži cilju od zajedničkog interesa u skladu s člankom 107. stavkom 3. Ugovora; (odjeljak 3.2.1.);
- (b) potreba za intervencijom države: mjera državne potpore namijenjena je za situaciju u kojoj potpora može dovesti do materijalnog poboljšanja koje tržište ne može ostvariti samo po sebi, primjerice uklanjanjem ispravno definiranog tržišnog nedostatka; (odjeljak 3.2.2.);
- (c) primjerenost mjere potpore: predložena je mjera potpore odgovarajući instrument politika namijenjen postizanju cilja od zajedničkog interesa; (odjeljak 3.2.3.);
- (d) učinak poticaja: potporom se mijenja ponašanje dotičnog poduzetnika na takav način da se oni bave dodatnom djelatnošću kojom se ne bi bavili bez potpore ili bi se njome bavili na ograničen ili drukčiji način; (odjeljak 3.2.4.);
- (e) razmjernost potpore (potpora ograničena na najnižu razinu): iznos potpore ograničen je na najnižu razinu potrebnu za poticanje dodatnih ulaganja ili aktivnosti u dotičnom području; (odjeljak 3.2.5.);

⁽³³⁾ COM(2012)0209 završna verzija od 8.5.2012.

- (f) izbjegavanje neopravdanih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu među državama članicama: negativni učinci potpore dovoljno su ograničeni kako bi ukupna bilanca mjere bila pozitivna; (odjeljak 3.2.6.);
- (g) transparentnost potpore: državama članicama, Komisiji, gospodarskim subjektima i javnosti omogućen je jednostavan pristup svim relevantnim aktima i važnim informacijama o potpori dodijeljenoj na temelju tih akata; (odjeljak 3.2.7.).

(28) Na određene kategorije programa potpora može se dodatno nametnuti zahtjev *ex post* evaluacije kako je opisano u poglavlju 4. U takvim slučajevima Komisija može ograničiti trajanje tih programa (obično na četiri godine ili kraće) s mogućnošću ponovne prijave njihova produljivanja nakon toga.

(29) Nadalje, ako mjera državne potpore ili s njom povezani uvjeti (uključujući metodu financiranja kada je ona njihov sastavni dio) podrazumijevaju neizbježnu povredu prava Unije, potpora se ne može ocijeniti spojivom s unutarnjim tržištem⁽³⁴⁾. Na primjer, u području energetike svaka naknada s ciljem financiranja mjere državne potpore mora posebno biti u skladu s člancima 30. i 110. Ugovora⁽³⁵⁾.

3.2. Opće odredbe o spojivosti

3.2.1. Doprinos cilju od zajedničkog interesa

3.2.1.1. Opći uvjeti

(30) Opći cilj potpore za zaštitu okoliša povećanje je razine zaštite okoliša u usporedbi s razinom koja bi se ostvarila bez potpore. Strategijom Europa 2020. posebno se određuju ciljevi za održivi rast za poticanje prijelaza na resursno učinkovito i konkurentno gospodarstvo s niskom razinom emisija ugljika. Za gospodarstvo s niskom razinom emisija ugljika sa znatnim udjelom varijabilne energije iz obnovljivih izvora nužni su prilagodba energetskeg sustava, a posebno znatna ulaganja u energetske mreže⁽³⁶⁾. Osnovni cilj potpore u energetskeg sektoru osiguravanje je konkurentnoga, održivog i sigurnog energetskeg sustava na energetskeg tržištu Unije koje dobro funkcionira⁽³⁷⁾.

(31) Države članice koje namjeravaju dodijeliti potpore za zaštitu okoliša odnosno energiju morat će točno definirati cilj koji se nastoji ostvariti i objasniti koji je očekivani doprinos mjere tom cilju. Pri uvođenju mjere koja se sufinancira iz europskih strukturnih i investicijskih fondova, pri navođenju ciljeva zaštite okoliša odnosno energetskeg ciljeva koji se nastoje ostvariti države članice mogu se osloniti na zaključke mjerodavnih operativnih programa.

(32) Studije zaštite okoliša mogu doprinijeti ostvarenju zajedničkog cilja kad su izravno povezane s ulaganjima prihvatljivima u skladu s ovim smjernicama te ako se nakon nalaza pripremljene studije ne provede ulaganje koje se istražuje.

3.2.1.2. Dodatni uvjeti za pojedinačnu prijavljenu potporu

(33) Kako bi pokazala doprinos pojedinačno prijavljene potpore povećanoj razini zaštite okoliša, država članica može upotrebljavati razne pokazatelje, na što je više moguće mjerljivi način, osobito one koji se navode u nastavku teksta:

- (a) *tehnologije za ublažavanje klimatskih promjena*: količina stakleničkih plinova ili onečišćujućih tvari koja se ne emitira trajno u atmosferu (što dovodi do smanjenog unosa fosilnih goriva);

⁽³⁴⁾ Vidjeti predmet C-156/98 *Njemačka protiv Komisije* [2000.] ECR I-6857, stavak 78. i predmet C-333/07 *Régie Networks protiv Rhone Alpes Bourgogne* [2008.] ECR I-10807, stavci od 94. ddo 116. Vidjeti i, u području energetike, spojene predmete C-128/03 i C-129/03 *AEM i AEM Torino* [2005.] ECR I-2861, stavci od 38. do 51.

⁽³⁵⁾ Predmet C-206/06 *Essent*, [2008.] ECR I-5497, stavci od 40. do 59. Za primjenu članaka 30. i 110. Ugovora na programe trgovanja dozvolama, vidjeti Odluku Komisije C(2009)7085 od 17.9.2009., Državna potpora br. 437/2009 – program potpora za promicanje kogeneracije u Rumunjskoj, SL C 31 od 9.2.2010., str. 8., uvodne izjave od 63. do 65.

⁽³⁶⁾ COM(2011) 112 završna verzija „Plan za prijelaz na konkurentno gospodarstvo s niskom razinom emisija ugljika”, COM(2011) 571 završna verzija, „Plan za Europu koja učinkovitije raspolaže resursima”.

⁽³⁷⁾ COM(2010)639 završna verzija „Komunikacija o strategiji Energija 2020.”.

- (b) *postojeće norme Unije*: apsolutna vrijednost i relativni iznos povećanja razine zaštite okoliša povrh norme, tj. smanjenje onečišćenja koje se ne bi ostvarilo normom u nedostatku bilo kakve državne potpore;
- (c) *buduće norme Unije*: povećanje brzine provedbe budućih normi, tj. smanjenje onečišćenja koje počinje ranijeg datuma.

3.2.2. Potreba za državnom intervencijom

3.2.2.1. Opći uvjeti

(34) Budući da je općenito prihvaćeno da konkurentna tržišta nastoje ostvariti učinkovite rezultate u pogledu cijena, iznosa i uporabe resursa, u slučajevima tržišnih nedostataka⁽³⁸⁾ državnom se intervencijom može poboljšati učinkovito funkcioniranje tržišta. Mjerama državne potpore mogu se u određenim uvjetima ispraviti tržišni nedostaci i na taj se način može doprinijeti ostvarenju zajedničkog cilja u onoj mjeri u kojoj tržište koje se oslanja samo na sebe ne može ostvariti učinkovite rezultate. Kako bi se procijenilo je li državna potpora učinkovita za ostvarenje cilja, potrebno je prvo dijagnosticirati i definirati problem koji treba riješiti. Državne potpore trebale bi biti usmjerene na situacije u kojima potpora može donijeti materijalno poboljšanje koje tržište ne može ostvariti samo.

(35) Kako bi se utvrdile smjernice kojima se osigurava da se mjerama potpore ostvari zajednički cilj, države članice trebale bi definirati tržišne nedostatke koji otežavaju povećanu razinu zaštite okoliša ili dobro funkcioniranje sigurnoga, pristupačnog i održivog unutarnjeg energetskog tržišta. Tržišni nedostaci koji se odnose na ciljeve zaštite okoliša i energetske ciljeve mogu biti slični ili se razlikovati, ali mogu spriječiti optimalne rezultate i dovesti do neučinkovitog rezultata zbog sljedećih razloga:

- (a) **negativni vanjski učinci**: najčešći su za mjere potpore za zaštitu okoliša i pojavljuju se kad onečišćenju nije određena ispravna cijena, tj. kada dotični poduzetnik ne snosi cjelokupni trošak onečišćenja. U tom slučaju poduzetnici koji djeluju u vlastitom interesu nemaju dovoljno poticaja da uzmu u obzir negativne vanjske učinke nastale tijekom proizvodnje ni pri donošenju odluka o određenoj proizvodnoj tehnologiji ni pri donošenju odluka o razini proizvodnje. Drugim riječima, proizvodni troškovi koje snosi poduzetnik manji su od troškova koje snosi društvo. Stoga poduzetnici obično nemaju dovoljno poticaja kako bi smanjili svoju razinu onečišćenja ili poduzeli pojedinačne mjere za zaštitu okoliša;
- (b) **pozitivni vanjski učinci**: činjenica da će osim ulagača dio ulaganja pogodovati i tržišnim sudionicima dovest će do nedovoljnih ulaganja poduzetnika. Pozitivni vanjski učinci mogu se pojaviti, na primjer, u slučaju ulaganja u ekološke inovacije⁽³⁹⁾, stabilnost sustava, nove i inovativne obnovljive tehnologije i inovativne mjere potražnje i odgovora ili u slučaju energetskih infrastruktura ili mjera adekvatnosti proizvodnje koje pogoduju brojnim državama članicama (ili većem broju potrošača).
- (c) **asimetrične informacije**: one se obično pojavljuju na tržištima na kojima postoji nepodudarnost između informacija dostupnih na jednoj strani tržišta i informacija dostupnih na drugoj strani tržišta. To bi se, na primjer, moglo pojaviti ako vanjski financijski ulagači nemaju dovoljno informacija o vjerojatnim povratima i rizicima projekta. To se može pojaviti i u prekograničnoj infrastrukturi ako jedna strana nema dovoljno informacija u odnosu na drugu stranu. Iako rizik ili nesigurnost sami po sebi ne dovode do tržišnog nedostatka, problem asimetričnih informacija vezuje se uz stupanj takvog rizika i nesigurnosti. I jedno i drugo veće je za ulaganja u zaštitu okoliša s uobičajeno duljim razdobljem amortizacije. To bi moglo povećati usmjerenost na kratkoročne programe koje bi mogli otežati financijski uvjeti za takva ulaganja, osobito za MSP-ove;

⁽³⁸⁾ Pojam „tržišni nedostatak” odnosi se na situacije u kojima nije vjerojatno da će tržišta, budu li prepuštena sama sebi, ostvariti učinkovite rezultate.

⁽³⁹⁾ Tipični primjeri pozitivnih vanjskih učinaka djelatnosti su za dodatno poboljšanje zaštite prirode ili bioraznolikosti, pružanje usluga ekosustava ili vanjski učinci kao ishod općeg osposobljavanja;

(d) **nedostatci u koordinaciji:** oni mogu spriječiti razvoj projekta ili njegovo učinkovito oblikovanje zbog različitih interesa i motivacija ulagača (tzv. podijeljene motivacije), troškova ugovaranja, nesigurnosti ishoda suradnje i mrežnih učinaka, npr. neprekidna opskrba električnom energijom. Oni se primjerice mogu pojaviti u odnosu između vlasnika zgrade i stanara u pogledu primjene energetski učinkovitih rješenja. Probleme u koordinaciji mogu dodatno otežati problemi s informacijama, a osobito oni koji se odnose na asimetrične informacije. Problemi u koordinaciji mogu proizići i iz potrebe za ostvarenjem određene kritične mase prije nego što postane komercijalno privlačno pokrenuti projekt koji bi mogao predstavljati posebno važan aspekt u (prekogrančnim) infrastrukturnim projektima.

(36) Samo postojanje tržišnih nedostataka u određenom kontekstu nije dovoljno opravdanje za državnu intervenciju. Određene politike i mjere mogu već biti posebno uspostavljene radi rješavanja nekih od utvrđenih tržišnih nedostataka. Primjeri za to su regulacija sektora, obvezne norme onečišćenja, mehanizmi utvrđivanja cijena kao što su Unijin sustav trgovanja emisijama (ETS) i porezi na ugljik. Dodatne mjere, uključujući državne potpore, mogu biti usmjerene samo na preostali tržišni nedostatak, tj. tržišni nedostatak koji se nije riješio drugim politikama i mjerama. Važno je pokazati i kako se državnim potporama pojačavaju druge uspostavljene politike i mjere kojima je cilj ukloniti isti tržišni nedostatak. Stoga je opravdanje potrebe za državnom potporom slabije ako je njezino djelovanje suprotno drugim politikama usmjerenima na isti tržišni nedostatak.

(37) Komisija će smatrati da je potpora potrebna ako država članica dokaže da se potporom učinkovito rješava neki (preostali) neriješeni tržišni nedostatak.

3.2.2.2. Dodatni uvjeti za pojedinačnu prijavljenu potporu

(38) Budući da tržišni nedostatci mogu biti općeniti, a mjere potpore u načelu dobro oblikovane za ostvarenje učinkovitog rezultata tržišta, možda neće svi dotični poduzetnici biti suočeni s tim tržišnim nedostacima u istoj mjeri. Prema tome, za pojedinačnu prijavljenu potporu Komisija će procijeniti posebnu potrebu za potporom u dotičnom slučaju. Na državi je članici da pokaže da postoji tržišni nedostatak koji je neriješen u pogledu posebne djelatnosti koja se podupire potporom i je li potpora na učinkovit način namijenjena rješavanju tog tržišnog nedostatka.

(39) Ovisno o određenom tržišnom nedostatku koji se uklanja, Komisija će u obzir uzeti sljedeće čimbenike:

- (a) postoje li druge mjere politike kojima se dotični tržišni nedostatak već rješava na dovoljno primjeren način, posebno postoje li norme za zaštitu okoliša ili druge norme Unije, Unijin sustav ETS-a ili porezi za zaštitu okoliša;
- (b) je li državna intervencija potrebna, uzimajući u obzir troškove provedbe nacionalnih normi za korisnika potpore ako potpora ne postoji u usporedbi s troškovima, ili njihovim nepostojanjem, provedbe tih normi za glavne tržišne konkurente korisnika potpore;
- (c) u slučaju nedostataka u koordinaciji, broj poduzetnika koji moraju surađivati, različite interese strana koje surađuju i praktične probleme u koordinaciji suradnje kao što su jezični problemi, osjetljivost informacija i neusklađene norme.

3.2.3. Prikladnost potpore

(40) Predložena mjera potpore mora biti prikladan instrument namijenjen za dotični strateški cilj. Mjera potpore neće se smatrati spojivom s unutarnjim tržištem ako se isti pozitivni doprinos zajedničkom cilju može postići s pomoću instrumenata politika koji tržište narušavaju u manjoj mjeri ili drugih vrsta instrumenata potpore koji tržište narušavaju u manjoj mjeri.

3.2.3.1. Prikladnost alternativnih instrumenata politike

(41) Državna potpora nije jedini instrument politike dostupan državama članicama kako bi promicale povećane razine zaštite okoliša ili ostvarile sigurno, pristupačno i održivo europsko energetsko tržište koje dobro funkcionira. Važno je imati na umu da mogu postojati drugi, bolje plasirani instrumenti kako bi se ostvarili ti ciljevi. Propisi i instrumenti koji se temelje na tržištu najvažniji su instrumenti za ostvarenje ciljeva zaštite okoliša i energetske ciljeve. Povoljni instrumenti, kao što su dobrovoljni ekološki znakovi i širenje tehnologija prihvatljivih za okoliš, isto tako mogu igrati važnu ulogu u ostvarenju više razine zaštite okoliša.

(42) Različite mjere za uklanjanje istog tržišnog nedostatka mogu se međusobno poništavati. To je slučaj ako se uspostavlja učinkovit mehanizam koji se temelji na tržištu čija je svrha rješavanje isključivo problema vanjskih učinaka. Dodatna mjera potpore za uklanjanje istog tržišnog nedostatka dovodi do rizika od narušavanja učinkovitosti mehanizma koji se temelji na tržištu.

(43) Različite mjere za uklanjanje različitih tržišnih nedostataka isto mogu uzajamno djelovati suprotno. Mjera za rješavanje problema adekvatnosti proizvodnje treba biti u ravnoteži s ciljem zaštite okoliša za ukidanje subvencija štetnih za okoliš ili gospodarstvo, uključujući onih za fosilna goriva. Na sličan način mjera za smanjenje emisija stakleničkih plinova može povećati opskrbu varijabilnom električnom energijom što bi moglo imati negativan učinak na probleme adekvatnosti proizvodnje.

(44) Poštovanjem načela „onečišćivač plaća” u zakonskim propisima o zaštiti okoliša u načelu osigurava se uklanjanje tržišnog nedostatka povezanog s negativnim vanjskim učincima. Stoga državna potpora nije prikladan instrument i ne može se dodijeliti ako se korisnika potpore može smatrati odgovornim za onečišćenje u skladu s postojećim pravom Unije ili nacionalnim pravom⁽⁴⁰⁾.

3.2.3.2. Prikladnost različitih instrumenata potpore

(45) Potpore za zaštitu okoliša i energiju mogu se dodijeliti u različitim oblicima. Međutim država članica trebala bi osigurati da se potpora dodijeli u obliku kojim se vjerojatno najmanje narušava trgovina i tržišno natjecanje. U tom pogledu država članica mora pokazati zašto drugi potencijalno manje narušavajući oblici potpora kao što su povratni predujmovi u usporedbi s izravnim bespovratnim sredstvima ili porezni krediti u usporedbi sa smanjenjima poreza ili oblici potpora koji se temelje na financijskim instrumentima kao što su instrumenti duga ili dioničkog kapitala (primjerice zajmovi s niskim kamatama ili popusti na kamatnu stopu, državna jamstva ili alternativni oblici dodjeljivanja kapitala po povoljnim uvjetima) nisu toliko prikladni.

(46) Izbor instrumenta potpore trebao bi biti u skladu s tržišnim nedostatkom čijem je uklanjanju mjera potpore namijenjena. Povratni predujam, osobito ako su stvarni prihodi nesigurni, primjerice u slučaju mjera uštede energije, može predstavljati prikladan instrument. Za programe potpora kojima se provode ciljevi i prioriteti operativnih programa, financijski instrument koji je odabran u određenom operativnom u načelu se smatra prikladnim instrumentom.

(47) Za operativne potpore, država članica mora pokazati da je potpora prikladna kako bi se ostvario cilj programa za koji je potpora namijenjena. Kako bi pokazala da je potpora prikladna, država članica može izračunati *ex ante* iznos potpore kao određeni iznos koji pokriva očekivane dodatne troškove u određenom razdoblju kako bi poduzetnike potaknula da smanje svoje troškove na najmanje moguće i razviju svoje poslovanje na učinkovitiji način tijekom vremena⁽⁴¹⁾.

(48) Za potrebe pokazivanja prikladnosti programa potpora država članica može se osloniti i na rezultate prethodnih evaluacija kako je opisano u poglavlju 4.

3.2.4. Učinak poticaja

3.2.4.1. Opći uvjeti

(49) Potporu za zaštitu okoliša i energiju smatra se spojivom s unutarnjim tržištem samo ako ima učinak poticaja. Učinak poticaja pojavljuje se kada se potporom potakne korisnika da promijeni svoje ponašanje kako bi povećao razinu zaštite okoliša ili poboljšao funkcioniranje sigurnoga, pristupačnog i održivog energetskeg tržišta, što ne bi poduzeo bez potpore. Potporom se ne smiju subvencionirati troškovi djelatnosti koji bi poduzetniku ionako nastali i nadoknađivati uobičajeni poslovni rizici ekonomske djelatnosti.

⁽⁴⁰⁾ Točnije, Komisija će smatrati da se potpora za onečišćene lokacije može dodijeliti samo kada onečišćivač, tj. osoba odgovorna na temelju primjenjivog prava u svakoj državi članici ne dovodeći u pitanje Direktivu o odgovornosti za okoliš (Direktiva 2004/35/EZ) i ostala relevantna pravila Unije za ovo pitanje, nije utvrđen ili se ne može smatrati zakonski odgovornim za financiranje otklanjanja štete u skladu s načelom „onečišćivač plaća”.

⁽⁴¹⁾ Međutim ako budući razvoji troškova i prihoda uključuju visok stupanj nesigurnosti i postoji velika asimetrija informacija, nadležno tijelo može isto tako odrediti modele naknade koji nisu potpuno *ex ante*, nego su kombinacija *ex ante* i *ex post* (primjerice, uravnoteženom podjelom neočekivane dobiti).

(50) Komisija smatra da potpora ne predstavlja učinak poticaja na korisnika u svim slučajevima u kojima je rad na projektu već bio započeo prije nego što se korisnik prijavio nacionalnim vlastima za potporu. U slučaju da korisnik počne provoditi projekt prije nego što se prijavi za potporu, potpora dodijeljena za taj projekt neće se smatrati spojivom s unutarnjim tržištem.

(51) Države članice moraju uvesti i upotrebljavati prijavni obrazac za potpore. Prijavni obrazac uključuje barem naziv podnositelja prijave i veličinu poduzetnika, opis projekta, uključujući njegovo mjesto poslovanja i datume početka i završetka projekta, iznos potpore potreban za provedbu projekta i prihvatljive troškove. U prijavnom obrascu korisnici moraju opisati stanje bez potpore, tj. stanje koje se naziva protučinjeničnim scenarijem ili alternativnim scenarijem ili projektom. Osim toga, veliki poduzetnici moraju predati dokumentirane dokaze u prilog protučinjeničnom scenariju opisanom u prijavnom obrascu.

(52) Po primitku prijavnog obrasca davatelj potpore mora izvršiti provjeru vjerodostojnosti protučinjeničnog scenarija i potvrditi da potpora ima potrebni učinak poticaja. Protučinjenični je scenarij vjerodostojan ako je istinit i odnosi se na dominantne čimbenike donošenja odluka u trenutku kada korisnik donosi odluku o ulaganju. Nije nužno ispuniti uvjete iz točaka 50. i 51. ako se potpore dodjeljuju na temelju konkurentnog natječajnog postupka.

Učinak poticaja i prilagodba normama Unije

(53) Komisija smatra da potpora koja se dodijeli za prilagodbu budućim normama Unije u načelu ima učinak poticaja, uključujući kad je norma već donesena, ali još nije na snazi. Međutim u potonjem slučaju potpora ima učinak poticaja ako se njome potiče realizacija ulaganja mnogo prije nego što norma stupi na snagu. Za potporu dodijeljenu za prilagodbu već prihvaćenim normama Unije koje još nisu stupile na snagu smatrat će se da ima učinak poticaja ako se ulaganje provede i završi najmanje godinu dana prije nego što te norme Unije stupe na snagu.

(54) Kao daljnje izuzeće od točke (54)., učinak poticaja može se pojaviti ako se potpora dodjeljuje za:

- (a) nabavu novih transportnih vozila za cestovni i željeznički promet, promet unutarnjim plovnim putovima i pomorski promet u skladu s prihvaćenim normama Unije, pod uvjetom da se nabava provede prije nego što te norme stupe na snagu i da se, nakon što postanu obvezne, ne primjenjuju retroaktivno na već kupljena vozila; ili
- (b) za prilagodbu već postojećih transportnih vozila za cestovni i željeznički promet, promet unutarnjim plovnim putovima i pomorski promet, pod uvjetom da norme Unije još nisu stupile na snagu na dan stavljanja tih vozila u rad i da se, nakon što postanu obvezne, ne primjenjuju retroaktivno na ta vozila.

(55) Komisija smatra da se potporom ulaganjima kojima se korisniku omogućuje poduzimanje mjera kojima se premašuju primjenjive norme Unije pozitivno doprinosi ciljevima zaštite okoliša odnosno energetske cilju. Kako se države članice ne bi obeshrabrilo u uspostavi obveznih nacionalnih normi koje su strože od odgovarajućih normi Unije, taj pozitivan doprinos postoji neovisno o prisutnosti obveznih nacionalnih normi koje su strože od normi Unije. To primjerice uključuje mjere za poboljšanje kakvoće vode i zraka premašujući obvezne norme Unije. Taj pozitivan doprinos postoji i usporedno s obveznim nacionalnim normama donesenima u nedostatku normi Unije.

Učinak poticaja i energetske preglede

(56) U okviru Direktive 2012/27/EU⁽⁴²⁾ („Direktiva o energetske učinkovitosti” ili „EED”) velika poduzeća moraju provoditi energetske preglede svake četiri godine. Stoga potpora za energetske preglede za velika poduzeća može imati učinak poticaja samo u mjeri u kojoj se potporom ne nadoknađuje energetske preglede koji se zahtijeva na temelju EED-a. S obzirom na to da za MSP-ove nije uvedena ta obveza, državne potpore dodijeljene MSP-ovima za provođenje energetske preglede mogu imati učinak poticaja.

(57) Prethodnom se točkom ne dovodi u pitanje procjena učinka poticaja državnih potpora za mjere energetske učinkovitosti propisane energetske pregledom ili iz njega proizlaze ili one koje proizlaze iz drugih instrumenata, kao što su sustavi upravljanja energijom i sustavi upravljanja okolišem.

⁽⁴²⁾ Direktiva 2012/27/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o energetske učinkovitosti, izmjeni direktiva 2009/125/EZ i 2010/30/EU i stavljanju izvan snage direktiva 2004/8/EZ i 2006/32/EZ (SL L 315, 14.11.2012., str. 1.).

3.2.4.2. Dodatni uvjeti za pojedinačnu prijavljenu potporu

(58) Za mjere koje podliježu pojedinačnoj prijavi države članice moraju Komisiji potpuno pokazati učinak poticaja potpore. Moraju dati jasne dokaze da potpora ima učinkovit utjecaj na odluku o ulaganju tako da mijenja ponašanje korisnika i dovodi do toga da korisnik povećava razinu zaštite okoliša ili pak dovodi do boljeg funkcioniranja Unijina energetskeg tržišta. Kako bi omogućila sveobuhvatnu procjenu, država članica mora dati ne samo informacije o projektu kojemu je dodijeljena potpora, nego i sveobuhvatan opis protučinjeničnog scenarija, u kojem nijedna država članica ne dodjeljuje potpore korisnicima.

(59) Prednosti novih ulaganja ili proizvodnih metoda obično nisu ograničene na njihove izravne učinke na okoliš odnosno učinke na energetske tržište. Takve prednosti posebno mogu biti proizvodne prednosti⁽⁴³⁾ dok se rizici posebno odnose na nesigurnost oko toga hoće li ulaganje biti onoliko produktivno koliko se očekuje.

(60) Učinak poticaja u načelu se mora utvrditi s pomoću analize protučinjeničnog scenarija usporedbom razina namijenjene djelatnosti s potporom i bez nje. To u biti znači provjeravanje profitabilnosti projekta ako potpora ne postoji kako bi se procijenilo gubi li zaista poduzeće dobit provedbom alternativnog projekta.

(61) U tom kontekstu razina profitabilnosti može se evaluirati primjenom metodologija koje su uobičajene metode u određenoj mjerodavnoj industriji i koje mogu uključivati metode za evaluaciju neto sadašnje vrijednosti projekta⁽⁴⁴⁾ (NPV), unutarnje stope povrata (IRR)⁽⁴⁵⁾ ili prosječni povrat od ukupno angažiranog kapitala (ROCE). Profitabilnost projekta mora se usporediti s uobičajenim stopama povrata koje primjenjuje taj poduzetnik u drugim projektima ulaganja slične vrste. Ako te stope nisu dostupne, profitabilnost projekta mora se usporediti s ukupnim troškovima kapitala tog poduzetnika ili sa stopama povrata koje se obično prate u mjerodavnoj industriji.

(62) Ako nije poznat nikakav određeni protučinjenični scenarij, učinak poticaja može se pretpostaviti kad postoji manjak financijskih sredstava, tj. ako troškovi ulaganja premašuju neto sadašnju vrijednost (NPV) očekivane poslovne dobiti od ulaganja na temelju *ex ante* poslovnog plana.

(63) Države članice posebno se pozivaju da se oslone na sadašnje, mjerodavne i vjerodostojne dokaze uključujući primjerice službene dokumente uprave, izvješća kreditnog odbora, procjene rizika, interne poslovne planove, stručna mišljenja i ostale studije koje se odnose na projekt ulaganja koji se procjenjuje. Dokumenti koji sadržavaju informacije o prognozama potražnje, prognozama troškova, financijskim prognozama, dokumenti koji se predaju investicijskom odboru i koji razrađuju različite scenarije ulaganja ili dokumenti koji se daju financijskim institucijama mogu pomoći u provjeri učinka poticaja.

(64) Kako bi se osiguralo da se učinak poticaja utvrdi na objektivnoj osnovi, Komisija u svojoj procjeni učinka poticaja može usporediti podatke koji se odnose na tog poduzetnika s podacima koji se odnose na industriju u kojoj je taj poduzetnik aktivan, što je poznato kao usporedba po mjerilima. Država članica posebno bi trebala, gdje je to moguće, dati podatke koji se odnose na mjerodavnu industriju koji pokazuju prihvatljivost protučinjeničnog scenarija tog poduzetnika, njegovu razinu profitabilnosti i očekivane novčane tijekove.

(65) Komisija može potvrditi da postoji učinak poticaja u slučajevima u kojima poduzetnik može imati motivaciju za provedbu projekta, s potporom, čak i ako projekt kojemu je dodijeljena potpore ne ostvaruje uobičajeno potrebnu razinu profitabilnosti. To se primjerice može opravdati širim koristima koje se ne odražavaju na profitabilnost samog projekta. U takvim okolnostima posebno postaju važni dokazi koji se daju u prilog postojanja učinka poticaja.

⁽⁴³⁾ Proizvodne prednosti koje imaju negativan učinak na učinak poticaja povećani su kapaciteti, produktivnost, učinkovitost ili kakvoća. Druge prednosti mogu biti povezane s predodžbom o proizvodu ili označivanjem proizvodnih metoda koje mogu imati negativan utjecaj na učinak poticaja, posebno na tržištima na kojima postoji pritisak tržišnih natjecatelja da se održi razina zaštite okoliša.

⁽⁴⁴⁾ Neto sadašnja vrijednost (NPV) projekta razlika je između pozitivnih i negativnih novčanih tokova za vrijeme trajanja ulaganja, diskontirana na njihovu sadašnju vrijednost (obično s pomoću troškova kapitala), tj. uobičajene stope povrata koje dotični poduzetnik primjenjuje u drugim projektima ulaganja slične vrste. Kada ovo mjerilo nije dostupno, u tu svrhu mogu se upotrebljavati cjelokupni troškovi kapitala tog poduzetnika ili stope povrata koje se obično prate u mjerodavnoj industriji.

⁽⁴⁵⁾ Unutarnja stopa povrata (IRR) ne temelji se na računovodstvenoj dobiti u određenoj godini, nego u obzir uzima tok budućih novčanih tokova koje ulagač očekuje dobiti za vrijeme cijelog trajanja ulaganja. Definira se kao diskontna stopa za koju je NPV toka novčanih tokova jednak nuli.

(66) Ako se poduzetnik prilagođava nacionalnoj normi koja premašuje norme Unije ili je donesena u nedostatku norme Unije, Komisija će provjeriti je li korisnik potpore mogao biti znatno pogođen povećanim troškovima i zbog toga ne bi bio sposoban snositi troškove povezane s neposrednom provedbom nacionalnih normi.

(67) Za ulaganja koja dovode poduzetnike iznad najniže razine potrebne u skladu s normama Unije, Komisija još uvijek ne mora potvrditi učinak poticaja, osobito ako takva ulaganja odgovaraju najnižim tehničkim normama dostupnima na tržištu.

(68) Ako potpora ne mijenja ponašanje korisnika poticanjem dodatnih djelatnosti, ta potpora nema učinak poticaja u smislu promicanja ponašanja za zaštitu okoliša u Uniji ili jačanja funkcioniranja europskoga energetskeg tržišta. Stoga se potpora neće odobriti u slučajevima u kojima se čini da bi se iste djelatnosti mogle provoditi bez potpore.

3.2.5. Razmjernost potpora

3.2.5.1. Opći uvjeti

(69) Potpore za zaštitu okoliša i energiju smatraju se razmjernima ako je iznos potpore po korisniku ograničen na najnižu razinu potrebnu kako bi se ostvario cilj zaštite okoliša odnosno energetske cilj za koji je potpora namijenjena.

(70) Kao opće načelo, potpora će se smatrati ograničenom na najnižu potrebnu razinu ako odgovara neto dodatnim troškovima potrebnima za ostvarenje cilja u usporedbi s protučinjeničnim scenarijem ako potpora ne postoji. Neto dodatni trošak utvrđuje se na temelju razlike između ekonomskih koristi i troškova (uključujući ulaganje i poslovanje) projekta kojemu je dodijeljena potpora i onih alternativnog projekta ulaganja koje bi poduzeće provodilo bez potpore, tj. protučinjeničnog scenarija.

(71) Međutim može biti teško u potpunosti uzeti u obzir sve ekonomske koristi koje će poduzeće imati od dodatnog ulaganja⁽⁴⁶⁾. Stoga se za one mjere koje ne podliježu pojedinačnoj procjeni može upotrebljavati pojednostavljena metoda koja je usmjerena na izračun dodatnih troškova ulaganja (tj. bez uzimanja u obzir koristi i troškova poslovanja). Mjere koje ne podliježu pojedinačnoj procjeni smatrat će se razmjernima ako iznos potpore ne premašuje maksimalni intenzitet potpore, tj. određeni postotak prihvatljivih troškova kako je definirano u točkama 72. do 76. Ti maksimalni intenziteti potpore isto tako služe kao gornja granica za potporu koju se daje za prijavljene mjere.

Prihvatljivi troškovi

(72) Prihvatljivi troškovi za potporu za zaštitu okoliša dodatni su troškovi ulaganja u materijalnu i/ili nematerijalnu imovinu koji su izravno povezani s ostvarivanjem zajedničkog cilja.

(73) Prihvatljivi troškovi određuju se na sljedeći način:

(a) ako se troškovi ostvarenja cilja od zajedničkog interesa mogu utvrditi u ukupnim troškovima ulaganja kao odvojeno ulaganje, npr. zato što je zeleni element lako prepoznatljiva „dodatna komponenta” za prethodno postojeći objekt, troškovi posebnog ulaganja predstavljaju prihvatljive troškove⁽⁴⁷⁾;

(b) u svim drugim slučajevima prihvatljivi troškovi dodatni su troškovi ulaganja utvrđeni usporedbom ulaganja kojemu je dodijeljena potpora s protučinjeničnom situacijom bez državne potpore. U načelu, mogu se navesti troškovi tehnički usporedivog ulaganja⁽⁴⁸⁾ koje bi se ostvarilo na vjerodostojan način bez potpore⁽⁴⁹⁾ i kojim se ne ostvaruje cilj od zajedničkog interesa ili kojim se taj cilj ostvaruje samo u manjoj mjeri.

⁽⁴⁶⁾ Primjerice, nije jednostavno izmjeriti određene vrste koristi kao što je „zeleni imidž” koji se povećava ulaganjem u zaštitu okoliša.

⁽⁴⁷⁾ Za mjere povezane sa zbrinjavanjem onečišćenih lokacija, prihvatljivi troškovi jednaki su troškovima poslova zbrinjavanja umanjjenima za iznos povećanja vrijednosti zemljišta (vidjeti Prilog 2.).

⁽⁴⁸⁾ Tehnički usporedivo ulaganje znači ulaganje s istim proizvodnim kapacitetom i svima ostalim tehničkim značajkama (osim onih izravno povezanih s dodatnim ulaganjima u cilj za koji je potpora namijenjena).

⁽⁴⁹⁾ Takvo referentno ulaganje mora u poslovnom smislu biti vjerodostojna alternativa ulaganju koje se procjenjuje.

(74) Prilog 2. sadržava popis odgovarajućeg protučinjeničnog scenarija ili izračuna prihvatljivih troškova koji odražavaju protučinjenični scenarij koji bi trebalo primjenjivati u sličnim slučajevima. Komisija može prihvatiti alternativne protučinjenične situacije ako ih država članica opravda na prihvatljiv način.

(75) Za mjere kojima se podupiru integrirani projekti kao što su integrirane mjere energetske učinkovitosti ili projekti povezani s bioplinom teško je utvrditi protučinjenični scenarij. Kad nije moguće vjerodostojno utvrditi protučinjenični scenarij, Komisija može kao alternativu razmotriti ukupne troškove projekta što bi moglo podrazumijevati smanjeni intenzitet potpore radi odražavanja razlike u izračunu prihvatljivog troška.

(76) Pravila iz točaka 73. do 75. primjenjiva su na izgradnju proizvodnih postrojenja u energetske učinkovitim projektima centraliziranog grijanja ili hlađenja. Međutim pristup na osnovi manjku financijskih sredstava primijenit će se za potpore izgradnji mreže, slično procjeni energetske infrastrukture.

Maksimalni intenziteti potpore

(77) Kako bi se osigurala predvidljivost i ravnopravni uvjeti, Komisija primjenjuje maksimalne intenzitete potpore, utvrđene u Prilogu 1. Ti intenziteti potpore pokazuju potrebu za državnom intervencijom koja se s jedne strane utvrđuje mjerodavnim tržišnim nedostatkom, a s druge očekivanom razinom narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine.

(78) Za neke vrste potpora ili za ulaganja koja se nalaze u području kojemu je dodijeljena potpora mogu se odobriti veći intenziteti potpore, ali intenzitet potpore nikada ne smije premašiti 100 % prihvatljivih troškova. Mogu se dopustiti sljedeći veći intenziteti potpore:

- (a) intenzitet potpore može se povećati za 15 postotnih bodova za ulaganja u energiju i zaštitu okoliša koja se nalaze u potpomognutim područjima i ispunjuju uvjete iz članka 107. stavka 3. točke (a) Ugovora i za pet postotnih bodova za ulaganja u energiju i zaštitu okoliša koja se nalaze u potpomognutim područjima i ispunjuju uvjete članka 107. stavka 3. točke (c) Ugovora. Komisija ta povećanja smatra opravdanim s obzirom na različita ograničenja s kojima se suočavaju ta područja, a koja mogu biti prepreka ulaganjima u zaštitu okoliša ili energiju;
- (b) intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova za srednja poduzeća i za 20 postotnih bodova za mala poduzeća. U pogledu malih i srednjih poduzeća koja se s jedne strane možda suočavaju s relativno višim troškovima kako bi ostvarila ciljeve zaštite okoliša i energetske ciljeve u usporedbi s veličinom svoje djelatnosti, i s druge strane, s nesavršenostima tržišta kapitala koja ih ograničavaju da snose takve troškove, mogu se isto tako odobriti veći intenziteti potpore jer će se rizik od ozbiljnog narušavanja tržišnog natjecanja i trgovine smanjiti ako je korisnik malo ili srednje poduzeće.
- (c) veći intenziteti potpore mogu se opravdati pod određenim uvjetima u slučaju ekoloških inovacija namijenjenih za uklanjanje dvostrukoga tržišnog nedostatka povezanog s većim rizicima inovacija, zajedno s aspektom zaštite okoliša projekta. To se posebno primjenjuje na mjere učinkovitosti resursa. Intenzitet potpore može se povećati za 10 postotnih bodova pod uvjetom da se ispune sljedeći kumulativni uvjeti:

- i. imovina ili projekt ekološke inovacije moraju biti novi ili znatno poboljšani u usporedbi s vrhuncem tehnologije u toj industriji u Uniji⁽⁵⁰⁾;

⁽⁵⁰⁾ Države članice mogle bi pokazati ekološke inovacije primjerice na osnovi detaljnog opisa inovacije i tržišnih uvjeta za njezino uvođenje ili širenje, u usporedbi s postupcima ili organizacijskim tehnikama na vrhuncu tehnologije koje općenito upotrebljavaju drugi poduzetnici u istoj industriji.

- ii. očekivana korist za okoliš mora biti znatno veća od poboljšanja koje proizlazi iz općeg razvoja vrhunca tehnologije u usporedivim djelatnostima⁽⁵¹⁾; i
- iii. inovativna priroda te imovine ili projekata uključuje jasan stupanj rizika u tehnološkom, tržišnom ili financijskom smislu, viši od rizika koji se općenito pripisuje usporedivoj neinovativnoj imovini ili projektima⁽⁵²⁾.

(79) Komisija će stoga potporu smatrati spojivom s unutarnjim tržištem ako su prihvatljivi troškovi točno izračunani i ako se poštuju maksimalni intenziteti potpore utvrđeni u Prilogu 1.

(80) Ako se potpora dodjeljuje korisniku u konkurentnom natječajnom postupku na temelju jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija, taj iznos potpore može doseći 100 % prihvatljivih troškova⁽⁵³⁾. Takav natječajni postupak ponuda mora biti nediskriminirajući i mora dopuštati sudjelovanje dovoljnog broja poduzetnika. Nadalje, proračun koji se odnosi na natječajni postupak mora biti obvezujuće ograničenje na način da ne mogu svi sudionici postupka dobiti potporu. Konačno, potpore moraju biti dodijeljene na temelju početne ponude koju je ponuđač dostavio, isključujući tako nastavne pregovore.

3.2.5.2. Zbrajanje potpora

(81) Potpore se mogu dodijeliti istodobno na temelju nekoliko programa potpora ili zbrojiti s jednokratnim potporama, pod uvjetom da ukupni iznos državne potpore za djelatnost ili projekt ne premašuje granice postavljene gornjom granicom potpora utvrđenom u ovim smjernicama. Financijska sredstva Unije kojima na središnji način upravlja Komisija, a koja nisu izravno ili neizravno pod nadzorom države članice⁽⁵⁴⁾ ne predstavljaju državnu potporu. Ako su takva financijska sredstva Unije u kombinaciji s državnom potporom, samo se potonja uzima u obzir za određivanje poštuju li se pragovi za prijavu i maksimalni intenziteti potpore, ali pod uvjetom da ukupni iznos dodijeljenih državnih financijskih sredstava u odnosu na iste prihvatljive troškove ne smije premašiti maksimalnu stopu/stope financijskih sredstava utvrđene u primjenjivim propisima zakonodavstva Unije.

(82) Potpore se ne smiju zbrajati s *de minimis* potporama u pogledu istih prihvatljivih troškova ako bi to zbrajanje potpora dovelo do premašivanja intenziteta potpore određenog u ovim smjernicama.

3.2.5.3. Dodatni uvjeti za pojedinačno prijavljena ulaganja i operativne potpore

(83) Za pojedinačne potpore nije dovoljna sukladnost s maksimalnim intenzitetima potpore utvrđenima u ovom odjeljku i u Prilogu 1. kako bi se osigurala razmjernost. Ti maksimalni intenziteti potpore upotrebljavaju se kao gornja granica za pojedinačne potpore⁽⁵⁵⁾.

(84) Kao opće pravilo, pojedinačno prijavljena potpora smatrat će se ograničenom na najnižu razinu ako iznos potpore odgovara neto dodatnim troškovima ulaganja kojemu je dodijeljena potpora u usporedbi s protučinjeničnim scenarijem bez potpore. Za vrijeme cjelokupnog trajanja projekta u obzir se moraju uzeti svi mjerodavni troškovi i koristi.

(85) Ako se poseban alternativni projekt ne može utvrditi kao protučinjenični scenarij, Komisija će provjeriti premašuje li iznos potpore najnižu razinu potrebnu da projekt kojemu je dodijeljena potpora bude dovoljno profitabilan, na primjer povećava li svoj IRR povrhl uobičajenih stopa povrata koje dotični poduzetnik primjenjuje u drugim projektima ulaganja slične vrste. Kada to mjerilo nije dostupno, u tu svrhu mogu se upotrebljavati cjelokupni troškovi kapitala tog poduzetnika ili stope povrata koje se obično prate u mjerodavnoj industriji.

⁽⁵¹⁾ Ako se za usporedbu ekološki inovativnih djelatnosti s uobičajenim, neinovativnim djelatnostima mogu upotrebljavati količinski parametri, „znatno viši” znači da bi granično poboljšanje koje se očekuje od ekološki inovativnih djelatnosti u pogledu smanjenog rizika za okoliš ili onečišćenja, ili poboljšane učinkovitosti u potrošnji energije ili resursa, trebalo biti najmanje dvostruko više od graničnog poboljšanja koje se očekuje od općeg razvoja usporedivih neinovativnih djelatnosti.

Kada predloženi pristup nije prikladan za razmatrani slučaj, ili ako nije moguća količinska usporedba, dokument za prijavu državne potpore trebao bi sadržavati detaljan opis metode koja se upotrebljava za procjenu tog kriterija, osiguravajući standard usporediv sa standardom predložene metode.

⁽⁵²⁾ Taj bi rizik država članica mogla dokazati, na primjer, u smislu troškova u odnosu na promet poduzetnika, vremena potrebnog za razvoj, očekivane dobiti od ekoloških inovacija u usporedbi s troškovima te vjerojatnosti nedostatka.

⁽⁵³⁾ U takvim se okolnostima može pretpostaviti da odgovarajuće ponude ocrtavaju sve moguće koristi koje mogu proizaći iz dodatnog ulaganja.

⁽⁵⁴⁾ Na primjer, potpora dodijeljena na temelju Odluke Komisije 2010/670/EU [OJ L 290 2010., 6.11.2010., str. 39.] (program za financiranje NER300) i Uredbe 2010/1233/EU o izmjeni Uredbe 2009/663/EZ [OJ L 346 2010., 30.12.2010., str. 5] (program za financiranje EEPR), program Obzor 2020. ili program COSME.

⁽⁵⁵⁾ Ako se dodjeljuje jednokratna potpora, gornja granica određuje se usporedbom s tipičnim industrijskim podatcima istovjetnima gornjoj granici za pojedinačno prijavljenu potporu dodijeljenu na temelju programa.

(86) Država članica trebala bi dati dokaze da je iznos potpore ostao na najnižoj razini. Kako bi se procijenilo je li potpora razmjerna, mogu se upotrebljavati i izračuni koji se upotrebljavaju za analizu učinka poticaja. Država članica mora pokazati razmjernost na temelju dokumentacije iz točke (63).

(87) Za operativne potpore koje se dodjeljuju na temelju konkurentnog natječajnog postupka pretpostavlja se da je razmjernost pojedinačne potpore zadovoljena ako su ispunjeni opći uvjeti.

3.2.6. Sprečavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu

3.2.6.1. Opći uvjeti

(88) Kako bi potpora bila spojiva s unutarnjim tržištem, negativni učinci mjere potpore u smislu narušavanja tržišnog natjecanja i učinaka na trgovinu između država članica moraju se ograničiti i nadmašiti pozitivnim učincima u smislu doprinosa cilju od zajedničkog interesa.

(89) Komisija utvrđuje dvije glavne moguće vrste narušavanja prouzročene potporama, to jest narušavanje tržišta proizvoda i učinke mjesta gospodarske djelatnosti. Obje vrste narušavanja mogu dovesti do neučinkovitosti dodijeljenih sredstava zbog kojih se narušava gospodarska učinkovitost unutarnjeg tržišta i do problema s rasprostranjenošću zbog kojih se narušava rasprostranjenost ekonomske djelatnosti u regijama.

(90) Potporama za potrebe zaštite okoliša zbog same njihove prirode obično se prednost daje proizvodima i tehnologijama prihvatljivima za okoliš na štetu drugih, koji više onečišćuju. Taj se učinak potpore u načelu neće smatrati neopravdanim narušavanjem tržišnog natjecanja jer je taj učinak usko povezan sa samim ciljem potpore, tj. ozelenjivanjem gospodarstva. Pri procjenjivanju mogućih negativnih učinaka potpore za zaštitu okoliša Komisija će uzeti u obzir sveukupni učinak mjere na zaštitu okoliša u odnosu na njezin negativni učinak na tržišni položaj, i time na prihode društava kojima potpore nisu dodijeljene. Na taj će način Komisija posebno razmotriti narušavajuće učinke za konkurente koji i bez potpore djeluju na osnovi koja je prihvatljiva za okoliš. Jednako tako, što je manji očekivani učinak dotične mjere na zaštitu okoliša, to je važnija provjera njezina učinka na tržišne udjele i prihode konkurenata na tržištu.

(91) Jedan mogući štetni učinak državne potpore na ciljeve zaštite okoliša i energetske ciljeve je da ona sprečava tržišni mehanizam da ostvari učinkovite rezultate nagrađivanjem najučinkovitijih i najinovativnijih proizvođača i stavljanjem pritiska na one najmanje učinkovite kako bi ih se poboljšalo, restrukturiralo ili maknulo s tržišta. To bi moglo dovesti do situacije u kojoj, zbog potpore dodijeljene nekim poduzetnicima, učinkovitiji ili inovativniji konkurenti (npr. konkurenti s različitom, možda čak i čišćom tehnologijom), koji bi inače mogli ući na tržište i proširiti se, to ne mogu učiniti. Dugoročno gledano, uplitanje u konkurentne postupke ulaska na tržište i izlaska s tržišta moglo bi potisnuti inovacije i usporiti poboljšanja produktivnosti u cijeloj industriji.

(92) Potpora može imati i narušavajuće učinke zbog povećanja ili zadržavanja znatne tržišne snage korisnika. Čak i kada potpora ne uvećava znatnu tržišnu snagu neposredno, može do toga posredno dovesti obeshrabrivanjem širenja postojećih konkurenata, poticanjem njihova izlaska s tržišta ili obeshrabrivanjem ulaska novih konkurenata na tržište.

(93) Osim narušavanja tržišta proizvoda, potpora može proizvesti i učinke na trgovinu i odabir mjesta ulaganja. To se narušavanje može pojaviti u državama članicama, ili kada se poduzetnici nadmeću preko granica ili kada razmatraju različita mjesta ulaganja. Potpora namijenjena očuvanju ekonomske djelatnosti u jednoj regiji ili njezinu odvajanju od drugih regija na unutarnjem tržištu ne mora neposredno dovesti do narušavanja tržišta proizvoda, ali njome se djelatnosti ili ulaganja mogu premjestiti iz jedne regije u drugu bez ikakva neto učinka na zaštitu okoliša.

Vidljivi negativni učinci

(94) U načelu, potrebno je analizirati mjere potpore i kontekst u kojem se ona primjenjuje kako bi se utvrdio opseg u kojem je se može smatrati narušavajućom. Međutim postoje situacije kada negativni učinci vidljivo nadmašuju bilo kakve pozitivne učinke, što znači da se potporu ne može smatrati spojivom s unutarnjim tržištem.

(95) Komisija utvrđuje maksimalne intenzitete potpore koji čine osnovni uvjet za spojivost i čiji je cilj spriječiti uporabu državnih potpora za projekte u kojima se omjer između iznosa potpore i prihvatljivih troškova mora smatrati vrlo visokim i vrlo vjerojatno narušavajućim.

(96) Jednako se tako potporu za ciljeve zaštite okoliša i energetske ciljeve koja samo dovodi do promjene mjesta ekonomske djelatnosti, a da se pri tom njome ne poboljšava postojeća razina zaštite okoliša u državi članici EU-a neće smatrati spojivom s unutarnjim tržištem.

3.2.6.2. Opći uvjeti

(97) U procjenjivanju negativnih učinaka mjera potpore Komisija se usredotočuje na narušavanja koja proizlaze iz predvidljivog utjecaja potpore za zaštitu okoliša i energiju na tržišno natjecanje među poduzetnicima na zahvaćenim tržištima proizvoda i mjestu ekonomske djelatnosti. Ako su mjere državnih potpora dobro usmjerene na tržišni nedostatak koji nastoje riješiti, onda je rizik da će potpora neopravdano narušiti tržišno natjecanje ograničeniji.

(98) Ako je potpora razmjerna i ograničena na dodatne troškove ulaganja, negativni učinak potpore u načelu je prihvatljiv. Međutim čak i ako je potpora nužna i razmjerna, ona može dovesti do promjene u ponašanju korisnika koje narušava tržišno natjecanje. Profitom motivirani poduzetnik obično povećava razinu zaštite okoliša premašujući obvezne uvjete samo ako smatra da će to dovesti do neke vrste prednosti za njega, makar i granične.

(99) Kako bi se narušavanje tržišnog natjecanja i trgovine svelo na najnižu moguću razinu, Komisija velik naglasak stavlja na postupak izbora. ako je moguće, postupak odabira trebalo bi provesti na nediskriminirajući, transparentan i otvoren način, bez nepotrebnog isključivanja poduzetnika koji se mogu nadmetati projektima koji su usmjereni na isti cilj zaštite okoliša odnosno energetske cilj. Postupak izbora trebao bi dovesti do izbora korisnika koji mogu djelovati prema ciljevima zaštite okoliša ili energetskim ciljevima uporabom najmanjeg iznosa potpore ili postupanjem na najekonomičniji način.

(100) Komisija posebno procjenjuje negativne učinke potpora razmatranjem sljedećih elemenata:

- (a) *smanjenje ili nadoknada troškova proizvodne jedinice*: ako nova oprema⁽⁵⁶⁾ dovodi do smanjenih troškova po proizvedenoj jedinici u usporedbi sa stanjem bez potpore ili potpora nadoknađuje dio troškova poslovanja, onda je vjerojatno da će korisnici povećati prihode od prodaje. Što je proizvod više cjenovno elastičan, to je veća mogućnost da će potpora narušiti tržišno natjecanje;
- (b) *novi proizvod*: ako korisnici pribave novi proizvod ili proizvod veće kakvoće, to će vjerojatno povećati njihove prihode od prodaje i možebitno im osigurati prednost „prvog pristupanja” tržištu.

3.2.6.3. Dodatni uvjeti za pojedinačnu prijavljenu potporu

(101) Država članica mora osigurati da negativni učinci kako su prethodno opisani u odjeljku 3.2.6.1. budu ograničeni. Osim elemenata navedenih u odjeljku 3.1.6.2, Komisija uzima u obzir i procjenjuje dovodi li pojedinačna potpora do:

- (a) poticanja neučinkovite proizvodnje, koćeci pritom rast produktivnosti u sektoru;
- (b) narušavanja dinamičnih poticaja;
- (c) stvaranja ili povećavanja tržišne snage ili isključujućih djelovanja;
- (d) umjetne promjene trgovinskih tokova ili mjesta proizvodnje.

⁽⁵⁶⁾ Izračun dodatnih troškova ulaganja možda neće u potpunosti obuhvatiti sve koristi poslovanja jer se one ne oduzimaju tijekom cjelokupnog trajanja ulaganja. Osim toga, neke vrste koristi, primjerice one povezane s povećanom produktivnošću i povećanom proizvodnjom s nepromijenjenim kapacitetima, teško je uzeti u obzir.

(102) Komisija može razmatrati planirano uvođenje programa potpora za zaštitu okoliša i energiju povrh onih koji su prijavljeni, što neposredno ili posredno pogoduje korisniku u smislu procjene učinka zbrojenih potpora.

(103) Komisija isto tako procjenjuje dovodi li potpora u nekim područjima do koristi kroz pogodnije uvjete proizvodnje, ponajprije zbog usporedivo nižih proizvodnih troškova koji proizlaze iz potpore ili zbog viših normi proizvodnje postignutih kroz potporu. To može dovesti do toga da poduzetnici ostanu na područjima kojima je dodijeljena potpora ili se iz njih presele ili do premještanja trgovinskih tokova prema područjima kojima je dodijeljena potpora. U svojoj analizi prijavljene pojedinačne potpore Komisija stoga uzima u obzir svaki dokaz o tome da je korisnik potpore razmatrao alternativna mjesta gospodarske djelatnosti.

3.2.7. *Transparentnost*

(104) Države članice moraju osigurati da se na web-mjestu na kojem su objedinjene informacije o državnim potporama, na državnoj ili regionalnoj razini, objave sljedeće informacije: puni tekst odluke o odobrenom programu potpora ili pojedinačne potpore te provedbene odredbe ili poveznica na taj tekst, naziv davatelja potpore, nazivi pojedinih korisnika, oblik i iznos potpora dodijeljenih svakom korisniku, datum dodjele, vrsta poduzetnika (MSP/veliko poduzeće), regija u kojoj se korisnik nalazi (na razini NUTS 2) i glavni gospodarski sektor u kojem korisnik djeluje (na razini skupine NACE).

(105) Za programe u obliku poreznih olakšica i potpore u obliku smanjenja financiranja potpora za električnu energiju iz obnovljivih izvora, informacije o iznosima pojedinačnih potpora mogu se izraziti u sljedećim rasponima (u milijunima EUR): [0,5 – 1]; [1 – 2]; [2 – 5]; [5 – 10]; [10 – 30]; [30 i više].

(106) Te se informacije moraju objaviti nakon donošenja odluke o dodjeli potpora, čuvaju se najmanje deset godina i dostupne su općoj javnosti bez ograničenja⁽⁵⁷⁾. Od država članica neće se zahtijevati da te informacije dostave prije 1. srpnja 2016. Zahtjev za objavu informacija može se zanemariti u slučaju dodjele pojedinačnih potpora manjih od 500 000 EUR.

3.3. **Potpore za energiju iz obnovljivih izvora**

3.3.1. *Opći uvjeti za potpore za ulaganje i operativne potpore za energiju iz obnovljivih izvora*

(107) Unija je postavila ambiciozne ciljeve klimatskih promjena i energetske održivosti, posebno kao dio strategije EU 2020. U nizu zakonodavnih akata Unije već je podržano ostvarivanje tih ciljeva, kao što su ETS Unije, Direktiva 2009/28/EZ⁽⁵⁸⁾ („Direktiva o energiji iz obnovljivih izvora” ili „RED”) i Direktiva 2009/30/EZ⁽⁵⁹⁾ („Direktiva o kakvoći goriva”). Međutim njihova provedba ne mora uvijek dovesti do najučinkovitijeg tržišnog rezultata i u određenim uvjetima državna potpora može biti prikladan instrument koji doprinosi ostvarenju ciljeva Unije i povezanih nacionalnih ciljeva.

(108) Te se smjernice primjenjuju u razdoblju do 2020. Međutim njima bi se trebao pripremiti temelj za ostvarivanje ciljeva postavljenih u Okviru za 2030. Naime, očekuje se da će u razdoblju od 2020. do 2030. uspostavljeni obnovljivi izvori energije postati konkurentni za uključivanja na mrežu, što znači da bi se subvencije i izuzeća od odgovornosti za uravnoteženje trebali postupno isključivati. Ove su Smjernice usklađene s tim ciljem i njima će se osigurati prijelaz na ekonomičnu isporuku s pomoću mehanizama koji se temelje na tržištu.

⁽⁵⁷⁾ Te se informacije objavljuju u roku od šest mjeseci od datuma dodjele (ili, za potpore u obliku poreznih olakšica, u roku od jedne godine od datuma porezne prijave). U slučaju protuzakonite potpore, od država članica zahtijevat će se da osiguraju *ex post* objavu tih informacija najkasnije u roku od šest mjeseci od datuma odluke Komisije. Informacije moraju biti dostupne u formatu kojim se omogućuju pretraga, preuzimanje i jednostavno objavljivanje podataka na internetu, npr. u formatu CSV ili XML.

⁽⁵⁸⁾ Direktiva 2009/28/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora te o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage direktiva 2001/77/EZ i 2003/30/EZ (SL L 140, 5.6.2009., str. 16.)

⁽⁵⁹⁾ Direktiva 2009/30/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o izmjeni Direktive 98/70/EZ u pogledu specifikacije benzina, dizelskoga goriva i plinskog ulja i uvođenju mehanizma praćenja i smanjivanja emisija stakleničkih plinova, o izmjeni Direktive Vijeća 1999/32/EZ u pogledu specifikacije goriva koje se upotrebljava na plovilima na unutarnjim plovitim putovima i stavljanju izvan snage Direktive 93/12/EEZ (SL L 140, 5.6.2009., str. 88.)

(109) Tržišnim instrumentima, kao što su prodaja na dražbi ili konkurentni natječajni postupak otvoren za sve proizvođače koji proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora koji se na razini EGP-a nadmeću na ravnopravnoj osnovi, obično bi se trebalo osigurati da se subvencije smanje na najmanju moguću mjeru kako bi ih se moglo potpuno postupno isključiti.

(110) Međutim s obzirom na različite faze tehnološkog razvoja tehnologija za obnovljivu energiju, ovim se Smjericama dopušta državama članicama da provedu natječaje za posebne tehnologije na temelju dugoročnog potencijala određene nove i inovativne tehnologije, potrebne za postizanje raznolikosti, ograničenja i stabilnosti mreže te troškova (za integraciju) sustava.

(111) Posebne su iznimke predviđene za postrojenja određene veličine, za koja se ne može smatrati da je primjereno provesti natječajni postupak ili za postrojenja koja su u fazi demonstracije. Uključenje tih postrojenja nije obvezno.

(112) S obzirom na prekomjerni kapacitet na tržištu biogoriva proizvedenih iz prehrambenih sirovina, Komisija će potpore za ulaganje u nove i postojeće kapacitete za biogoriva proizvedena iz prehrambenih sirovina smatrati neopravdanima. Međutim potpore za prenamjenu postrojenja za proizvodnju biogoriva iz prehrambenih sirovina u postrojenja za proizvodnju naprednih biogoriva dopuštene su radi pokrivanja troškova te prenamjene. Osim u tom posebnom slučaju potpore za ulaganje u biogoriva mogu se dodijeliti isključivo u korist naprednih biogoriva.

(113) Dok će dodjela potpora za ulaganje u biogoriva proizvedena iz prehrambenih sirovina prestati s danom stupanja na snagu ovih Smjernica, operativne potpore za biogoriva proizvedena iz prehrambenih sirovina moći će se dodjeljivati do 2020. Stoga će se te potpore moći dodjeljivati isključivo postrojenjima koja su počela s radom prije 31. prosinca 2013. do potpune amortizacije postrojenja, a u svakom slučaju ne kasnije od 2020.

(114) Pored toga, Komisija će smatrati da se potporom ne povećava razina zaštite okoliša i da je se stoga ne može smatrati spojivom s unutarnjim tržištem ako se potpora dodjeljuje za biogoriva koja podliježu obvezi o opskrbi ili miješanju⁽⁶⁰⁾, osim ako država članica može dokazati da je potpora ograničena na održiva biogoriva koja su preskupa kako bi na tržište ušla samo s obvezom o opskrbi ili miješanju.

(115) Točnije, iako se porezima na CO₂ i porezima sustava ETS-a EU-a internaliziraju troškovi emisija stakleničkih plinova, na taj se način ti troškovi ipak još ne internaliziraju u potpunosti. Državnim se potporama stoga može doprinijeti ostvarenju povezanih, ali posebnih ciljeva Unije u pogledu obnovljive energije. Osim ako ima dokaze o suprotnom, Komisija stoga pretpostavlja da i dalje postoji preostali tržišni nedostatak, koji se može riješiti potporama za obnovljivu energiju.

(116) Kako bi državama članicama omogućila da ostvare svoje ciljeve u skladu s ciljevima strategije EU 2020., Komisija pretpostavlja prikladnost potpora i ograničene narušavajuće učinke potpora pod uvjetom da su svi ostali uvjeti ispunjeni.

(117) Utjecaj potpora za proizvodnju hidroelektrične energije može biti dvojak: s jedne strane, te potpore imaju pozitivan učinak u smislu niskih emisija stakleničkih plinova, a s druge strane, mogu imati i negativan učinak na vodne sustave i bioraznolikost. Stoga, kad se odobravaju potpore za proizvodnju hidroenergije, države članice moraju poštovati Direktivu 2000/60/EZ⁽⁶¹⁾, a posebno njezin članak 4. stavak 7. u kojem su utvrđeni kriteriji u pogledu dopuštenja novih promjena vodnih tijela.

(118) Osnovno je načelo zakonodavstva Unije o otpadu takozvana hijerarhija otpada kojom se određuju prioritete u pogledu načine koje bi trebalo primjenjivati na obradu otpada⁽⁶²⁾. Državnim potporama za energiju iz obnovljivih izvora za koju se upotrebljava otpad, uključujući otpadnu toplinu, kao ulazno gorivo može se pozitivno doprinijeti zaštiti okoliša, pod uvjetom da se to načelo ne zaobilazi.

⁽⁶⁰⁾ Obveza dostavljanja biogoriva na tržište mora biti na snazi, uključujući sustav kazni.

⁽⁶¹⁾ Direktiva 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike (SL L 327, 22.12.2000., str. 1.).

⁽⁶²⁾ Hijerarhija otpada sastoji se od (a) sprečavanja, (b) pripremanja za ponovnu uporabu, (c) recikliranja, (d) drugih uporaba, primjerice uporaba energije i (e) odlaganja. Vidjeti članak 4. stavak 1. Direktive 2008/98/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 19. studenoga 2008. o otpadu i stavljanju izvan snage određenih Direktiva (Okvirna direktiva o otpadu) (SL L 312, 22.11.2008., str. 3.).

(119) Potpore za energiju iz obnovljivih izvora mogu se dodijeliti kao potpore za ulaganje ili operativne potpore. Za programe potpora za ulaganje i pojedinačno prijavljene potpore za ulaganje primjenjuju se uvjeti utvrđeni u odjeljku 3.2.

(120) Za programe operativnih potpora primjenjuje se opća odredba iz odjeljka 3.2 prema izmjenama na temelju određenih odredaba kako se navodi u ovom odjeljku. Za pojedinačno prijavljene operativne potpore prema potrebi se primjenjuju se uvjeti utvrđeni u odjeljku 3.2. uzimanjem u obzir izmjena na temelju ovog odjeljka za programe operativnih potpora.

(121) Komisija odobrava programe potpora za razdoblje od najviše deset godina. Ako se održi, takva bi se mjera trebala ponovno prijaviti nakon tog razdoblja. U pogledu biogoriva proizvedenih iz prehrambenih sirovina, postojeći i novoobjavljeni programi trebali bi biti ograničeni do 2020.

(122) Unija je odredila sveukupni cilj Unije za udio obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije i prenijela ga je u obvezne nacionalne ciljeve. Direktiva o energiji iz obnovljivih izvora sadržava mehanizme suradnje⁽⁶³⁾ kako bi se olakšala prekogranična podrška za ostvarenje nacionalnih ciljeva. Programi operativnih potpora u načelu bi trebali biti otvoreni za ostale zemlje EGP-a i ugovorne strane Energetske zajednice kako bi se ograničili sveukupni narušavajući učinci. Time se minimaliziraju troškovi za države članice kojima je jedini cilj ostvariti nacionalni cilj obnovljive energije utvrđen u zakonodavstvu Unije. Međutim države članice možda žele imati uspostavljen mehanizam suradnje prije odobravanja prekograničnih potpora jer se u protivnom proizvodnja iz postrojenja u ostalim zemljama neće pripojiti nacionalnom cilju u skladu s RED-om⁽⁶⁴⁾. Komisija će smatrati pozitivnima programe koji su otvoreni ostalim zemljama EGP-a ili Energetske zajednice.

(123) Potporama za električnu energiju iz obnovljivih izvora energije u načelu bi trebalo doprinijeti integriranju obnovljive električne energije na tržištu. Međutim za određene male vrste postrojenja to možda neće biti izvedivo ili prikladno.

3.3.2. Operativne potpore za energiju iz obnovljivih izvora

3.3.2.1. Potpore za električnu energiju iz obnovljivih izvora energije

(124) Kako bi se potaknula tržišna integracija električne energije iz obnovljivih izvora, važno je da korisnici svoju električnu energiju prodaju izravno na tržištu i da podliježu tržišnim obvezama. Sljedeći se kumulativni uvjeti primjenjuju na sve nove programe i mjere potpore od 1. siječnja 2016.:

- (a) potpore se dodjeljuju kao premije povrh tržišne cijene (premija) pri čemu proizvođači svoju električnu energiju prodaju izravno na tržištu;
- (b) korisnici⁽⁶⁵⁾ podliježu standardnim odgovornostima za uravnoteženje, osim ako ne postoje likvidna tržišta dnevnog uravnoteženja; i
- (c) uvode se mjere kojima se osigurava da proizvođači nemaju poticaja za proizvodnju električne energije po negativnim cijenama.

(125) Uvjeti iz točke 124. ne primjenjuju se na postrojenja s instaliranim kapacitetom električne energije manjim od 500 kW ni na demonstracijske projekte osim električne energije dobivene iz vjetera za koju se primjenjuju instalirani kapacitet električne energije od 3 MW ili tri proizvodne jedinice.

⁽⁶³⁾ Mehanizmima suradnje osigurava se da se obnovljiva energija proizvedena u jednoj državi članici pripoji cilju druge države članice.

⁽⁶⁴⁾ Komisija navodi da na to pitanje mogu imati utjecaja dva predmeta koja se trenutačno vode pred Sudom: Spojeni predmeti C-204/12, C-205/12, C-206/12, C-207/12, C-208/12 *Essent Belgium protiv Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt* i predmet C-573/12 *Ålands Vindkraft protiv Energimyndigheten*.

⁽⁶⁵⁾ Korisnici mogu eksternalizirati odgovornosti u pogledu uravnoteženja drugim poduzetnicima, kao što su agregatori.

(126) U prijelaznom razdoblju kojim će se obuhvatiti godine 2015. i 2016., potpore za najmanje 5 % planiranog novog kapaciteta proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije trebale bi se dodjeljivati u konkurentnom natječajnom postupku na temelju jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija.

Od 1. siječnja 2017. primjenjuju se sljedeći zahtjevi.

Potpore se dodjeljuju u konkurentnom natječajnom postupku na temelju jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija ⁽⁶⁶⁾, osim ako:

- (a) države članice pokažu da bi samo jedan ili vrlo ograničen broj projekata ili postrojenja mogao biti prihvatljiv; ili
- (b) države članice pokažu da bi se konkurentnim natječajnim postupkom dovelo do većih razina potpore (npr. radi izbjegavanja strateškog prikupljanja ponuda); ili
- (c) države članice pokažu da bi se konkurentnim natječajnim postupkom uzrokovale niske stope realizacije projekata (izbjegavanje ponuda s preniskim cijenama).

Ako su ti konkurentni natječajni postupci otvoreni za sve proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora na nediskriminirajućoj osnovi, Komisija će smatrati da su potpore razmjerne i da se njima ne narušava tržišno natjecanje u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno unutarnjem tržištu.

Natječajni postupak može se ograničiti na posebne tehnologije za koje bi postupak otvoren za sve proizvođače doveo do rezultata koji nije optimalan i koji se u oblikovanju postupka ne može riješiti, posebno u pogledu sljedećeg:

- (a) dugoročnog potencijala određene nove i inovativne tehnologije; ili
- (b) potrebe za postizanjem raznolikosti; ili
- (c) ograničenja i stabilnosti mreže; ili
- (d) troškova (integracije) sustava; ili
- (e) potrebe za izbjegavanjem narušavanja tržišta sirovina od potpora za biomasu ⁽⁶⁷⁾.

(127) Potpore se mogu dodijeliti bez konkurentnog natječajnog kako je opisano u točki (126). za postrojenja s instaliranim kapacitetom proizvodnje električne energije koji je manji od 1 MW, ili za demonstracijske projekte, osim električne energije dobivene iz vjetra i postrojenja s instaliranim kapacitetom proizvodnje električne energije u iznosu do 6 MW ili šest proizvodnih jedinica.

(128) U nedostatku konkurentnog natječajnog postupka, primjenjuju se uvjeti iz točaka 124. i 125. i uvjeti za operativnu potporu za energiju iz obnovljivih izvora energije osim za električnu energiju kako je određeno točkom 132.

(129) Potpore se dodjeljuju samo dok se postrojenje potpuno ne amortizira u skladu s uobičajenim računovodstvenim pravilima, a sve prethodno primljene potpore za ulaganje moraju se odbiti od operativne potpore.

(130) Tim se uvjetima ne dovodi u pitanje mogućnost da zemlje članice u obzir uzmu razmatranja prostornog planiranja, npr. zahtijevanje dozvola za gradnju prije sudjelovanja u natječajnom postupku ili zahtijevanje odluka o ulaganju u određenom roku.

⁽⁶⁶⁾ Postrojenjima koja su počela s radom prije 1. siječnja 2017. i primila potvrdu potpore od države članice prije toga datuma potpora može biti dodijeljena na temelju programa koji je bio na snazi u trenutku potvrde.

⁽⁶⁷⁾ Ne smije se dodijeliti nijedna druga operativna potpora za nova postrojenja koja proizvode električnu energiju iz biomase ako su isključena iz konkurentnog natječajnog postupka.

3.3.2.2. Potpore za energiju iz obnovljivih izvora osim za električnu energiju

(131) Za energiju iz obnovljivih izvora energije osim za električnu energiju operativna će se potpora smatrati spojivom s unutarnjim tržištem ako je ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) potpora po jedinici energije ne premašuje razliku između ukupno ujednačenih troškova proizvodnje energije prema određenoj tehnologiji i tržišne cijene u obliku dotične energije.
- (b) ujednačeni troškovi proizvodnje energije mogu uključivati uobičajeni povrat na kapital. Potpore za ulaganje odbijaju se od ukupnog iznosa ulaganja pri izračunu ujednačenih troškova proizvodnje energije;
- (c) proizvodni troškovi ažuriraju se redovno, najmanje jednom godišnje.; i
- (d) potpore se dodjeljuju samo dok se postrojenje potpuno ne amortizira u skladu s uobičajenim računovodstvenim pravilima kako bi se izbjeglo da operativne potpore koje se temelje na ujednačenim troškovima proizvodnje energije premašuju amortizaciju ulaganja.

3.3.2.3. Potpore za postojeća postrojenja na biomasu nakon amortizacije postrojenja

(132) Za razliku od većine drugih obnovljivih izvora energije, za biomasu su potrebni relativno niski troškovi ulaganja, ali i veći operativni troškovi. Veći operativni troškovi mogu spriječiti rad postrojenja na biomasu⁽⁶⁸⁾ čak i nakon amortizacije postrojenja jer operativni troškovi mogu biti veći od prihoda (tržišne cijene). S druge strane, postojeće postrojenje za biomasu može raditi s pomoću fosilnih goriva umjesto biomase kao resursa ako je uporaba fosilnih goriva kao resursa ekonomičnija od uporabe biomase. Kako bi se očuvala uporaba biomase u oba slučaja, Komisija može operativnu potporu smatrati spojivom s unutarnjim tržištem čak i nakon amortizacije postrojenja.

(133) Komisija će smatrati operativnu potporu za postrojenje na biomasu nakon amortizacije postrojenja spojivom s unutarnjim tržištem ako država članica pokaže da su operativni troškovi koje snosi korisnik nakon amortizacije postrojenja još uvijek veći od tržišne cijene dotične energije i pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) potpora se dodjeljuje samo na temelju energije proizvedene iz obnovljivih izvora;
- (b) mjera se oblikuje tako da nadoknadi razlika između operativnih troškova koje snosi korisnik i tržišne cijene;
i
- (c) uspostavljen je mehanizam praćenja kojim se provjerava jesu li operativni troškovi još uvijek veći od tržišne cijene energije. Mehanizam praćenja mora se temeljiti na ažuriranim informacijama o proizvodnim troškovima i provoditi najmanje jednom godišnje.

(134) Komisija će smatrati operativnu potporu za postrojenje na biomasu nakon amortizacije postrojenja spojivom s unutarnjim tržištem ako država članica pokaže da je, neovisno o tržišnoj cijeni dotične energije, uporaba fosilnih goriva kao resursa ekonomičnija od uporabe biomase i pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) potpora se dodjeljuje samo na temelju energije proizvedene iz obnovljivih izvora;
- (b) mjera se oblikuje tako da se nadoknadi razlika između operativnih troškova koje snosi korisnik biomase u usporedbi s unosom alternativnog fosilnog goriva;
- (c) dostavljeni se vjerodostojni dokazi koji pokazuju da bi bez potpore došlo do prijelaza s uporabe biomase na fosilna goriva unutar istog postrojenja; i
- (d) uspostavljen je mehanizam praćenja kojim se provjerava je li uporaba fosilnih goriva korisnija od uporabe biomase. Mehanizam praćenja mora se temeljiti na ažuriranim informacijama o proizvodnim troškovima i provoditi najmanje jednom godišnje.

⁽⁶⁸⁾ To obuhvaća proizvodnju bioplina koji ima ista svojstva.

3.3.2.4. Potpora dodijeljena s pomoću certifikata

(135) Države članice mogu dodijeliti potpore za obnovljive izvore energije s pomoću tržišnih mehanizama kao što su zeleni certifikati. Ti tržišni mehanizmi⁽⁶⁹⁾ omogućavaju svim proizvođačima obnovljive energije da ostvare posrednu korist od zajamčene potražnje za njihovom energijom, po cijeni višoj od tržišne cijene za konvencionalnu energiju. Cijena takvih zelenih certifikata nije unaprijed određena, nego ovisi o tržišnoj ponudi i potražnji.

(136) Komisija će potporu iz točke 136. smatrati spojivom s unutarnjim tržištem ako država članica dostavi dovoljno dokaza da je takva potpora: i. nužna za osiguravanje održivosti dotičnih izvora obnovljive energije; ii. da na razini programa ne dovodi do prekomjerne naknade kroz vrijeme i u raznim tehnologijama ili do prekomjerne naknade za pojedinačne manje upotrebljavane tehnologije u onoj mjeri u kojoj se uvode različite razine potvrda po jedinici proizvodnje; i iii. da ne odvraća proizvođače obnovljive energije od toga da postanu konkurentniji.

(137) Komisija posebno smatra da se smije primijeniti nikakva diferencijacija razine potpore s pomoću zelenih certifikata, osim ako država članica dokaže potrebu za diferencijacijom na temelju razloga iz točke (126). Uvjeti iz točaka 124. i 125. primjenjuju se kad je to tehnički moguće. Svaka prethodno dobivena potpora za ulaganje mora se oduzeti od operativne potpore.

3.4. Mjere energetske učinkovitosti, uključujući kogeneraciju i centralizirano grijanje i hlađenje

(138) Unija je utvrdila cilj uštede potrošnje primarne energije Unije od 20 % do 2020. Unija je posebno donijela Direktivu o energetske učinkovitosti, kojom se uspostavlja zajednički okvir promicanja energetske učinkovitosti u Uniji za potrebe sveukupnog cilja ostvarenja glavnog cilja strategije 2020. Unije o energetske učinkovitosti i pripremio put za daljnje poboljšanje energetske učinkovitosti nakon 2020.

3.4.1. Cilj od zajedničkog interesa

(139) Kako bi se osiguralo da se potporama doprinosi višim razinama zaštite okoliša, potpore za centralizirano grijanje i hlađenje i kogeneraciju grijanja i električne energije smatrat će se spojivima s unutarnjim tržištem samo ako se dodjeljuju za ulaganje, uključujući nadogradnju, u visokoučinkovitu kogeneraciju i energetski učinkovito centralizirano grijanje i hlađenje. Za mjere koje sufinanciraju europski strukturni i investicijski fondovi, države članice mogu se osloniti na zaključke u mjerodavnim operativnim programima.

(140) Državne potpore za postrojenja kogeneracije i postrojenja za centralizirano grijanje koja upotrebljavaju otpad, uključujući otpadnu toplinu kao ulazno gorivo mogu pozitivno doprinijeti zaštiti okoliša, pod uvjetom da se ne zaobilazi načelo hijerarhije otpada (iz točke 118.).

(141) Kako bi pokazala doprinos potpore povećanoj razini zaštite okoliša, država članica može upotrijebiti, na što je više moguće mjerljivi način, razne pokazatelje, posebno količinu uštede energije zbog bolje, niže energetske učinkovitosti i veće energetske produktivnosti ili prihoda od učinkovitosti zbog smanjene potrošnje energije i smanjenog unosa goriva.

3.4.2. Nužnost državnih intervencija

(142) Mjere energetske učinkovitosti usmjerene su na negativne vanjske učinke kako je navedeno u točki 35. stvaranjem pojedinačnih poticaja kako bi se ostvarili ciljevi zaštite okoliša za energetske učinkovitost i za smanjenje emisija stakleničkih plinova. Osim općenitih tržišnih nedostataka utvrđenih u odjeljku 3.2., jedna vrsta tržišnog nedostatka koji se može pojaviti u području mjera energetske učinkovitosti odnosi se na mjere energetske učinkovitosti za zgrade. Kada se razmatraju radovi na obnavljanju zgrada, vlasnik zgrade koji u načelu snosi troškove obnove obično ne ostvaruje korist od mjera energetske učinkovitosti, već je ostvaruju stanari. Komisija stoga smatra da su državne potpore možda potrebne za promicanje ulaganja u energetske učinkovitost kako bi se postigli ciljevi EED-a.

⁽⁶⁹⁾ Takvi mehanizmi mogu primjerice obvezati dobavljače električne energije da određeni udio svoje opskrbe temelje na obnovljivim izvorima.

3.4.3. Učinak poticaja

(143) EED-om se države članice obvezuju da ostvare ciljeve uključujući one za energetske učinkovitu obnovu zgrada i potrošnju krajnje energije. EED-om se međutim ne uvode ciljevi energetske učinkovitosti za poduzetnike i njome se u tom pogledu neće sprečavati da potpore u području energetske učinkovitosti imaju učinak poticaja.

(144) Učinak poticaja potpore procjenjivat će se na temelju uvjeta utvrđenih u odjeljku 3.2.4. ovih Smjernica.

3.4.4. Prikladnost potpore

(145) Državne potpore mogu se smatrati prikladnim instrumentom za financiranje mjera energetske učinkovitosti, bez obzira na oblik u kojem se dodjeljuju.

(146) Za mjere energetske učinkovitosti, povratni predujam može se smatrati prikladnim instrumentom državnih potpora posebno ako su prihodi od mjere energetske učinkovitosti nesigurni.

(147) Pri procjeni državnih potpora dodijeljenih posebno za energetske učinkovitu obnovu zgrada može se smatrati da je financijski instrument koji je uspostavila država članica za financiranje radova obnove prikladan instrument za dodjeljivanje državnih potpora.

3.4.5. Razmjernost

Potpore za ulaganje za mjere energetske učinkovitosti

(148) Prihvatljivi troškovi određuju se kao dodatni troškovi ulaganja kako je utvrđeno u točki 73. Za mjere energetske učinkovitosti teško je uspostaviti protučinjenični scenarij posebno u slučaju integriranih projekata. Za takve projekte Komisija može uvažiti zamjenu za određivanje prihvatljivih troškova kako je utvrđeno u točki 75.

(149) Primjenjuju se intenziteti potpore kako je utvrđeno u Prilogu 1.

Operativne potpore za mjere energetske učinkovitosti (osim operativnih potpora za energetske visokoučinkovitu kogeneraciju)

(150) Komisija će smatrati operativnu potporu za energetske učinkovitost razmjernom samo ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

(a) potpore su ograničene na nadoknađivanje neto dodatnih proizvodnih troškova koji proizlaze iz ulaganja, uzimanjem u obzir koristi proizašlih iz uštede energije⁽⁷⁰⁾. Pri određivanju iznosa operativnih potpora svaka potpora za ulaganje dodijeljena dotičnom poduzetniku za novo postrojenje mora se oduzeti od proizvodnih troškova; i

(b) trajanje operativnih potpora ograničeno je na pet godina.

Operativne potpore za energetske visokoučinkovitu kogeneraciju

(151) Operativne potpore za energetske visoko učinkovita postrojenja kogeneracije mogu se dodijeliti na temelju uvjeta koji se primjenjuju na operativne potpore za električnu energiju iz obnovljivih izvora kako je utvrđeno u odjeljku 3.3.2.1. i to samo:

(a) poduzetnicima koji za javnost proizvode električnu energiju i toplinu ako troškovi proizvodnje takve električne energije ili topline premašuju njihovu tržišnu cijenu;

(b) za industrijsku uporabu istodobne proizvodnje električne energije i topline ako se može pokazati da proizvodna cijena jedne jedinice energije uz uporabu te tehnologije premašuje tržišnu cijenu jedne jedinice konvencionalne energije.

⁽⁷⁰⁾ Pojam proizvodnih troškova znači da su troškovi neto od svake potpore, ali uključuju uobičajenu razinu dobiti.

3.5. **Potpore za učinkovitu uporabu resursa i posebno potpore za gospodarenje otpadom**

3.5.1 *Učinkovita uporaba resursa*

(152) Glavna inicijativa strategije Europa 2020. za „učinkovito gospodarenje resursima u Europi” namijenjena je održivom rastu prepoznavanjem i stvaranjem novih poslovnih prilika, među ostalim, s pomoću novih i inovativnih načina proizvodnje, poslovnih modela i proizvodnog dizajna. Njome se propisuje kako se taj rast može odvojiti od uporabe resursa te njegov općeniti utjecaj na okoliš.

(153) Tržišni nedostaci kako su utvrđeni pod točkom 35. posebno su mjerodavni za učinkovitu uporabu resursa. Osim toga, tržišni nedostaci u tom području ne rješavaju se često ostalim politikama i mjerama, kao što su opozivanje ili reguliranje. U takvim slučajevima možda su potrebne državne potpore.

(154) Za pojedinačne mjere, države članice moraju pokazati mjerljive koristi u ovom području politike, posebno količinu uštedenih resursa ili prihode od učinkovite uporabe resursa.

(155) Komisija podsjeća u pogledu bliskih veza s novim inovativnim proizvodnim sredstvima da se mjere kojima se promiče učinkovita uporaba resursa mogu ostvariti korist, nakon ispunjenja mjerodavnih kriterija, od dodatnog bonusa za ekološke inovacije kako je utvrđeno u točki 78.

3.5.2 *Potpore za gospodarenje otpadom*

(156) Točnije, u skladu s načelom hijerarhije otpada iz točke 118., Unijinim Sedmim programom djelovanja za okoliš kao jedni od glavnih prioriteta utvrđuju se sprečavanje, ponovna uporaba i recikliranje otpada. Od država članica zahtijeva se da uspostave planove za gospodarenje otpadom⁽⁷¹⁾, a trebale bi i poštovati tu hijerarhiju i oblikovati mjere državne potpore koje su u skladu s provedbom tih planova. Još je jedan od ključnih koncepata za zakonodavstvo Unije u području zaštite okoliša načelo „onečišćivač plaća” opisano u točki 44.

(157) Državnim potporama za gospodarenje otpadom, posebno za djelatnosti s ciljem sprečavanja, ponovne uporabe i recikliranja otpada, može se pozitivno doprinijeti zaštiti okoliša pod uvjetom da se načela iz prethodne točke ne zaobiđu. To obuhvaća ponovnu uporabu ili recikliranje vode ili minerala koji se inače ne bi upotrebljavali kao otpad. Posebno u svjetlu načela „onečišćivač plaća”, poduzetnici koji proizvode otpad ne bi smjeli biti oslobođeni od troškova obrade otpada. Nadalje, ne bi smjelo biti negativnih učinaka na uobičajeno funkcioniranje tržišta sekundarnih tvari.

(158) Komisija će smatrati da su potpore za gospodarenje otpadom namijenjene za cilj od zajedničkog interesa u skladu s načelima gospodarenja otpadom utvrđenima gore u tekstu ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) ulaganje je namijenjeno smanjivanju otpada koji proizvode drugi poduzetnici i ne pokriva otpad koji proizvodi korisnik potpore;
- (b) potpora neizravno ne oslobađa onečišćivače od opterećenja koje snose u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom, to bi se opterećenje trebalo smatrati redovitim troškom poduzetnika za te onečišćivače;
- (c) ulaganje je iznad vrhunca tehnologije⁽⁷²⁾, tj. sprečavanja, ponovne uporabe, recikliranja ili uporabe ili se za njega klasične tehnologije upotrebljavaju na inovativan, način posebno za prijelaz prema stvaranju kružnoga gospodarstva s pomoću otpada kao resursa;
- (d) tvari koji se obrađuju u suprotnome bi bili odbačene ili obrađene na način koji je manje prihvatljiv za okoliš; i
- (e) ulaganje ne povećava samo potražnju za tvarima koje će se reciklirati, nego i povećava prikupljanje tih tvari.

⁽⁷¹⁾ Direktiva 2008/98/EZ, članak 28.

⁽⁷²⁾ „Vrhunac tehnologije” znači proces u kojem je sprečavanje, ponovna uporaba, recikliranje ili uporaba otpadnog proizvoda u proizvodnji konačnog proizvoda ekonomski profitabilna i uobičajena praksa. Gdje je to prikladno, pojam „vrhunac tehnologije” mora se tumačiti sa stajališta tehnološkog i zajedničkog tržišta Unije.

(159) Potpore koje su, suprotno točki 159. podtočki (a), namijenjene za upravljanje vlastitim otpadom korisnika procjenjivat će se na temelju općih kriterija iz odjeljka 3.2. primjenjivih na potpore za poduzetnike koji premašuju norme Unije ili povećavaju zaštitu okoliša u nedostatku normi Unije u skladu s točkom 25. podtočkom (c).

3.6. Potpore za hvatanje i skladištenje ugljika (tehnologija CCS)

(160) Kako je prepoznato Direktivom 2009/31/EZ⁽⁷³⁾ („Direktiva o tehnologiji CCS“) i Komunikacijom Komisije o budućnosti tehnologije CCS u Europi⁽⁷⁴⁾, tehnologijom CCS može se doprinijeti ublažavanju klimatskih promjena. U prijelazu na gospodarstvo s potpuno niskom razinom emisija ugljika tehnologija CCS može pomiriti potražnju za fosilnim gorivima s potrebom smanjenja emisija stakleničkih plinova. U nekim industrijskim sektorima tehnologija CCS trenutačno može predstavljati jedinu tehnološku mogućnost koja može smanjiti emisije povezane s postupcima u mjeri koja je dugoročno potrebna. S obzirom na to da je trošak hvatanja, transporta i skladištenja važna prepreka uvođenju tehnologije CCS, državne potpore mogu doprinijeti olakšavanju razvoja te tehnologije.

(161) Kako bi promicala dugoročne ciljeve smanjenja emisija ugljičnog dioksida, Komisija smatra da se potporama za tehnologiju CCS doprinijeti zajedničkom cilju zaštite okoliša.

(162) Unija je poduzela nekoliko inicijativa za uklanjanje negativnih vanjskih učinaka. Posebno, ETS-om Unije osigurava se internalizacija troškova emisija stakleničkih plinova, čime se svejedno možda još neće osigurati ostvarenje dugoročnih ciljeva Unije u pogledu smanjenja emisija ugljičnog dioksida. Komisija s toga pretpostavlja da se potporama za tehnologiju CCS rješava preostali tržišni nedostatak, osim ako dobije dokaze da taj preostali tržišni nedostatak više ne postoji.

(163) Ne dovodeći u pitanje propise Unije u tom području, Komisija pretpostavlja da su te potpore prikladne ako su svi ostali uvjeti ispunjeni. Dopuštene su i operativne potpore i potpore za ulaganje.

(164) Potpore se mogu dodijeliti za poticanje elektrana na fosilna goriva, elektrana na biomasu (uključujući elektrane koje rade i na fosilna goriva i na biomasu) ili drugih industrijskih postrojenja opremljenih objektima za hvatanje, transport i skladištenje CO₂ ili pojedinačnim elementima lanca tehnologije CCS. Međutim potpore za projekte povezane s tehnologijom CCS ne uključuju potpore za postrojenja koja emitiraju CO₂ (industrijska postrojenja ili elektrane) kao takva, nego potpore za troškove koji proizlaze iz projekta povezanog s tehnologijom CCS.

(165) Potpore su ograničene na dodatne troškove za hvatanje, prijenos i skladištenje emitiranog CO₂. Općenito se prihvaća da bi protučinjenični scenarij činila situacija u kojoj se projekt ne provodi kao povezan s tehnologijom CCS, ali sličan je dodatnoj infrastrukturi koja nije potrebna za rad postrojenja. U pogledu ovog protučinjeničnog scenarija, prihvatljivi troškovi definiraju se kao manjak financijskih sredstava. U obzir se uzimaju svi prihodi, uključujući primjerice uštede troškova od smanjene potrebe za pravima na ETS i programima za financiranje NER300 i EEPR⁽⁷⁵⁾.

(166) Komisija procjenjuje narušavajuće učinke potpore na tržišno natjecanje na temelju kriterija iz odjeljka 3.2.6. uzimajući u obzir jesu li na snazi utvrđeni dogovori o razmjeni znanja, je li infrastruktura otvorena za treće osobe te ima li potpora za pojedinačne elemente lanca tehnologije CCS pozitivan utjecaj na druga postrojenja na fosilna goriva u vlasništvu korisnika.

⁽⁷³⁾ Direktiva 2009/31/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2009. o geološkom skladištenju ugljikovog dioksida i o izmjeni Direktive Vijeća 85/337/EEZ, Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća 2000/60/EZ, 2001/80/EZ, 2004/35/EZ, 2006/12/EZ, 2008/1/EZ i Uredbe (EZ) br. 1013/2006, SL L 140, 5.6.2009., str. 114.

⁽⁷⁴⁾ COM(2013) 180 završna verzija, 27.03.2013.

⁽⁷⁵⁾ Odluka Komisije 2010/670/EU, SL L 290, 6.11.2010., str. 39 (program za financiranje NER300) i Uredba br. 2010/1233/EZ o izmjeni Uredbe 2009/663/EZ, SL L 346, 30.12.2010., str. 5. (program za financiranje EEPR).

3.7. **Potpore u obliku smanjenja ili izuzeća od poreza za zaštitu okoliša i u obliku smanjenja ili izuzeća od financiranja potpora za električnu energiju iz obnovljivih izvora**

3.7.1. *Potpore u obliku smanjenja ili oslobođenja od poreza za zaštitu okoliša*

(167) Porezi za zaštitu okoliša određuju se kako bi se povećali troškovi ponašanja koje šteti okolišu, na taj način obeshrabrujući takvo ponašanje i povećavajući razinu zaštite okoliša. U načelu, porezi za zaštitu okoliša trebali bi predstavljati socijalne troškove emisija, i u skladu s time, iznos poreza plaćenog po jedinici emisije trebao bi biti istovjetan za sve poduzetnike koji emitiraju ugljični dioksid. Iako bi se smanjenjima ili oslobođenjima od poreza za zaštitu okoliša moglo negativno utjecati na taj cilj⁽⁷⁶⁾, taj bi pristup mogao ipak biti potreban kad bi za korisnike u suprotnom postojale takve konkurentne poteškoće da i ne bi bilo izvedivo uvesti porez za zaštitu okoliša.

(168) Odobravanjem povoljnijeg poreznog postupanja prema nekim poduzetnicima zaista se može olakšati postizanje visoke općenite razine poreza za zaštitu okoliša. U skladu s tim, smanjenjima ili oslobođenjima od poreza za zaštitu okoliša⁽⁷⁷⁾, uključujući povrat poreza, može se barem posredno doprinijeti višoj razini zaštite okoliša. Međutim ne bi se smio narušiti sveukupni cilj poreza za zaštitu okoliša – obeshrabrivanje ponašanja kojim se šteti okolišu. Smanjenja poreza trebala bi biti nužna i utemeljena na objektivnim, transparentnim i nediskriminirajućim kriterijima, a dotični bi poduzetnici trebali doprinijeti povećanju zaštite okoliša. To bi se moglo postići dodjeljivanjem naknada u obliku povrata poreza, pri čemu poduzetnici nisu izuzeti od poreza kao takvog, ali primaju fiksnu godišnju naknadu za očekivano povećanje iznosa poreza koji treba platiti.

(169) Komisija će odobriti programe potpore za razdoblja od najviše 10 godina, nakon čega države članice mogu ponovno prijaviti mjeru ako same ponovno evaluiraju prikladnost dotične mjere potpore.

(170) Komisija će smatrati da smanjenja poreza ne narušavaju opći cilj koji se nastoji ostvariti i da barem posredno doprinose povećanoj razini zaštite okoliša ako država članica pokaže da: i. su smanjenja dobro usmjerena na poduzetnike koji su najviše pogođeni višim porezom i ii. da se općenito može primijeniti viša porezna stopa nego što bi se mogla bez izuzeća.

(171) Komisija će u tu svrhu ocijeniti informacije koje dostave države članice. U tim bi informacijama s jedne strane trebalo navesti odgovarajući sektor/sektore ili kategoriju/kategorije korisnika obuhvaćenih smanjenjem/izuzećem, a s druge strane situaciju kod glavnih korisnika u svakom dotičnom sektoru te način na koji se oporezivanjem može doprinijeti zaštiti okoliša. Izuzeti sektori trebali bi biti ispravno opisani i trebao bi se priložiti popis najvećih korisnika u svakom sektoru (posebno uzimajući u obzir promet, tržišne udjele i veličinu porezne osnovice).

(172) Ako su porezi za zaštitu okoliša usklađeni, Komisija može primijeniti pojednostavljeni pristup kako bi ocijenila nužnost i razmjernost potpora. U kontekstu Direktive 2003/96/EC⁽⁷⁸⁾ Komisija može primijeniti pojednostavljeni pristup za smanjenja poreza poštujući najnižu razinu poreza Unije. Za sve druge poreze za zaštitu okoliša potrebna je temeljita procjena nužnosti i razmjernosti potreba.

Situacija 1.: Usklađeni porezi za zaštitu okoliša

(173) Komisija će smatrati potpore u obliku smanjenja poreza nužnima i razmjernima pod uvjetom da: i. korisnici plate barem najnižu razinu poreza Unije utvrđenu u mjerodavnoj primjenjivoj direktivi; ii. da se odabir korisnika temelji na objektivnim i transparentnim kriterijima; te iii. da se potpore dodjeljuju u načelu na isti način svim sudionicima u tržišnom natjecanju koji djeluju u istom sektoru ako su u sličnom činjeničnom stanju

⁽⁷⁶⁾ U brojnim slučajevima, poduzetnici koji ostvaruju korist od smanjenja poreza jesu oni s najštetnijim ponašanjem za koje je porez i namijenjen.

⁽⁷⁷⁾ Jedan način na koji se to može učiniti je dodjeljivanje naknade u obliku poreznih kredita, kojima poduzetnici nisu oslobođeni poreza ali za njega dobivaju jednokratni iznos.

⁽⁷⁸⁾ Direktivom 2003/96/EZ o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije (SL L 283, 31.10.2003., str. 51.) propisane su te najniže razine poreza.

(174) Države članice potporu mogu dodijeliti u obliku smanjenja porezne stope ili kao fiksni iznos godišnje naknade (povrat poreza), ili kao kombinaciju tih dviju mogućnosti. Prednost pristupa povrata poreza taj je što poduzetnici ostaju izloženi cjenovnim signalima koje daje porez za zaštitu okoliša. Ako se primjenjuje, iznos povrata poreza trebalo bi izračunati na temelju povijesnih podataka, tj. zabilježene razine proizvodnje te zabilježene potrošnje i onečišćenja za tog poduzetnika u zadanoj godini. Razina povrata poreza ne smije premašiti najmanji iznos poreza Unije koji bi nastao za tu zadanu godinu.

(175) Ako korisnici plaćaju manje od najniže razine poreza Unije utvrđene u relevantnoj primjenjivoj direktivi, potpora se ocjenjuje na temelju uvjeta za neusklađene poreze za zaštitu okoliša kako je utvrđeno u točkama 177. i (178).

Situacija 2.: Neusklađeni porezi za zaštitu okoliša i posebne situacije usklađenih poreza

(176) Za sve ostale neusklađene poreze za zaštitu okoliša i u slučaju usklađenih poreza manjih od najnižih razina Unije iz relevantne direktive (vidjeti točku 173.) te kako bi se pokazala nužnost i razmjernost potpore, država članica trebala bi jasno definirati opseg smanjenja poreza. U tu svrhu, država članica trebala bi dati informacije utvrđene u točki (171). Države članice mogu odlučiti korisnicima dodijeliti potpore u obliku povrata poreza (iz točke (174)). Tim se pristupom korisnike nastavlja izlagati cjenovnom signalu poreza na okoliš, a ograničava se očekivano povećanje iznosa poreza koji treba platiti.

(177) Komisija će smatrati potpore nužnima ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) odabir korisnika potpore temelji se na objektivnim i transparentnim kriterijima, a potpore se u načelu dodjeljuju na isti način svim tržišnim natjecateljima koji djeluju u istom sektoru ako se nalaze u sličnom činjeničnom stanju;
- (b) porez za zaštitu okoliša bez smanjenja dovodi do znatnog povećanja proizvodnih troškova izračunanih kao dio bruto dodane vrijednosti za svaki sektor ili kategoriju pojedinačnih korisnika; i
- (c) znatno povećanje proizvodnih troškova ne može se prenijeti potrošačima bez pojave znatnih smanjenja prihoda od prodaje.

(178) Komisija će smatrati potpore razmjernima ako je ispunjen jedan od sljedećih uvjeta:

- (a) korisnici potpora plaćaju najmanje 20 % nacionalnog poreza za zaštitu okoliša; ili
- (b) smanjenje poreza uvjetovano je zaključivanjem sporazuma između države članice i korisnika ili udruženja korisnika kojima se korisnici ili udruženja korisnika obvezuju da će ostvariti ciljeve zaštite okoliša koji imaju isti učinak kao i da korisnici plate najmanje 20 % nacionalnog poreza ili, u uvjetima predviđenima u točki 174., ako se primjenjuje najniža razina poreza Unije. Takvi sporazumi ili obveze mogu se odnositi, među ostalim, na smanjenje potrošnje energije, smanjenje emisija ili kakvu drugu mjeru zaštite okoliša. Takvi sporazumi moraju ispunjavati sljedeće kumulativne uvjete:
  - i. država članica pregovara o sadržaju sporazuma, određuje ciljeve i vremenski plan za njihovo ostvarenje;
  - ii. država članica osigurava neovisan⁽⁷⁹⁾ i pravodobno praćenje obveza zaključenih u sporazumima; i
  - iii. sporazumi se moraju periodički preispitivati s obzirom na tehnološki i drugi razvoj te moraju sadržavati učinkovite kaznene odredbe primjenjive u slučaju neispunjenja obveza.

(179) U slučaju poreza na ugljik određenog za energetske proizvode koji se upotrebljavaju za proizvodnju električne energije dobavljač električne struje obavezan je platiti porez. Taj porez na ugljik može se oblikovati na način kojim se podupire cijena prava na ETS Unije oporezivanjem ugljika. Međutim cijena električne energije povećava se ako ti troškovi prelaze na potrošača električne energije. U ovom je slučaju učinak poreza na ugljik sličan učinku prijenosa troškova prava na ETS koji prelaze na potrošača i uključivanja tih troškova u cijenu električne energije (neizravni troškovi emisije).

⁽⁷⁹⁾ U tu svrhu nije važno vrši li praćenje privatno ili javno tijelo.

(180) Stoga, ako se porez iz točke 180. oblikuje tako da je izravno povezan s cijenom prava na ETS EU-a i ako se njime nastoji povećati ta cijena, može se razmotriti naknada za te veće neizravne troškove. Komisija će smatrati da je mjera spojiva s unutarnjim tržištem samo ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) potpora se dodjeljuje samo sektorima i podsektorima iz Priloga II. Smjernicama za državne potpore za ETS⁽⁸⁰⁾ kako bi se nadoknadili dodatni neizravni troškovi koji proizlaze iz poreza;
- (b) intenzitet potpore i maksimalni intenziteti potpore izračunani su kako je utvrđeno točkama 27. do 30. Smjernica za državne potpore za ETS. Terminalska cijena prava na ETS može se zamijeniti razinom nacionalnog poreza; i
- (c) potpora se dodjeljuje kao jednokratni iznos koji se može platiti korisniku potpore u godini u kojoj nastaju troškovi odnosno u sljedećoj godini. Ako se potpore plaćaju u godini u kojoj troškovi nastaju, potrebno je uspostaviti *ex post* mehanizam praćenja kako bi se osigurao povrat svakog prekomjernog plaćanja potpora prije 1. srpnja sljedeće godine.

3.7.2. Potpore u obliku smanjenja financiranja potpora za električnu energiju iz obnovljivih izvora⁽⁸¹⁾

(181) Financiranje potpora za energiju iz obnovljivih izvora kroz naknade kao takvo nije namijenjeno za negativne vanjske učinke i stoga nema izravan učinak na okoliš. Te su naknade, stoga, temeljno različite od neizravnih poreza na električnu energiju iz točke 168., čak i ako bi za rezultat mogle imati više cijene električne energije. Povećanje troškova za električnu energiju može biti eksplicitno s pomoću posebne naknade koja se ubire od potrošača električne energije povrh cijene električne energije ili neizravno kroz dodatne troškove s kojima se suočavaju dobavljači električne energije zbog obveza da moraju kupiti obnovljivu energiju koje se nakon toga prenose njihovim kupcima, potrošače električne energije. Tipičan primjer obveza je kupnje za dobavljače električne energije određenog postotka obnovljive energije kroz zelene certifikate za koje dobavljač neće dobiti nadoknadu.

(182) U načelu i u mjeri u kojoj se troškovi financiranja potpore za obnovljivu energiju obračunaju potrošačima energije, trebalo bi ih obračunati na način kojim se ne radi razlika među potrošačima energije. Međutim neka usmjerena smanjenja tih troškova mogla bi biti potrebna radi osiguranja dostatnog temelja za financiranje potpore za energiju iz obnovljivih izvora, čime se pomaže ostvarivanje ciljeva u pogledu energije postavljenih na razini EU-a⁽⁸²⁾. S druge strane, kako bi se izbjeglo da se poduzetnicima na koje posebno utječu troškovi financiranja potpore za obnovljivu energiju ne uzrokuju znatne konkurentne poteškoće, države članice mogle bi odobriti djelomične naknade za te dodatne troškove. Bez tih naknada financiranje potpore za obnovljivu energiju moglo bi biti neodrživo te bi javno prihvaćanje uspostave ambicioznih mjera potpore za obnovljivu energiju moglo biti ograničeno. S druge strane, ako su te naknade previsoke ili se dodjeljuju prevelikom broju potrošača energije, i ukupno financiranje potpore za energiju iz obnovljivih izvora moglo bi biti ugroženo te bi javno prihvaćanje potpore za obnovljivu energiju moglo biti jednako narušeno te bi narušavanje tržišnog natjecanja i trgovine moglo biti posebno izraženo.

(183) Za ocjenjivanje državnih potpora za nadoknađivanje financiranja potpora za energiju iz obnovljivih izvora energije, Komisija će primjenjivati samo uvjete utvrđene u ovom odjeljku i odjeljku 3.2.7.

⁽⁸⁰⁾ SL C 158, 5.6.2012., str. 4.

⁽⁸¹⁾ Zakonodavstvo o unutarnjem tržištu (Direktiva 2009/72/EZ od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i stavljanju izvan snage Direktive 2003/54/EZ SL L 211, 14.8.2009., str. 55.), Uredba (EZ) br. 714/2009 od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 (SL L 211, 14.8.2009., str. 15) i kasniji mrežni kodeksi i smjernice), ne daje pravo na unakrsno subvencioniranje potrošača u tarifnim sustavima.

⁽⁸²⁾ Direktivom (EZ) 2009/28 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora uspostavljaju se obvezujući ciljevi u pogledu obnovljive energije za sve države članice. Prije toga, Direktivom (EZ) 2001/77 Europskog Parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o promidžbi uporabe električne struje proizvedene iz obnovljivih izvora energije na unutarnjem tržištu električne struje već su bili postavljeni ciljevi u pogledu obnovljive energije koje su države članice morale nastojati ostvariti.

(184) Kako bi osigurale da potpore služe za olakšavanje financiranja potpora za energiju iz obnovljivih izvora, države članice moraju pokazati da dodatni troškovi koji se očituju višim cijenama električne energije s kojima se suočavaju korisnici potpora proizlaze samo iz potpora za energiju iz obnovljivih izvora. Dodatni troškovi ne smiju premašivati iznos sredstava potpora za energiju iz obnovljivih izvora ⁽⁸³⁾.

(185) Potpore bi trebale biti ograničene na sektore čiji je konkurentni položaj izložen riziku zbog troškova proizšlih iz financiranja potpore za energiju iz obnovljivih izvora kao funkcija njihovog električnog intenziteta i izloženosti međunarodnoj trgovini. U skladu s time, potpore se mogu dodijeliti jedino ako poduzetnik pripada sektorima iz Priloga 3 ⁽⁸⁴⁾. Taj se popis namjerava upotrebljavati samo za prihvatljivost za ovaj određeni oblik naknade.

(186) Osim toga, kako bi se uzelo u obzir to što određeni sektori mogu biti heterogeni u pogledu električnog intenziteta, država članica može uključiti poduzetnika u svoj nacionalni program za dodjeljivanje smanjenja troškova koji proizlaze iz potpora za obnovljivu energiju ako taj poduzetnik ima električni intenzitet od najmanje 20 % ⁽⁸⁵⁾ i pripada sektoru s intenzitetom trgovine od najmanje 4 % na razini Unije, čak i ako ne pripada sektoru s popisa iz Priloga 3. ⁽⁸⁶⁾ Za izračun električnog intenziteta poduzetnika treba primijeniti uobičajena mjerila za učinkovitost potrošnje električne energije za industriju prema potrebi.

(187) Unutar prihvatljivog sektora države članice moraju osigurati da se odabir korisnika potpora zasniva na objektivnim, nediskriminirajućim i transparentnim kriterijima, a potpore se u načelu moraju dodjeljivati na isti način svim tržišnim natjecateljima koji djeluju u istom sektoru ako se nalaze u sličnom činjeničnom stanju.

(188) Komisija će potporu smatrati razmjernom ako korisnici potpore plaćaju najmanje 15 % dodatnih troškova bez smanjenja.

(189) Međutim s obzirom na znatno povećanje dodatnih pristojbi za obnovljivu energiju tijekom proteklih godina, vlastiti doprinos od 15 % pune dodatne pristojbe za obnovljivu energiju može biti veći od iznosa koji posebno opterećeni poduzetnici mogu snositi. Stoga, prema potrebi, države članice mogu dodatno ograničiti iznos troškova koji proizlaze iz financiranja potpore za obnovljivu energiju koje treba platiti na razini poduzetnika na 4 % bruto dodane vrijednosti ⁽⁸⁷⁾ dotičnog poduzetnika. Za poduzetnike s električnim intenzitetom od najmanje 20 %, države članice mogu ograničiti ukupni iznos koji treba platiti na 0,5 % bruto dodane vrijednosti dotičnog poduzetnika.

(190) Kad države članice odluče donijeti ograničenja od 4 % odnosno 0,5 % bruto dodane vrijednosti, ta se ograničenja moraju primjenjivati na sve prihvatljive poduzetnike.

(191) Države članice mogu poduzeti mjere kako bi osigurale da su podacima upotrijebljenima za bruto dodanu vrijednost za potrebe ovog odjeljka obuhvaćeni svi bitni troškovi rada.

⁽⁸³⁾ Najizravniji način da se pokaže uzročna veza upućivanje je na naknadu ili pristojbu povrh cijene električne energije, koja je namijenjena za financiranje energije iz obnovljivih izvora. Neizravan način da se pokažu dodatni troškovi izračun je učinka viših neto troškova za dobavljače električne energije zbog zelenih certifikata i izračun učinka na cijenu električne energije pod pretpostavkom da dobavljač prenosi više neto troškove.

⁽⁸⁴⁾ Komisija smatra da ti rizici postoje za sektore koji su suočeni s intenzitetom trgovine od 10 % na razini EU-a kad električni intenzitet tog sektora dostigne 10 % na razini EU-a. Uz to, sličan rizik postoji i u sektorima suočenima s izloženosti trgovini koja je manja, ali iznosi najmanje 4 %, i koji imaju mnogo veći električni intenzitet od najmanje 20 % ili koji su gospodarski slični (npr. na temelju zamjenjivosti). Jednako tako, sektori nešto nižeg električnog intenziteta, ali koji iznosi najmanje 7 %, i koji su suočeni s vrlo visokom izloženosti trgovini od najmanje 80 % bili bi suočeni s istim rizikom. Na tom je temelju sastavljen popis prihvatljivih sektora. U popis su uvršteni i ovi sektori jer su gospodarski slični popisanim sektorima i jer se u njima proizvode održivi proizvodi: lijevanje čelika, lakih metala i obojenih metala na temelju zamjenjivosti s lijevanjem željeza; uporaba posebno izdvojenih materijala na temelju zamjenjivosti s primarnim proizvodima uvrštenima na popis).

⁽⁸⁵⁾ Detalji za izračun električnog intenziteta poduzetnika utvrđeni su u Prilogu 4.

⁽⁸⁶⁾ Taj se test može primijeniti i na poduzetnike iz uslužnog sektora.

⁽⁸⁷⁾ Detalji za izračun bruto dodane vrijednosti za poduzetnika utvrđeni su u Prilogu 4.

(192) Države članice potpore mogu dodijeliti u obliku smanjenja pristojbi, ili kao fiksni iznos godišnje naknade (povrat poreza), ili kao kombinaciju tih dviju mogućnosti⁽⁸⁸⁾. Ako se potpore dodjeljuju u obliku smanjenja pristojbi, potrebno je uspostaviti *ex post* mehanizam praćenja kako bi se osigurao povrat svakog prekomjernog plaćanja potpora prije 1. srpnja sljedeće godine. Ako se potpore dodjeljuju u obliku fiksnog iznosa godišnje naknade, on se treba izračunati na temelju povijesnih podataka, tj. zabilježenih razina potrošnje električne energije i bruto dodane vrijednosti u zadanoj godini. Iznos naknade ne smije premašiti iznos potpore koji bi taj poduzetnik dobio u zadanoj godini, uz primjenu parametara iz ovog odjeljka.

3.7.3. Prijelazna pravila za potpore dodijeljene radi smanjenja opterećenja povezanog s financiranjem potpore za energiju iz obnovljivih izvora

(193) Države članice trebaju primijeniti kriterije prihvatljivosti i razmjernosti iz odjeljka 3.7.2. najkasnije do 1. siječnja 2019. Potpore dodijeljene za određeno razdoblje prije tog datuma smatrat će se spojivima ako ispunjuju te iste kriterije.

(194) Osim toga, Komisija smatra da se sve potpore dodijeljene radi smanjenja opterećenja povezanog s financiranjem potpore za električnu energiju iz obnovljivih izvora u pogledu godina prije 2019. mogu ocijeniti spojivima s unutarnjim tržištem u mjeri u kojoj su u skladu s planom prilagodbe.

(195) Radi izbjegavanja naglih prekida za pojedinačne poduzetnike, taj plan prilagodbe uključuje postupnu prilagodbu na razine potpore proizišle iz primjene kriterija prihvatljivosti i razmjernosti iz odjeljka 3.7.2.

(196) Ako je potpora dodijeljena za razdoblje datuma početka primjene ovih Smjernica, planom se predviđa i postupna primjena kriterija za to razdoblje.

(197) Ako je, prije datuma početka primjene ovih Smjernica, potpora u obliku smanjenja opterećenja povezanog s financiranjem potpore za električnu energiju iz obnovljivih izvora dodijeljena poduzetnicima koji nisu prihvatljivi prema odjeljku 3.7.2., ta se potpora može ocijeniti spojivom, pod uvjetom da je planom prilagodbe predviđen vlastiti doprinos od najmanje 20 % dodatnih troškova na ime dodatnih pristojbi bez smanjenja, koji se mora uvesti postupno i najkasnije do 1. siječnja 2019.

(198) Planom prilagodbe u obzir se uzimaju svi bitni gospodarski čimbenici povezani s politikom o obnovljivoj energiji.

(199) Plan prilagodbe odobrava Komisija.

(200) Plan prilagodbe dostavlja se Komisiji najkasnije 12 mjeseci nakon datuma početka primjene ovih Smjernica.

3.8. Potpore za energetska infrastrukturu

(201) Moderna energetska infrastruktura ključna je za integrirano energetska tržište, koje je presudno za osiguravanje energetske sigurnosti u Uniji i za omogućavanje Uniji da postigne šire klimatske i energetske ciljeve. Komisija je procijenila ukupne potrebe za ulaganjima u energetska infrastruktura europskog značaja do 2020. na oko 200 milijardi EUR⁽⁸⁹⁾. Ta se ocjena temeljila na evaluaciji infrastrukture potrebne za omogućavanje Uniji da postigne najvažnije strateške ciljeve za dovršavanje unutarnjeg energetskeg tržišta, osiguravanjem sigurnosti opskrbe i omogućavanjem integracije obnovljivih izvora energije. Ako tržišni operatori ne mogu osigurati potrebnu infrastrukturu, možda su potrebne državne potpore kako bi se savladali tržišni nedostaci i osiguralo da se zadovolje značajne potrebe infrastrukture Unije. To je posebno točno za infrastrukturne projekte koji imaju prekogranični učinak ili doprinose regionalnoj koheziji. Potpore za energetska infrastrukturu u načelu bi trebale biti potpore za ulaganje, uključujući modernizaciju i nadogradnju infrastrukture.

⁽⁸⁸⁾ Uporaba fiksnih godišnjih naknada (povrat poreza) ima tu prednost da se izuzeti poduzetnici suočavaju s istim povećanjem graničnog troška električne energije (tj. istim povećanjem troška električne struje za svaki dodatni potrošeni MWh), čime se ograničavaju moguća narušavanja tržišnog natjecanja u tom sektoru.

⁽⁸⁹⁾ Radni dokument službi Komisije, Potrebe za ulaganjem u energetska infrastrukturu i njegovi uvjeti financiranja, 6.6.2011., SEC(2011.)755, str. 2.

3.8.1. Cilj od zajedničkog interesa

(202) Energetska infrastruktura preduvjet je za funkcioniranje energetskeg tržišta. Potpore za energetske infrastrukturu stoga jačaju unutarnje energetske tržište. Njima se povećava stabilnost sustava, adekvatnost proizvodnje, integriranje različitih izvora energije i opskrbe energijom u nedovoljno razvijenim mrežama. Komisija stoga smatra potpore za energetske infrastrukturu korisnima za unutarnje tržište i stoga one doprinose ostvarivanju cilja od zajedničkog interesa.

3.8.2. Nužnost državnih intervencija

(203) Ulaganja u energetske infrastrukturu često su obilježena tržišnim nedostatcima. Tržišni nedostatak koji se može pojaviti u području energetske infrastrukture povezan je s problemima s koordinacijom. Različiti interesi ulagača, nesigurnost oko ishoda suradnje i mrežni učinci mogu spriječiti razvoj projekta ili njegovo učinkovito oblikovanje. Istodobno, energetska infrastruktura može proizvesti znatne pozitivne vanjske učinke, a pritom mogu nastati troškovi i koristi infrastrukture na asimetričan način između različitih tržišnih sudionika i država članica.

(204) Kako bi se riješili tržišni nedostaci iz točke 204., energetska infrastruktura obično podliježe propisima o tarifama i pristupu i uvjetima razdvajanja u skladu sa zakonodavstvom o unutarnjem energetskeg tržištu⁽⁹⁰⁾.

(205) U smislu financiranja, dodjeljivanje državnih potpora način je za rješavanje tržišnog nedostatka uz obvezne tarife za korisnike. Stoga, kako bi se pokazala potreba za državnim potporama u području energetske infrastrukture, primjenjuju se načela opisana u točkama (206). i 207.

(206) Komisija smatra da su za projekte od zajedničkog interesa kako je definirano u Uredbi 347/2013⁽⁹¹⁾ za pametne mreže i za ulaganja u infrastrukturu u potpomognutim područjima tržišni nedostaci u smislu pozitivnih vanjskih učinaka i problemi s koordinacijom takvi da financiranje s pomoću tarifa možda nije dovoljno i mogu se dodijeliti državne potpore.

(207) Za projekte energetske infrastrukture obuhvaćene točkom 207. koji su djelomično ili u potpunosti izuzeti iz zakonodavstva o unutarnjem energetskeg tržištu i za projekte koji nisu obuhvaćeni točkom 207. Komisija će provesti pojedinačne procjene potrebe za državnim potporom. U svojoj će procjeni Komisija razmotriti sljedeće čimbenike: i. u kojoj mjeri tržišni nedostatak dovodi do osiguravanja potrebne infrastrukture koje je ispod optimalnog; ii. u kojoj mjeri infrastruktura otvorena za pristup trećim osobama i podložna carinskim propisima; te iii. u kojoj mjeri projektom doprinosi sigurnosti opskrbe Unije energijom.

(208) Za projekte naftne infrastrukture Komisija pretpostavlja da nema potrebe za državnim potporama. Međutim države članice mogu dodijeliti državne potpore u iznimnim okolnostima ako je to valjano opravdano.

⁽⁹⁰⁾ propisi o unutarnjem tržištu posebno uključuju Direktivu 2009/72/EC od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije (SL L 211, 14.8.2009., str. 55.); Direktivu 2009/73/EC od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina (SL L 211, 14.8.2009., str. 94.); Uredbu (EZ) br. 713/2009 od 13. srpnja 2009. o osnivanju Agencije za suradnju energetskeg regulatora, Uredbu (EZ) br. 714/2009 od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije (SL L 211, 14.8.2009., str. 15.) i Uredbu (EZ) br. 715/2009 od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina (SL L 211, 14.8.2009., str. 36.).

⁽⁹¹⁾ Uredba (EU) br. 347/2013 o smjernicama za transeuropsku energetskeg infrastrukturu.

3.8.3. *Prikladnost*

(209) Komisija smatra da su carine⁽⁹²⁾ prikladno primarno sredstvo za financiranje energetske infrastrukture. Međutim u slučaju projekata od zajedničkog interesa, pametnih mreža i ulaganja u infrastrukturu u potpomognutim područjima, državne potpore mogu se smatrati prikladnim instrumentom za djelomično ili potpuno financiranje te infrastrukture. U takvim slučajevima tržišni nedostaci često sprečavaju potpunu provedbu načela „onečišćivač plaća” na kojem se temelje propisi o tarifama, primjerice zato što je povećanje tarife kako bi se financirala ulaganja u novu infrastrukturu toliko značajno da obeshrabruje od ulaganja ili da potencijalne kupce obeshrabruje od uporabe infrastrukture.

3.8.4. *Učinak poticaja*

(210) Učinak poticaja potpore procjenjivat će se na temelju uvjeta utvrđenih u odjeljku 3.2.4.

3.8.5. *Razmjernost*

(211) Iznos potpore mora biti ograničen na najmanji iznos potreban za ostvarivanje traženih ciljeva povezanih s infrastrukturom. Za potpore za infrastrukturu, pretpostavlja se da je protučinjenični scenarij situacija u kojoj se projekt ne bi proveo. Prihvatljivi su troškovi stoga manjak financijskih sredstava.

(212) Mjere potpora za poticanje infrastrukture ne bi smjele premašiti intenzitet potpore od 100 % prihvatljivih troškova.

(213) Komisija će od država članica tražiti da jasno i zasebno navedu i svaku drugu mjeru potpore koja bi mogla imati utjecaj na mjere potpore za infrastrukturu.

3.8.6. *Sprečavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu*

(214) U pogledu postojećih uvjeta na temelju zakonodavstva o unutarnjem energetskom tržištu koje je namijenjeno jačanju tržišnog natjecanja, Komisija će smatrati da potpore za energetska ulaganja koje podliježu propisima o unutarnjem tržištu nemaju neopravdane narušavajuće učinke.

(215) U slučaju infrastrukture djelomično ili potpuno izuzete iz zakonodavstva o unutarnjem energetskom tržištu ili koja ne podliježe tim propisima i u slučaju podzemnih objekata za skladištenje plina, Komisija će provesti procjenu mogućeg narušavanja tržišnog natjecanja na temelju svakog slučaja zasebno uzimanjem u obzir u prvom redu stupnja pristupa treće osobe infrastrukturi kojoj je dodijeljena potpora, pristup alternativnoj infrastrukturi i tržišni udio korisnika potpore.

3.9. **Potpore za adekvatnost proizvodnje**

(216) S povećanim udjelom obnovljivih izvora energije, proizvodnja električne energije u brojnim državama članicama prelazi sa sustava relativno stabilne i kontinuirane opskrbe na sustav brojnije i manje opskrbe varijabilnim izvorima. Taj prijelaz predstavlja nove izazove za osiguravanje adekvatnosti proizvodnje.

(217) Nadalje, tržišni nedostaci i regulatorni nedostaci mogu dovesti do nedovoljnog ulaganja u proizvodne kapacitete, primjerice u situaciji u kojoj veleprodajne cijene imaju gornju granicu, a tržišta električne energije ne proizvode dovoljno poticaja za ulaganje.

(218) Kao rezultat, neke države članice razmatraju uvođenje mjera za osiguravanje adekvatnosti proizvodnje, obično dodjeljivanjem potpora proizvođačima za samu dostupnost proizvodnih kapaciteta⁽⁹³⁾.

⁽⁹²⁾ Regulatornim okvirom ugrađenim u Direktivama Komisije 2009/72/EZ i 2009/73/EZ utvrđuju se razlozi i načela na kojima se temelje propisi o pristupu i tarifama korištenja, koja upotrebljavaju operatori prijenosnih i distribucijskih sustava kako bi financirali ulaganje u takvu infrastrukturu i njezino održavanje.

⁽⁹³⁾ Komisija se posebno bavila problemom adekvatnosti proizvodnje u svojoj Komunikaciji o uspostavi unutarnjeg tržišta električne energije i optimalnog iskorištavanju državnih intervencija od 5. studenoga 2013. (C(2013)7243, završna verzija) i povezanom radnom dokumentu službi „Adekvatnost proizvodnje na unutarnjem tržištu električne energije – smjernice o državnim intervencijama” SWD(2013) 438 završna verzija od 5. studenoga 2013.

3.9.1. Cilj od zajedničkog interesa

(219) Mjere za adekvatnost proizvodnje mogu se oblikovati na različite načine, u obliku ulaganja i operativnih potpora (u načelu samo za nagrađivanje obveze o dostupnosti za dostavu električne energije) i za različite ciljeve. Mogu biti namijenjene, na primjer, za rješavanje kratkoročnih problema zbog manjka fleksibilnih proizvodnih kapaciteta kako bi se zadovoljili nagli prijelazi u varijabilnoj proizvodnji energije vjetra i sunčeve energije, ili mogu definirati cilj adekvatnosti proizvodnje koji države članice žele osigurati neovisno o kratkoročnim problemima.

(220) Potpore za adekvatnost proizvodnje mogu biti proturječne cilju ukidanja subvencija štetnih za okoliš uključujući za fosilna goriva. Države članice bi stoga ponajprije trebale razmotriti alternativne načine ostvarenja adekvatnosti proizvodnje koji nemaju negativni učinak na cilj ukidanja ekonomski ili ekološki štetnih subvencija, kao što je olakšavanje upravljanja stranom potražnje i povećanje interkonekcijskih kapaciteta.

(221) Trebalo bi jasno definirati točan cilj za koji je mjera namijenjena, uključujući kada i gdje se očekuje pojavljivanje problema adekvatnosti proizvodnje. Utvrđivanje problema adekvatnosti proizvodnje trebalo bi biti dosljedno analizi adekvatnosti proizvodnje koju redovito provodi Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju u skladu sa zakonodavstvom o unutarnjem energetsom tržištu⁽⁹⁴⁾.

3.9.2. Nužnost državnih intervencija

(222) Trebalo bi ispravno analizirati i izmjeriti prirodu i uzroke problema adekvatnosti proizvodnje te stoga nužnosti državnih potpora kako bi se osigurala adekvatnost proizvodnje primjerice u smislu manjka kapaciteta vršnog opterećenja ili vršne potražnje u slučaju neuspješnog usklađivanja ponude i potražnje na kratkoročnom veleprodajnom tržištu. Trebalo bi opisati mjernu jedinicu za mjerenje i način njezina izračuna.

(223) Države članice trebale bi jasno pokazati razloge zašto se od tržišta ne može očekivati da će omogućiti adekvatne kapacitete ako intervencije ne postoje, uzimanjem u obzir trenutna tržišna i tehnološka razvoja⁽⁹⁵⁾.

(224) U svojoj procjeni, Komisija uzima u obzir, među ostalim i gdje je to primjenjivo, sljedeće elemente koje moraju predočiti države članice:

- (a) procjenu utjecaja varijabilne proizvodnje, uključujući iz susjednih sustava;
- (b) procjenu utjecaja sudjelovanja potražnje, uključujući opis mjera za poticanje upravljanja potražnjom⁽⁹⁶⁾;
- (c) procjenu stvarnog odnosno mogućeg postojanja spojnih vodova, uključujući opis projekata u izgradnji odnosno planiranju;
- (d) procjenu bilo kojeg drugog elementa koji bi mogao izazvati ili pogoršati problem adekvatnosti proizvodnje, kao što su regulatorni odnosno tržišni nedostaci, uključujući primjerice gornje granice veleprodajnih cijena.

3.9.3. Prikladnost

(225) Potporom bi se trebalo nagraditi isključivo usluge same dostupnosti koju osigurava proizvođač, tj. obvezu dostupnosti za dostavu električne struje i odgovarajuću naknadu, na primjer u smislu naknade po MW kapaciteta koji se stavlja na raspolaganje. Potpore ne bi smjele uključivati nagradu za prodaju električne struje, tj. npr. naknadu po prodanom MWh.

⁽⁹⁴⁾ Uredba (EZ) br. 714/2009 od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije, posebno članak 8. o zadacima ENTSO-a za električnu energiju (SL L 211, 14.8.2009., str. 15). Točnije, metodologija koju je razvio ENTSO-E, Europska mreža operatora prijenosnih sustava za električnu energiju, za svoje procjene adekvatnosti proizvodnje na razini EU-a može poslužiti kao referenca.

⁽⁹⁵⁾ Taj razvoj može uključivati, na primjer, razvoj tržišnog povezivanja, unutardnevna tržišta, tržišta uravnoteženja i tržišta pomoćnih usluga te skladištenje električne energije.

⁽⁹⁶⁾ Komisija uzima u obzir i planove povezane s uvođenjem pametnih brojlara u skladu s Prilogom I. Direktivi 2009/72/EZ te uvjete na temelju Direktive o energetskej učinkovitosti.

(226) Mjera bi trebala biti otvorena za adekvatne poticaje za postojeće i buduće proizvođače te za operatore koji upotrebljavaju zamjenske tehnologije, kao što su rješenja prilagodbe potražnji ili rješenja za skladištenje, te bi se njome ti poticaji trebali osigurati. Potpore bi se stoga trebale dostavljati s pomoću mehanizma koji pružaju mogućnost različitih vremena isporuke, koja odgovaraju vremenu potrebnom za ostvarenje novih ulaganja novih proizvođača koji upotrebljavaju različite tehnologije. Mjerom bi se trebalo uzeti u obzir i opseg u kojem interkonekcijski kapaciteti rješavaju bilo koji mogući problem adekvatnosti proizvodnje.

3.9.4. Učinak poticaja

(227) Učinak poticaja potpore procjenjivat će se na temelju uvjeta utvrđenih u odjeljku 3.2.4. ovih Smjernica.

3.9.5. Razmjernost

(228) Izračunom ukupnog iznosa potpore trebalo bi se postići da korisnici ostvaruju stopu povrata koja se može smatrati razumnom.

(229) Smatrat će se da konkurentan natječajni postupak za temelju jasnih, transparentnih i nediskriminirajućih kriterija koji je na učinkovit način namijenjen definiranom cilju dovodi do prihvatljivih stopa povrata u uobičajenim okolnostima.

(230) Mjera bi trebala uključivati mehanizme kojima se osigurava da ne dođe do pojavljivanja nepredviđenih dobiti.

(231) Mjera bi trebala biti izrađena tako da se njome osigurava da cijena koja se plaća za dostupnost automatski teži u nulu kad se očekuje da će razina dostavljenog kapaciteta biti primjerena za ispunjenje razine kapaciteta koji se potražuje.

3.9.6. Sprečavanje nepotrebnih negativnih učinaka na tržišno natjecanje i trgovinu

(232) Mjeru bi trebalo oblikovati na način koji omogućava bilo kojem kapacitetu koji na učinkovit način doprinosi rješavanju problema adekvatnosti proizvodnje sudjelovanje u toj mjeri, posebno uzimanjem u obzir sljedećih čimbenika:

- (a) sudjelovanja proizvođača koji upotrebljavaju različite tehnologije i operatora koji nude mjere jednake tehničke uspješnosti, npr. upravljanje stranom potražnje, interkonektore i skladištenje. Bez dovođenja u pitanje točke 229., ograničavanje sudjelovanja može se opravdati samo na temelju nedovoljne tehničke učinkovitosti potrebne za rješavanje problema adekvatnosti proizvodnje. Nadalje, mjera adekvatnosti proizvodnje trebala bi biti otvorena mogućem udruživanju potražnje i ponude;
- (b) sudjelovanja operatora iz drugih država članica gdje je takvo sudjelovanje fizički moguće, posebno u regionalnom kontekstu, tj. gdje se kapaciteti mogu fizički osigurati državi članici koja provodi mjeru i gdje se mogu provoditi obveze utvrđene mjerom⁽⁹⁷⁾;
- (c) sudjelovanja dovoljnog broja proizvođača kako bi se utvrdila konkurentna cijena za kapacitet;
- (d) sprečavanja negativnih učinaka na unutarnjem tržištu, primjerice zbog izvoznih ograničenja, gornjih granica veleprodajnih cijena, ograničenja natječajnih postupaka ili drugih mjera koje narušavaju djelovanje spajanja tržišta, uključujući tržišta tijekom dana i tržišta uravnoteženja.

(233) Mjera ne bi smjela:

- (a) smanjiti poticaje za ulaganja u interkonekcijske kapacitete;
- (b) otežavati tržišno povezivanje, uključujući tržišta uravnoteženja;
- (c) narušiti odluke o ulaganju u proizvodnju donesene prije mjere ili odluke operatora o tržištu uravnoteženja ili tržištu pomoćnih usluga;
- (d) povećati dominaciju na tržištu na neprihvatljiv način;
- (e) dati prednost proizvođačima s nižom razinom emisija ugljika u slučaju istovjetnih tehničkih i gospodarskih parametara.

⁽⁹⁷⁾ Programi bi se trebali prilagoditi u slučaju donošenja zajedničkih dogovora za olakšavanje prekograničnog sudjelovanja u tim programima.

3.10. Potpore u obliku sustava trgovanja dozvolama

(234) Sustav trgovanja dozvolama može se uspostaviti radi smanjenja emisija onečišćivača, npr. radi smanjenja emisija NO_x ⁽⁹⁸⁾. On može uključivati državne potpore, posebno kad države članice odobravaju dozvole i naknade ispod njihove tržišne vrijednosti. Ako je ukupni iznos dozvola koje je izdala država članica manji od ukupnih očekivanih potreba poduzetnika, ukupni učinak na razinu zaštite okoliša bit će pozitivan. Na pojedinačnoj razini svakog poduzetnika, ako dodijeljena prava ne pokrivaju u cijelosti očekivane potrebe poduzetnika, poduzetnik mora ili smanjiti svoje onečišćenje, tako doprinoseći poboljšanju razine zaštite okoliša, ili kupiti dopunska prava na tržištu, plaćajući tako naknadu za svoje onečišćenje.

(235) Sustavi trgovanja dozvolama smatraju se spojivima s unutarnjim tržištem ako su ispunjeni sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) sustavi trgovanja dozvolama moraju se uspostaviti na način da ostvaruju ciljeve zaštite okoliša premašuju one koji se trebaju postići na osnovi normi Unije koje su obvezne za dotične poduzetnike;
- (b) raspodjela se mora izvršiti na transparentan način te biti zasnovana na objektivnim kriterijima i na izvorima podataka najviše dostupne kvalitete, a ukupni iznos dozvola ili prava dodijeljenih svakom poduzetniku po cijeni ispod tržišne vrijednosti ne smije biti viši od očekivanih potreba takvog poduzetnika, kako se procjenjuje za situaciju bez sustava trgovanja;
- (c) metodologija raspodjele ne smije pogodovati određenim poduzetnicima ili određenim sektorima, osim ako je to opravdano logikom zaštite okoliša u samom sustavu trgovanja, ili ako su takva pravila potrebna zbog razloga dosljednosti s drugim politikama zaštite okoliša;
- (d) novi sudionici na tržištu u načelu ne dobivaju dozvole ili prava po povoljnijim uvjetima od postojećih poduzetnika koji djeluju na istim tržištima. Dodjela većeg broja potpora postojećim postrojenjima u usporedbi s novim sudionicima ne bi smjela prouzročiti neopravdane prepreke ulasku na tržište.

(236) Komisija ocjenjuje nužnost i razmjernost državnih potpora uključenih u sustave trgovanja dozvolama u skladu sa sljedećim kriterijima:

- (a) odabir korisnika potpore mora se temeljiti na objektivnim i transparentnim kriterijima, a potpore se u načelu moraju dodjeljivati na isti način svim tržišnim natjecateljima koji djeluju u istom sektoru ako se nalaze u sličnom činjeničnom stanju;
- (b) potpuna prodaja na dražbi mora dovesti do znatnog povišenja proizvodnih troškova za svaki sektor ili kategoriju pojedinih korisnika;
- (c) znatno povišenje proizvodnih troškova ne može se prenijeti potrošačima bez pojave znatnih smanjenja prihoda od prodaje. Ta se analiza može provesti na temelju procjena elastičnosti cijene proizvoda u dotičnom sektoru, među ostalim čimbenicima. Kako bi se evaluiralo može li se povećanje troškova iz sustava trgovanja dozvolama prenijeti potrošačima, mogu se upotrebljavati procjene izgubljenih prihoda od prodaje te njihova učinka na profitabilnost poduzetnika;
- (d) pojedinačni poduzetnici u sektoru ne bi smjeli imati mogućnost smanjiti razinu emisija kako bi cijena dozvola bila prihvatljiva. Pružanjem podataka o razinama emisija koje proizlaze iz najučinkovitije metode u europskom gospodarskom prostoru (EGP) i uporabom tih razina kao mjerila, moguće je dokazati da se potrošnja ne smije smanjiti. Svaki poduzetnik koji postigne najučinkovitiju metodu može najviše ostvariti pravo koje odgovara povećanju proizvodnih troškova proizašlih iz sustava trgovanja dozvolama uporabom najučinkovitije metode, a koje se ne može prenijeti potrošačima. Svaki poduzetnik s lošijom učinkovitošću u zaštiti okoliša ostvaruje manja prava, razmjerno svojoj učinkovitosti u zaštiti okoliša.

3.11. Potpore za premještanje poduzetnika

(237) Cilj je potpore za ulaganje za premještanje poduzetnika stvaranje pojedinačnih poticaja za smanjivanje negativnih vanjskih učinaka premještanjem poduzetnika koji stvaraju velika onečišćenja na mjesta gdje će ta onečišćenja imati manje štetne učinke, što smanjuje vanjske troškove. Potpore bi stoga mogle biti opravdane ako se premještanje izvršava zbog razloga povezanih sa zaštitom okoliša, ali bi trebalo izbjegavati dodjeljivanje potpora za premještanje u bilo koju drugu svrhu.

⁽⁹⁸⁾ Predmet C-279/08 P, *Komisija protiv Nizozemske* [2011.] ECR I-7671.

(238) Potpore za ulaganje za premještanje poduzetnika na nove lokacije radi zaštite okoliša smatraju se spojivima s unutarnjim tržištem ako su ispunjeni uvjeti iz odjeljaka 3.2.4. i 3.2.7. i sljedeći kumulativni uvjeti:

- (a) promjena lokacije mora biti vođena razlozima zaštite okoliša ili sprečavanja štete za okoliš i mora je naložiti nadležno tijelo javne vlasti upravnom ili sudskom odlukom ili mora biti rezultat dogovora poduzetnika i nadležnog tijela javne vlasti;
- (b) poduzetnik mora zadovoljavati najstrože norme zaštite okoliša primjenjive u novom području u kojem se nalazi.

(239) Korisnik može biti:

- (a) poduzetnik s poslovnim nastanom u gradskom području ili posebnom zaštitnom području, propisano Direktivom Vijeća 92/43/EEZ⁽⁹⁹⁾, koji zakonito obavlja (to jest, zadovoljava sve zakonske uvjete, uključujući i sve norme zaštite okoliša koji su na njega primjenjivi) djelatnost koja je izvor velikog onečišćenja i koji se, zbog takvog smještaja, mora preseliti sa svojeg mjesta poslovnog nastana na drugo prikladnije mjesto; ili
- (b) poslovna jedinica ili postrojenje obuhvaćeni Direktivom 2012/18/EU⁽¹⁰⁰⁾ („Direktiva Seveso III”).

(240) Kako bi odredila iznos prihvatljivih troškova u slučaju potpore za premještanje, Komisija posebno uzima u obzir:

(a) sljedeće koristi:

- i. i. prinos od prodaje ili iznajmljivanja napuštenog postrojenja ili zemljišta;
- ii. naknadu plaćenu u slučaju izvlaštenja;
- iii. sve druge dobiti povezane s premještanjem postrojenja, posebno dobiti koje proizlaze iz unapređenja, u trenutku premještanja, tehnologije koja se upotrebljava i računovodstvene dobiti povezane s boljom uporabom postrojenja;
- iv. ulaganja povezana s povećanjem kapaciteta;

(b) sljedeće troškove:

- i. i. troškove povezane s kupnjom zemljišta odnosno izgradnjom ili kupnjom novog postrojenja istog kapaciteta, kao napušteno postrojenje;
- ii. sve kazne poduzetniku koje proizlaze iz prekida ugovora o iznajmljivanju zemljišta ili zgrada ako se promjena lokacije provodi radi poštovanja upravne ili sudske odluke.

(241) Intenziteti potpore utvrđeni su u Prilogu 1.

4. EVALUACIJA

(242) Kako bi se dodatno osiguralo ograničavanje narušavanja tržišnog natjecanja, Komisija može tražiti da određeni programi potpore podliježu vremenskom ograničenju (obično četiri godine ili manje) i evaluaciji iz točke 29. Evaluacije će se provoditi za programe u kojima je moguće narušavanje tržišnog natjecanja osobito visoko, tj. u kojima postoji rizik od znatnog ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja ako se njihova provedba ne preispita u odgovarajućem roku.

(243) S obzirom na njezine ciljeve, a kako se države članice ne bi nerazmjerno opteretilo, te za projekte s manjim potporama, evaluacija se primjenjuje samo za programe potpora s velikim proračunima potpora, koji sadržavaju nova obilježja ili ako se predviđaju znatne tržišne, tehnološke ili regulatorne promjene. Evaluaciju mora provesti stručnjak neovisan o davatelju potpore na temelju zajedničke metodologije koju predviđa Komisija. Evaluacija se mora objaviti. Država članica mora zajedno s programom potpore dostaviti i nacrt plana evaluacije koji će biti sastavni dio Komisijine procjene programa.

⁽⁹⁹⁾ Direktiva 92/43/EEZ od 21. svibnja 1992. o zaštiti prirodnih staništa divlje faune i flore (SL L 206, 22.7.1992., str. 7.); Direktiva kako je zadnje izmijenjena Direktivom 2013/17/EU (SL L 158, 10.6.2013., str. 193.).

⁽¹⁰⁰⁾ Direktiva 2012/18/EZ od 4. srpnja 2012. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/82/EZ (SL L 197, 24.7.2010., str. 1.).

(244) U slučaju programa potpore koji su isključeni iz područja primjene Opće uredbe o skupnom izuzeću isključivo zbog njihova velikog proračuna, Komisija će procijeniti spojivost tih programa potpore, osim plana evaluacije, na temelju kriterija iz te Uredbe umjesto iz ovih Smjernica.

(245) Evaluacija se mora dostaviti Komisiji u odgovarajućem roku kako bi se omogućila procjena mogućeg produljenja mjera potpore, a u svakom slučaju nakon završetka programa. Točan opseg i metodologija svake evaluacije utvrdit će se odlukom o odobrenju programa potpore. Svim naknadnim mjerama potpore sa sličnim ciljem (uključujući sve izmjene programa iz točke (244).) moraju se uzeti u obzir rezultati evaluacije.

5. PRIMJENA

(246) Ove će se smjernice primjenjivati od 1. srpnja 2014. i njima se zamjenjuju Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša objavljene 1. travnja 2008.⁽¹⁰¹⁾ Primjenjivat će se do 31. prosinca 2020.

(247) Komisija će primjenjivati ove Smjernice na sve prijavljene mjere potpora za koje je pozvana donijeti odluku nakon stupanja smjernica na snagu, čak i ako su ti projekti prijavljeni prije tog datuma. Međutim pojedinačne potpore dodijeljene u skladu s odobrenim programima potpore o kojima se obavijesti Komisija u skladu s obvezom da se pojedinačno obavješćuje o tim potporama ocijenit će se u skladu sa smjernicama primjenjivim na taj odobreni program potpore na kojem se temelji dodijeljena pojedinačna potpora.

(248) Protuzakonite potpore za zaštitu okoliša odnosno energiju ocjenjuju se u skladu s pravilima na snazi na dan na koji se potpora dodjeljuje u skladu obavijesti Komisije o određivanju primjenjivih pravila za ocjenjivanje protuzakonitih državnih potpora⁽¹⁰²⁾ sa sljedećim izuzećem:

Protuzakonite potpore u obliku smanjenja financiranja potpore za energiju iz obnovljivih izvora procjenjivat će se u skladu s odredbama odjeljaka 3.7.2. i 3.7.3.

Planom prilagodbe predviđenim u točki 194. od 1. siječnja 2011. predviđa se i postupna primjena kriterija iz odjeljka 3.7.2. i vlastitog doprinosa predviđenog u točki 197. Do tog datuma Komisija smatra da se sve potpore dodijeljene u obliku smanjenja financiranja potpore za energiju iz obnovljivih izvora mogu ocijeniti spojivima s unutarnjim tržištem⁽¹⁰³⁾.

(249) Pojedinačne potpore dodijeljene na temelju protuzakonitog programa potpore ocijenit će se u skladu sa smjernicama koje su bile primjenjive na taj protuzakonit program potpore u trenutku dodjeljivanja pojedinačne potpore. Ako je korisnik te pojedinačne potpore primio potvrdu od države članice da će ostvarivati korist od operativne potpore za energiju iz obnovljivih izvora i kogeneraciju u okviru protuzakonitog programa za unaprijed određeno razdoblje, ta se potpora može dodijeliti za cijelo to razdoblje u skladu s uvjetima iz programa u vrijeme izdavanja potvrde u mjeri u kojoj je ta potpora spojiva s pravilima koja su se primjenjivala u vrijeme izdavanja te potvrde.

(250) Komisija ovime predlaže državama članicama, na temelju članka 108. stavka 1. Ugovora, sljedeće prikladne mjere povezane s njihovim postojećim programima potpora za zaštitu okoliša odnosno energiju:

Prema potrebi, države članice bi te programe trebale izmijeniti radi usklađenja s ovim Smjernicama najkasnije do 1. siječnja 2016., sa sljedećim iznimkama.

⁽¹⁰¹⁾ SL C 82/1, 1.4.2008.

⁽¹⁰²⁾ SL C 119/22, 22.5.2002.

⁽¹⁰³⁾ Komisija smatra da te potpore nemaju negativan utjecaj na trgovinske uvjete u mjeri u kojoj bi to bilo suprotno zajedničkom interesu zbog sljedećih razloga. Do 5. prosinca 2010. države članice morale su donijeti zakone, pravila i administrativne propise potrebne za poštovanje RED-a, kojime su uvedeni zakonski obvezujući ciljevi za potrošnju obnovljive energije. S druge strane, ukupni troškovi potpore za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora do 2010. bilo je prilično ograničeno, tako da su i troškovi bili na razmjerno niskoj razini. Stoga su i iznosi potpore dodijeljene poduzetnicima u obliku smanjenja financiranja potpore za energiju iz obnovljivih izvora ostali ograničeni na razini pojedinačnog korisnika. Nadalje, za sve potpore dodijeljene u razdoblju od prosinca 2008. do prosinca 2010. koje ne premašuju 500 000 EUR po poduzetniku vjerojatno je da će biti spojive na temelju Komunikacije Komisije „Privremeni okvir Zajednice za državne potpore kojima se podupire pristup financiranju u trenutnoj financijskoj i gospodarskoj krizi” (SL C 83, 7.4.2009., str. 1., kako je izmijenjena).

Prema potrebi, postojeći programi potpore u smislu članka 1. točke (b) Uredbe Vijeća 659/1999⁽¹⁰⁴⁾ o operativnim potporama za energiju iz obnovljivih izvora i kogeneraciju trebaju se prilagoditi ovim smjernicama samo kad države članice produžuju svoje postojeće programe, kad ih moraju ponovno prijaviti nakon isteka desetogodišnjeg razdoblja ili nakon isteka valjanosti odluke Komisije ili kad ih moraju izmijeniti⁽¹⁰⁵⁾.

Ako je korisnik potpore dobio potvrdu od države članice da mu je dodijeljena državna potpora na temelju takvog programa za prethodno utvrđeno razdoblje, takva se potpora izdaje na temelju cijelog razdoblja u skladu s uvjetima utvrđenima u programu u vrijeme izdavanja potvrde.

(251) Države članice pozivaju se da izraze svoje izričito i bezuvjetno slaganje s predloženim prikladnim mjerama u roku od dva mjeseca od dana objave ovih smjernica u Službenom listu Europske unije. U nedostatku odgovora, Komisija pretpostavlja da se dotična država članica ne slaže s predloženim mjerama.

6. IZVJEŠĆIVANJE I PRAĆENJE

(252) U skladu s Uredbom Vijeća (EZ) br. 659/1999 i Uredbom Komisije (EZ) br. 794/2004⁽¹⁰⁶⁾ i njihovim izmjenama, države članice moraju Komisiji podnositi godišnja izvješća.

(253) Države članice moraju osigurati vođenje detaljne evidencije o svim mjerama koje uključuju dodjeljivanje potpora. Takva evidencija mora sadržavati sve informacije potrebne za utvrđivanje poštivanja uvjeta, gdje je to primjenjivo, o prihvatljivim troškovima i maksimalnom dopuštenom intenzitetu potpore. Te evidencije moraju se čuvati 10 godina od dana dodjele potpore i na zahtjev dostaviti Komisiji.

7. REVIZIJA

(254) Komisija može odlučiti revidirati ili izmijeniti i dopuniti ove Smjernice u bilo kojem trenutku ako to bude potrebno zbog razloga povezanih s politikom tržišnog natjecanja ili kako bi se uzele u obzir druge politike Unije i međunarodne obveze.

⁽¹⁰⁴⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 659/1999 od 22. ožujka 1999. o utvrđivanju detaljnih pravila primjene članka 93. Ugovora o EZ-u (SL L 83, 27.3.1999., str. 1.).

⁽¹⁰⁵⁾ Izmjenom se smatra svaka bitna izmjena u smislu članka 1. stavka (c) Uredbe br. 659/1999.

⁽¹⁰⁶⁾ Uredba Komisije (EZ) br. 794/2004 od 21. travnja 2004. o provedbi Uredbe (EZ) br. 659/1999 (SL L 140, 30.4.2004., str. 1.).

PRILOG 1.

Intenziteti potpore za potpore za ulaganje kao dio prihvatljivih troškova

(1) Za mjere potpora za zaštitu okoliša primjenjuju se sljedeći intenziteti potpore:

	Malo poduzeće	Srednje poduzeće	Veliko poduzeće
Potpore za poduzetnike koji premašuju norme Unije ili povećavaju razinu zaštite okoliša u nedostatku normi Unije (potpora za nabavu novih transportnih vozila)	60 % 70 % za ekološke inovacije 100 % u slučaju natječajnog postupka	50 % 60 % za ekološke inovacije 100 % u slučaju natječajnog postupka	40 % 50 % za ekološke inovacije 100 % u slučaju natječajnog postupka
Potpore za studije zaštite okoliša	70 %	60 %	50 %
Potpore za ranu prilagodbu budućim normama Unije			
više od tri godine	20 %	15 %	10 %
od jedne godine do tri godine prije stupanja normi na snagu	15 %	10 %	5 %
Potpore za gospodarenje otpadom	55 %	45 %	35 %
Potpore za obnovljive energije	65 %	55 %	45 %
Potpore za postrojenja kogeneracije	100 % u slučaju natječajnog postupka	100 % u slučaju natječajnog postupka	100 % u slučaju natječajnog postupka
Potpore za energetska učinkovitost	50 % 100 % u slučaju natječajnog postupka	40 % 100 % u slučaju natječajnog postupka	30 % 100 % u slučaju natječajnog postupka
Potpore za centralizirano grijanje i hlađenje uz uporabu konvencionalne energije	65 % 100 % u slučaju natječajnog postupka	55 % 100 % u slučaju natječajnog postupka	45 % 100 % u slučaju natječajnog postupka
Potpore za zbrinjavanje onečišćenih lokacija	100 %	100 %	100 %
Potpore za preseljenje poduzetnika	70 %	60 %	50 %
Potpore u obliku trgovanja dozvolama	100 %	100 %	100 %
Potpore za energetska infrastrukturu	100 %	100 %	100 %
Infrastruktura za centralizirano grijanje			
Potpore za tehnologiju CCS	100 %	100 %	100 %

Intenziteti potpore navedeni u ovoj tablici mogu se povećati za bonus od 5 postotnih bodova u regijama obuhvaćenima člankom 107. stavkom 3. točkom (c) ili za bonus od 15 postotnih bodova u regijama obuhvaćenima člankom 107. stavkom 3. točkom (a) Ugovora do najvećeg intenziteta potpore od 100 %.

PRILOG 2.

Uobičajene državne intervencije

- (1) Komisija ispituje uobičajene scenarije intervencija državnim potporama namijenjene povećanju razine zaštite okoliša ili jačanju unutarnjeg energetskog tržišta.
- (2) Za izračun prihvatljivih troškova na temelju protučinjeničnog scenarija posebno se daju sljedeće smjernice:

Kategorija potpore	Protučinjenični scenarij/prihvatljivi troškovi (1)
Kogeneracija (CHP)	Protučinjenični scenarij konvencionalni je sustav proizvodnje električne energije ili grijanja s istim kapacitetima u pogledu učinkovite proizvodnje energije.
Studije zaštite okoliša (2)	Prihvatljivi troškovi su troškovi studija.
Zbrinjavanje onečišćenih lokacija	Troškovi nastali (3) za radove zbrinjavanja, umanjeni za povećanje vrijednosti zemljišta (4).
Postrojenja za proizvodnju centraliziranoga grijanja i hlađenja	Troškovi ulaganja u izgradnju, proširenje ili obnovu jedne proizvodne jedinice ili više njih koje su sastavni dio učinkovitog sustava centraliziranoga grijanja i hlađenja.
Gospodarenje otpadom (5)	Dodatno ulaganje u usporedbi s troškovima konvencionalne proizvodnje koji ne uključuju gospodarenje otpadom s istim ulaganjem u kapacitete.
Potpore za poduzetnike koji premašuju norme Unije	Dodatni troškovi ulaganja sastoje se od dodatnih troškova ulaganja potrebnih da poduzetnik premaši razinu zaštite okoliša koja se zahtijeva u skladu s normama Unije (6).
Nepostojanje normi Unije odnosno nacionalnih normi	Ako norme Unije ne postoje, dodatni troškovi ulaganja sastoje se od troškova ulaganja potrebnih za postizanje više razine zaštite okoliša od one koju bi predmetni poduzetnik ili poduzetnici postigli bez potpora za zaštitu okoliša.
Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije	Trošak dodatnog ulaganja u usporedbi s troškom za konvencionalnu elektranu s istim kapacitetima u pogledu učinkovite proizvodnje energije.
Grijanje iz obnovljivih izvora energije	Trošak dodatnog ulaganja u usporedbi s troškom za konvencionalni sustav grijanja s istim kapacitetima u pogledu učinkovite proizvodnje energije.
Proizvodnja bioplina unaprijeđena na razinu privodnog plina	Ako je potpora ograničena na unapređenje bioplina, protučinjenični scenarij je alternativna uporaba bioplina (uključujući sagorijevanje).
Biogoriva i bioplin koji se upotrebljavaju za transport	U načelu je potrebno izabrati trošak dodatnog ulaganja u usporedbi s onim za običnu rafineriju, ali Komisija može prihvatiti alternativne protučinjenične scenarije ako se opravdaju na prihvatljiv način.

Kategorija potpore	Protučinjenični scenarij/prihvatljivi troškovi ⁽¹⁾
<i>Iskorištavanje industrijskih nusproizvoda</i>	U slučaju da bi došlo do gubitka nusproizvoda ako ih se ponovno ne upotrijebi, prihvatljivi troškovi dodatno su ulaganje potrebno za uporabu nusproizvoda, na primjer izmjenjivač topline u slučaju otpadne topline. U slučaju da bi nusproizvod trebalo odbaciti: protučinjenično ulaganje jest odlaganje otpada.
<i>Potpore uključene u sustave trgovanja dozvolama</i>	Potrebno je pokazati razmjernost ako ne postoji prekomjerna raspodjela.

⁽¹⁾ Komisija može prihvatiti alternativne protučinjenične scenarije ako ih država članica opravda na prihvatljiv način.

⁽²⁾ To uključuje potpore za preglede energetske učinkovitosti.

⁽³⁾ Šteta nanosena okolišu koju treba otkloniti mora obuhvaćati štetu nanosenu kakvoći tla ili površinskih odnosno podzemnih voda. Svi rashodi koji su poduzetniku nastali zbog zbrinjavanja njegove lokacije, bez obzira na to može li se taj rashod u njegovoj bilanci prikazati kao dugotrajna imovina, vode se kao opravdana ulaganja u slučaju zbrinjavanja onečišćenih lokacija.

⁽⁴⁾ Procjenu povećanja vrijednosti zemljišta koje proizlazi iz zbrinjavanja vrši neovisni stručnjak.

⁽⁵⁾ To se odnosi na gospodarenje otpadom ostalih poduzetnika i uključuje djelatnosti ponovne uporabe, recikliranja i oporabe.

⁽⁶⁾ Troškovi ulaganja potrebni za postizanje razine zaštite koju zahtijevaju norme Unije ne smatraju se prihvatljivima i moraju se odbiti.

PRILOG 3.

Popis ⁽¹⁾ prihvatljivih sektora ⁽²⁾ u okviru odjeljka 3.7.2.

NACE	Opis
510	Vađenje kamenog ugljena
729	Vađenje ostalih ruda obojenih metala
811	Vađenje ukrasnog kamena i kamena za gradnju, vapnenca, gipsa, krede i škriljevca
891	Vađenje minerala za kemikalije i gnojiva
893	Vađenje soli
899	Vađenje ostalih ruda i kamena, d. n.
1032	Proizvodnja sokova od voća i povrća
1039	Ostala prerada i konzerviranje voća i povrća
1041	Proizvodnja ulja i masti
1062	Proizvodnja škroba i škrobnih proizvoda
1104	Proizvodnja ostalih nedestiliranih fermentiranih pića
1106	Proizvodnja slada
1310	Priprema i predenje tekstilnih vlakana
1320	Tkanje tekstila
1394	Proizvodnja užadi, konopaca, upletenog konca i mreža
1395	Proizvodnja netkanog tekstila i predmeta od netkanog tekstila, osim odjeće
1411	Proizvodnja kožne odjeće
1610	Piljenje i blanjanje drva
1621	Proizvodnja furnira i ostalih ploča od drva
1711	Proizvodnja celuloze
1712	Proizvodnja papira i kartona
1722	Proizvodnja robe za kućanstvo i higijenu te toaletnih potrepština
1920	Proizvodnja rafiniranih naftnih proizvoda
2012	Proizvodnja koloranata i pigmenata
2013	Proizvodnja ostalih anorganskih osnovnih kemikalija
2014	Proizvodnja ostalih organskih osnovnih kemikalija
2015	Proizvodnja gnojiva i dušičnih spojeva
2016	Proizvodnja plastike u primarnim oblicima
2017	Proizvodnja sintetičkog kaučuka u primarnim oblicima
2060	Proizvodnja umjetnih vlakana
2110	Proizvodnja osnovnih farmaceutskih proizvoda

⁽¹⁾ Komisija može preispitati popis iz Priloga 3. na temelju kriterija iz bilješke 89., pod uvjetom da su Komisiji predloženi dokazi da je došlo do znatne izmjene podataka na kojima se Prilog temelji.

⁽²⁾ Ovaj popis i kriteriji na temelju kojih je utvrđen ne predstavljaju budući stav Komisije u pogledu rizika od ispuštanja ugljika u odnosu na sustav trgovanja emisijama radi djelovanja u kontekstu razrađivanja pravila za ispuštanje ugljika u okviru klimatske i energetske politike za 2030., niti su za taj stav relevantni.

NACE	Opis
2221	Proizvodnja ploča, listova, cijevi i profila od plastike
2222	Proizvodnja ambalaže od plastike
2311	Proizvodnja ravnog stakla
2312	Oblikovanje i obrada ravnog stakla
2313	Proizvodnja šupljeg stakla
2314	Proizvodnja staklenih vlakana
2319	Proizvodnja i obrada ostalog stakla uključujući tehničku robu od stakla
2320	Proizvodnja vatrootalnih proizvoda
2331	Proizvodnja keramičkih pločica i ploča
2342	Proizvodnja sanitarne keramike
2343	Proizvodnja keramičkih izolatora i izolacijskog pribora
2349	Proizvodnja ostalih proizvoda od keramike
2399	Proizvodnja ostalih nemetalnih mineralnih proizvoda, d. n.
2410	Proizvodnja sirovog željeza, čelika i ferolegura
2420	Proizvodnja čeličnih cijevi i pribora
2431	Hladno vučenje šipki
2432	Hladno valjanje uskih vrpca
2434	Hladno vučenje žica
2441	Proizvodnja plemenitih metala
2442	Proizvodnja aluminijska
2443	Proizvodnja olova, cinka i kositra
2444	Proizvodnja bakra
2445	Proizvodnja ostalih obojenih metala
2446	Prerada nuklearnoga goriva
2720	Proizvodnja baterija i akumulatora
3299	Ostala prerađivačka industrija, d. n.
2011	Proizvodnja industrijskih plinova
2332	Proizvodnja opeke, crijepa i ostalih proizvoda od pečene gline za građevinarstvo
2351	Proizvodnja cementa
2352	Proizvodnja vapna i gipsa
2451/2452/ 2453/2454	Lijevanje željeza, čelika, lakih metala i drugih obojenih metala
2611	Proizvodnja elektroničkih komponenata
2680	Proizvodnja magnetskih i optičkih medija
3832	Oporaba posebno izdvojenih materijala

PRILOG 4.

Izračun bruto dodane vrijednosti i potrošnje električne energije na razini poduzetnika u okviru odjeljka 3.7.2.

- (1) Za potrebe odjeljka 3.7.2. bruto dodana vrijednost (BDV) poduzetnika znači bruto dodana vrijednost prema troškovima proizvodnih faktora, to jest BDV prema tržišnim cijenama umanjen za sve neizravne poreze i uvećan za sve subvencije. Dodana vrijednost prema troškovima proizvodnih faktora može se izračunati iz prometa, uvećanog za kapitaliziranu proizvodnju, uvećanog za drugi operativni prihod, uvećanog ili umanjenog za promjene zaliha robâ, umanjenog za nabavu roba i usluga⁽¹⁾, umanjenog za druge poreze na proizvode koji su povezani s prometom, ali ih nije moguće odbiti te umanjenog za pristojbe i poreze povezane s proizvodnjom. Može je se izračunati i iz bruto operativnog viška dodavanjem troškova osoblja. Prihodi i rashodi koji se u poslovnim knjigama društva vode kao financijski ili izvanredni isključuju se iz dodane vrijednosti. Dodana vrijednost prema troškovima proizvodnih faktora izračunava se na bruto razini jer se vrijednosna usklađivanja (kao što je amortizacija) ne oduzimaju⁽²⁾.
- (2) Za potrebe primjene odjeljka 3.7.2. upotrebljava se aritmetička sredina izračunana tijekom posljednje tri godine⁽³⁾ za koju su dostupni podaci o BDV-u.
- (3) Za potrebe odjeljka 3.7.2. potrošnja električne energije poduzetnika utvrđuje se kao:
- (a) troškovi za električnu energiju poduzetnika (izračunani u skladu sa stavkom (4). u nastavku); podijeljeni s
  - (b) BDV-om poduzetnika (izračunanim u skladu s prethodnim stavcima (1) i (2)).
- (4) Troškovi poduzetnika za električnu energiju utvrđuju se kao:
- (a) potrošnja električne energije poduzetnika; pomnožena s
  - (b) pretpostavljenom cijenom električne energije.
- (5) Za izračun potrošnje električne energije poduzetnika upotrebljavaju se industrijska mjerila za učinkovitost potrošnje električne energije ako su dostupna. Ako nisu dostupna, upotrebljava se aritmetička sredina izračunana tijekom posljednje tri godine⁽⁴⁾ za koje su dostupni podaci.
- (6) Za potrebe prethodne podtočke 4.(b) pretpostavljena cijena električne energije znači prosječna maloprodajna cijena električne energije koja se primjenjuje u državi članici za poduzetnike sa sličnom potrošnjom električne energije u zadnjoj godini za koju su dostupni podaci.
- (7) Za potrebe prethodne podtočke 4.(b) pretpostavljena cijena električne energije može uključivati puni iznos financiranja potpora za električnu energiju iz obnovljivih izvora energije koju bi se prenijelo poduzetniku kada ne bi bilo smanjenja.

⁽¹⁾ Radi izbjegavanja sumnji, u „robu i usluge” nisu uključeni troškovi osoblja.

⁽²⁾ Oznaka 12 15 0 u okviru pravnog okvira uspostavljenog Uredbom Vijeća (EZ, Euratom) br. 58/97 od 20. prosinca 1996. o strukturno-poslovnim statistikama.

⁽³⁾ Za poduzetnike koji posluju manje od jedne godine mogu se upotrijebiti projicirani podaci u prvoj godini poslovanja. Međutim države članice trebale bi provesti *ex-post* procjenu na kraju prve godine poslovanja („1. godina”) radi provjere statusa prihvatljivosti poduzetnika i granice troškova (kao postotak BDV-a) koja se na njega primjenjuje u skladu sa stavkom 189. u odjeljku 3.7.2. Nakon te *ex-post* procjene države članice bi prema potrebi trebale nadoknaditi troškove društvima ili povratiti dodijeljenu nadoknadu. Za 2. godinu trebalo bi upotrijebiti podatke iz 1. godine. Za 3. godinu trebalo bi upotrijebiti aritmetičku sredinu podataka iz 1. i 2. godine. Za 4. godinu nadalje trebalo bi upotrijebiti aritmetičku sredinu za prethodne tri godine.

⁽⁴⁾ Vidjeti prethodnu bilješku.

PRILOG 5.

**Sektor rudarstva i prerađivačke industrije koji nisu uključeni na popis iz Priloga 3., a imaju
trgovinski intenzitet izvan EU-a od najmanje 4 %**

Oznaka NACE	Opis
610	Vađenje sirove nafte
620	Vađenje prirodnog plina
710	Vađenje željeznih ruda
812	Djelatnosti šljunčara i pješčara; vađenje gline i kaolina
1011	Prerada, obrada i konzerviranje mesa
1012	Prerada i konzerviranje mesa peradi
1013	Proizvodnja proizvoda od mesa i mesa peradi
1020	Prerada i konzerviranje riba, rakova i školjki
1031	Prerada i konzerviranje krumpira
1042	Proizvodnja margarina i sličnih jestivih masti
1051	Djelatnosti mljekara i proizvođača sira
1061	Proizvodnja mlinskih proizvoda
1072	Proizvodnja dvopeka i keksa; proizvodnja trajnih peciva i sličnih proizvoda te kolača
1073	Proizvodnja makarona, njoka, kuskusa i sličnih brašnastih proizvoda
1081	Proizvodnja šećera
1082	Proizvodnja kaka, čokoladnih i bombonskih proizvoda
1083	Prerada čaja i kave
1084	Proizvodnja začina i drugih dodataka jelima
1085	Proizvodnja gotove hrane i jela
1086	Proizvodnja homogeniziranih prehrambenih pripravaka i dijetetske hrane
1089	Proizvodnja ostalih prehrambenih proizvoda, d. n.
1091	Proizvodnja pripremljene stočne hrane
1092	Proizvodnja pripremljene hrane za kućne ljubimce
1101	Destiliranje, pročišćavanje i miješanje alkoholnih pića
1102	Proizvodnja vina od grožđa
1103	Proizvodnja jabukovače i ostalih voćnih vina
1105	Proizvodnja piva
1107	Proizvodnja osvježavajućih napitaka; proizvodnja mineralne vode i drugih flaširanih voda
1200	Proizvodnja duhanskih proizvoda
1391	Proizvodnja pletenih i kukičanih tkanina
1392	Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda, osim odjeće
1393	Proizvodnja tepiha i sagova

Oznaka NACE	Opis
1396	Proizvodnja ostalog tehničkog i industrijskog tekstila
1399	Proizvodnja ostalog tekstila, d. n.
1412	Proizvodnja radne odjeće
1413	Proizvodnja ostale vanjske odjeće
1414	Proizvodnja rublja
1419	Proizvodnja ostale odjeće i modnih dodataka
1420	Proizvodnja proizvoda od krzna
1431	Proizvodnja pletenih i kukičanih čarapa
1439	Proizvodnja ostale pletene i kukičane odjeće
1511	Štavljenje i obrada kože; dorada i bojenje krzna
1512	Proizvodnja putnih i ručnih torbi i slično, sedlarskih i remenarskih proizvoda
1520	Proizvodnja obuće
1622	Proizvodnja sastavljenog parketa
1623	Proizvodnja ostale građevne stolarije i elemenata
1624	Proizvodnja ambalaže od drva
1629	Proizvodnja ostalih proizvoda od drva; proizvodnja proizvoda od pluta, slame i pletarskih materijala
1721	Proizvodnja valovitog papira i kartona te ambalaže od papira i kartona
1723	Proizvodnja uredskog materijala od papira
1724	Proizvodnja zidnih tapeta
1729	Proizvodnja ostalih proizvoda od papira i kartona
1813	Usluge pripreme za tisak i objavljivanje
1910	Proizvodnja proizvoda koksnihi peći
2020	Proizvodnja pesticida i drugih agrokemijskih proizvoda
2030	Proizvodnja boja, lakova i sličnih premaza, grafičkih boja i kitova
2041	Proizvodnja sapuna i deterdženata, sredstava za čišćenje i poliranje
2042	Proizvodnja parfema i toaletno-kozmetičkih preparata
2051	Proizvodnja eksploziva
2052	Proizvodnja ljepila
2053	Proizvodnja eteričnih ulja
2059	Proizvodnja ostalih kemijskih proizvoda, d. n.
2120	Proizvodnja farmaceutskih pripravaka
2211	Proizvodnja vanjskih i unutarnjih guma za vozila; protektiranje vanjskih guma
2219	Proizvodnja ostalih proizvoda od gume
2223	Proizvodnja proizvoda od plastike za građevinarstvo

Oznaka NACE	Opis
2229	Proizvodnja ostalih proizvoda od plastike
2341	Proizvodnja keramičkih predmeta za kućanstvo i ukrasnih predmeta
2344	Proizvodnja ostalih tehničkih proizvoda od keramike
2362	Proizvodnja proizvoda od gipsa za građevinarstvo
2365	Proizvodnja fibro-cementa
2369	Proizvodnja ostalih predmeta od betona, cementa i gipsa
2370	Rezanje, oblikovanje i obrada kamena
2391	Proizvodnja brusnih proizvoda
2433	Hladno oblikovanje i profiliranje
2511	Proizvodnja metalnih konstrukcija i njihovih dijelova
2512	Proizvodnja vrata i prozora od metala
2521	Proizvodnja radijatora i kotlova za centralno grijanje
2529	Proizvodnja ostalih metalnih cisterni, rezervoara i sličnih posuda
2530	Proizvodnja parnih kotlova, osim kotlova za centralno grijanje toplom vodom
2540	Proizvodnja oružja i streljiva
2571	Proizvodnja sječiva
2572	Proizvodnja brava i okova
2573	Proizvodnja alata
2591	Proizvodnja čeličnih bačvi i sličnih posuda
2592	Proizvodnja ambalaže od lakih metala
2593	Proizvodnja proizvoda od žice, lanaca i opruga
2594	Proizvodnja zakovica i vijčane robe
2599	Proizvodnja ostalih gotovih proizvoda od metala, d. n.
2612	Proizvodnja punih elektroničkih ploča
2620	Proizvodnja računala i periferne opreme
2630	Proizvodnja komunikacijske opreme
2640	Proizvodnja elektroničkih uređaja za široku potrošnju
2651	Proizvodnja instrumenata i aparata za mjerenje, ispitivanje i navigaciju
2652	Proizvodnja satova
2660	Proizvodnja opreme za zračenje, elektromedicinske i elektroterapeutske opreme
2670	Proizvodnja optičkih instrumenata i fotografske opreme
2680	Proizvodnja magnetskih i optičkih medija
2711	Proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora
2712	Proizvodnja uređaja za distribuciju i kontrolu električne energije
2731	Proizvodnja kablova od optičkih vlakana
2732	Proizvodnja ostalih elektroničkih i električnih žica i kablova

Oznaka NACE	Opis
2733	Proizvodnja elektroinstalacijskog materijala
2740	Proizvodnja električne opreme za rasvjetu
2751	Proizvodnja električnih aparata za kućanstvo
2752	Proizvodnja neelektričnih aparata za kućanstvo
2790	Proizvodnja ostale električne opreme
2811	Proizvodnja motora i turbina, osim motora za zrakoplove i motorna vozila
2812	Proizvodnja hidrauličnih pogonskih uređaja
2813	Proizvodnja ostalih crpki i kompresora
2814	Proizvodnja ostalih slavina i ventila
2815	Proizvodnja ležajeva, prijenosnika te prijenosnih i pogonskih elemenata
2821	Proizvodnja peći, industrijskih peći i plamenika
2822	Proizvodnja uređaja za dizanje i prenošenje
2823	Proizvodnja uredskih strojeva i opreme (osim proizvodnje računala i periferne opreme)
2824	Proizvodnja mehaniziranog ručnog alata
2825	Proizvodnja rashladne i ventilacijske opreme, osim za kućanstvo
2829	Proizvodnja ostalih strojeva za opće namjene, drugdje nespomenuto
2830	Proizvodnja strojeva za poljoprivredu i šumarstvo
2841	Proizvodnja strojeva za obradu metala
2849	Proizvodnja ostalih alatnih strojeva
2891	Proizvodnja strojeva za metalurgiju
2892	Proizvodnja strojeva za rudnike, kamenolome i građevinarstvo
2893	Proizvodnja strojeva za industriju hrane, pića i duhana
2894	Proizvodnja strojeva za industriju tekstila, odjeće i kože
2895	Proizvodnja strojeva za industriju papira i kartona
2896	Proizvodnja strojeva za plastiku i gumu
2899	Proizvodnja ostalih strojeva za posebne namjene, d. n.
2910	Proizvodnja motornih vozila
2920	Proizvodnja karoserija za motorna vozila; proizvodnja prikolica i poluprikolica
2931	Proizvodnja električne i elektroničke opreme za motorna vozila
2932	Proizvodnja ostalih dijelova i pribora za motorna vozila
3011	Gradnja brodova i plutajućih objekata
3012	Gradnja čamaca za razonodu i sportskih čamaca
3020	Proizvodnja željezničkih lokomotiva i tračničkih vozila
3030	Proizvodnja zrakoplova i svemirskih letjelica te srodnih prijevoznih sredstava i opreme
3040	Proizvodnja vojnih borbenih vozila

Oznaka NACE	Opis
3091	Proizvodnja motocikala
3092	Proizvodnja bicikala i invalidskih kolica
3099	Proizvodnja ostalih prijevoznih sredstava, d. n.
3101	Proizvodnja namještaja za poslovne i prodajne prostore
3102	Proizvodnja kuhinjskog namještaja
3103	Proizvodnja madraca
3109	Proizvodnja ostalog namještaja
3211	Kovanje novca
3212	Proizvodnja nakita i srodnih proizvoda
3213	Proizvodnja imitacije nakita (bižuterije) i srodnih proizvoda
3220	Proizvodnja glazbenih instrumenata
3230	Proizvodnja sportske opreme
3240	Proizvodnja igara i igračkaka
3250	Proizvodnja medicinskih i stomatoloških instrumenata te pribora
3291	Proizvodnja metli i četaka